

Anatomie oka

Tkáně

- **Tkáň je soubor buněk** přibližně stejného tvaru a jedné hlavní funkce.
- **Tkáně jsou výsledkem specializace buněk.**
- **Rozlišujeme pět typů tkání : epitelovou, pojivovou, svalovou, nervovou tkáň a tekutou tkáň - krev.**
- **Orgán je soubor tkání oddělený (ohraničený) zřetelně od okolí, který vykonává určité funkce.**
Na stavbě orgánu se podílejí různé tkáně
- **Stavební hierarchie organismu: buňka >> tkáň >> orgán >> orgánový systém >> organismus**

Epitel

- **Epitel** je tkáň složená z těsně na sebe naléhajících buněk.
- **Podle tvaru buněk** rozlišujeme: *epitel plochý, cylindrický (válcový) a kubický (krychlový) epitel.*
- **Podle počtu vrstev** rozlišujeme: *jednovrstevný a vícevrstevný epitel.*
- **Podle funkcí**, které epitel plní rozeznáváme: *krycí, výstelkový, žlázový, resorpční a smyslový epitel.*

Pojivová a podpůrná tkáň

- **Pojivové tkáně** (vazivo, chrupavka, kost) se skládají z buněk, beztvaré mezibuněčné hmoty a vláknité mezibuněčné hmoty. Mezibuněčnou hmotu produkují buňky.
- **Vazivo** tvoří buňky vaziva, kolagenní, elastická a retikulární vlákna a beztvárá mezibuněčná hmota. Tuhé vazivo: vazy, šlachy; řídké vazivo: vmezeřené vazivo; elastické vazivo: některé vazy na páteři; tukové vazivo: podkoží, tukové polštáře kolem orgánů; lymfoidní vazivo: mízní uzliny.
- **Chrupavka** je složená z buněk (chondrocytů), beztvaré mezibuněčné hmoty, kolagenních a elastických vláken. Hyalinní (kloubní) chrupavka je tvrdá a hladká; elastická chrupavka je pružná a vazivová chrupavka je především mechanicky odolná (meziobratlové destičky).
- **Kostní tkáň** je pojivová tkáň s mineralizovanou základní hmotou. Kolagenní vlákna tvoří buď nepravidelné pletivo (trámce) nebo vrstvy - lamely. Na povrchu lamel jsou uloženy kostní buňky (osteocyty). Kostní minerály (sloučeniny vápníku, fosforu, hořčíku a sodíku) jsou vázány na povrch kolagenních vláken.

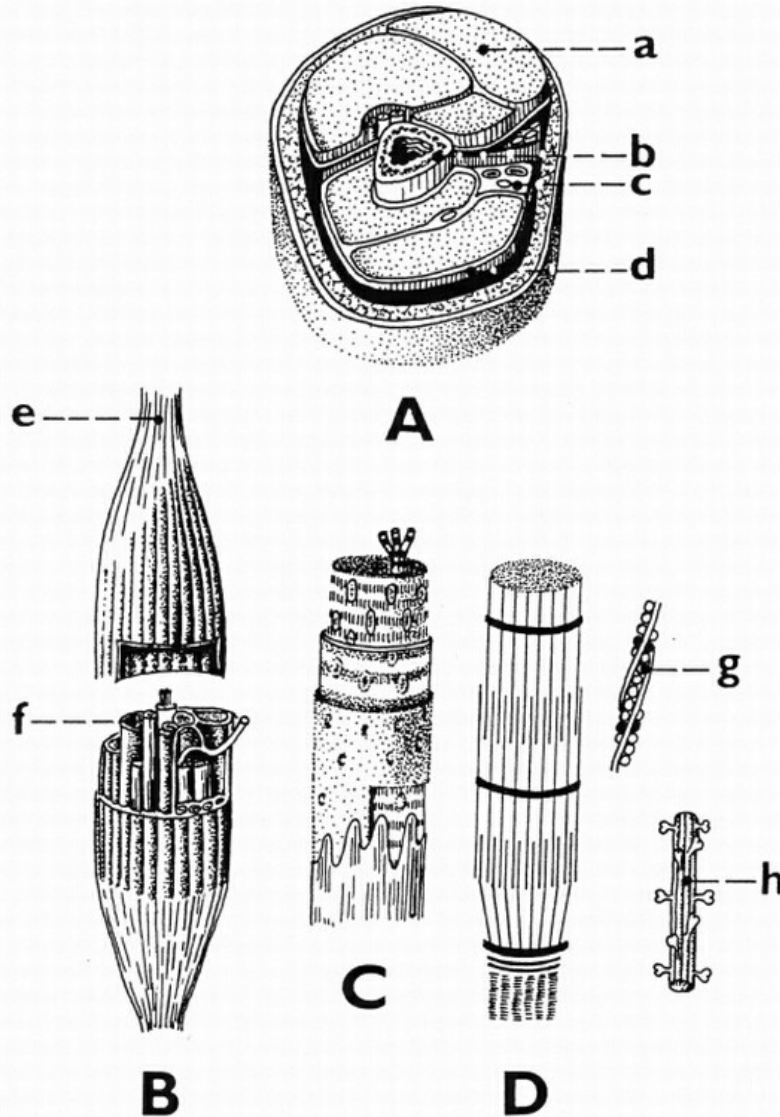

Svalová tkáň

1. Svalová tkáň se může zkrátit (smrštit) - **kontrahovat**.
2. Základní **stavební a funkční jednotkou** hladké (orgánové) a srdeční svaloviny je svalová buňka.
3. Základní **stavební jednotkou** příčně pruhované (kosterní) svaloviny je svalové vlákno.
4. Základními **kontraktilními jednotkami** orgánové i kosterní svaloviny jsou myofibr

Sval

A. průřez paží

- a. vnitřní hlava trojhlavého pažního svalu
- b. pažní kost
- c. pažní nervověcévní svazek
- d. pažní fascie

B. svalové bříško

- e. úponová šlacha
- f. svazek svalových vláken

C. svazek svalových vláken

D. myofibrila (svalové vláčénko)

- g. aktinová vlákna
(kontraktilní bílkovina svalu)
- h. molekula myozinu
(kontraktilní bílkovina svalu)

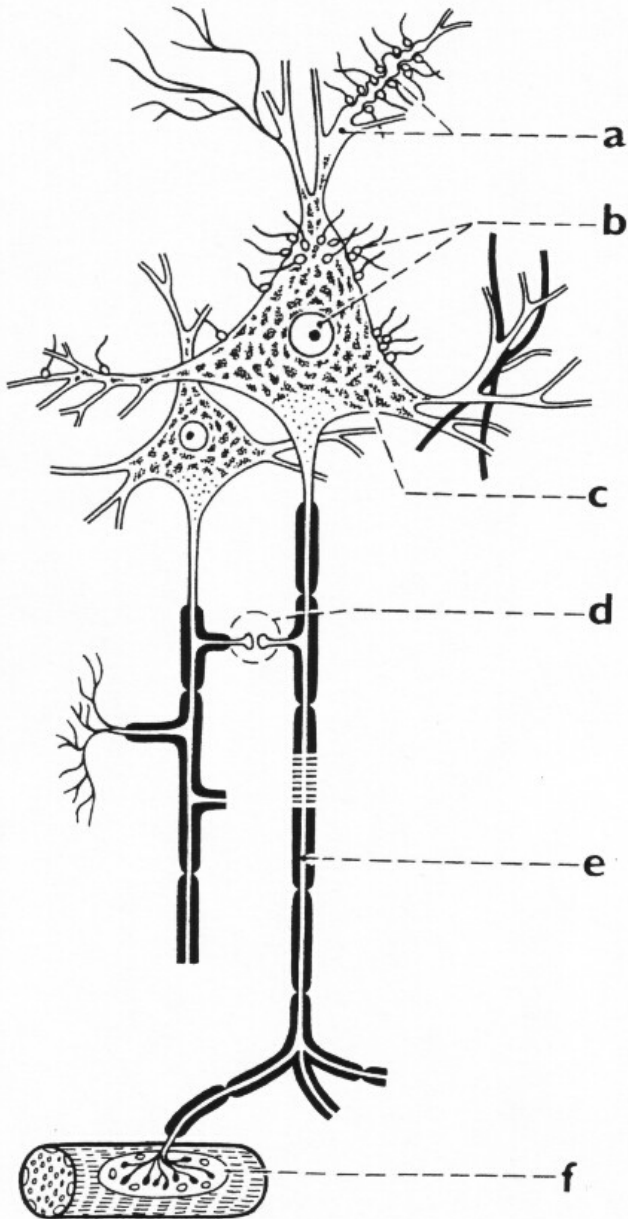

Nervová tkáň

- **Nervová tkáň** má schopnost vytvářet, přijímat a vést vzruchy.
- **Neuron** je základní stavební a funkční jednotkou nervové tkáně.
- **Neuron se skládá:** z těla nervové buňky, axonu a dendritů.
- **Axon** vede odstředivě (od těla buňky); dendrity vedou dostředivě.
- **Gliové buňky** zajišťují vhodné prostředí pro činnost neuronů.

Neuron

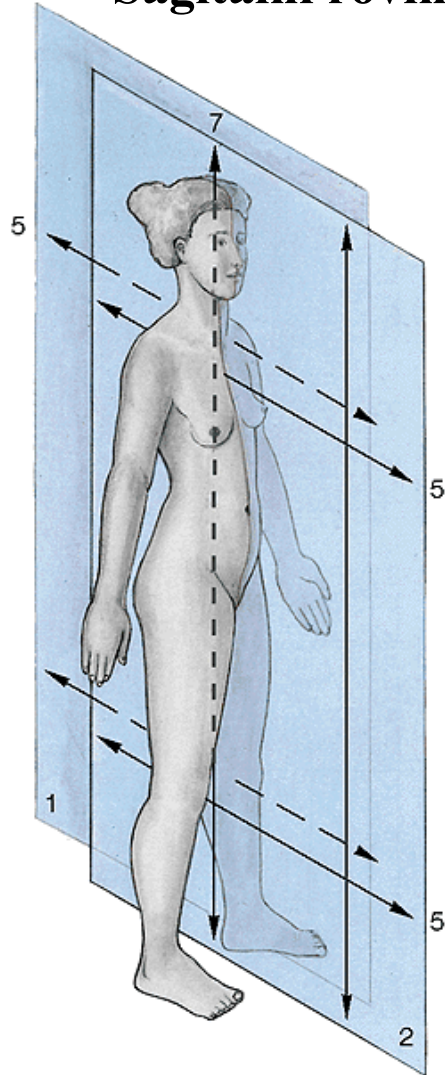
- a. dendrity
- b. malé neurony spojené s tělem velkého neuronu
- c. drsné endoplazmatické retikulum
- d. synapse
- e. myelinová pochva axonu
- f. svalové vlákno a motorická ploténka

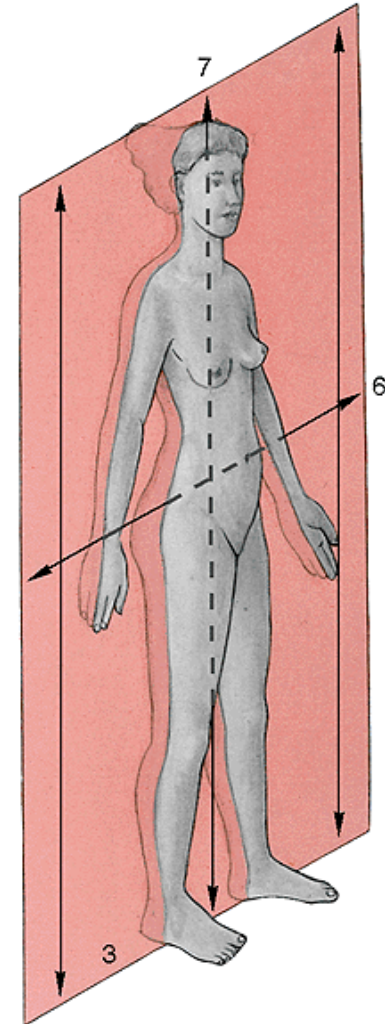

Anatomická orientace

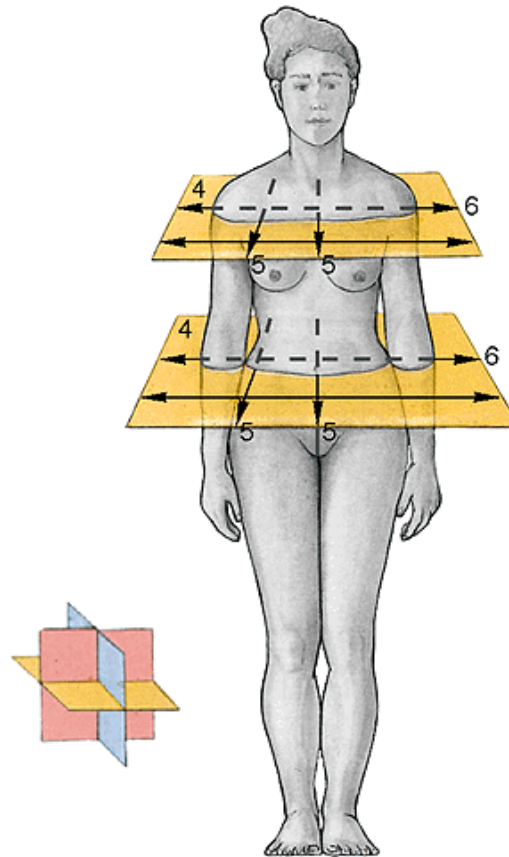
Sagitální rovina (1)

Frontální (koronární) rovina (3)

Transverzální (horizontální) rovina (4)

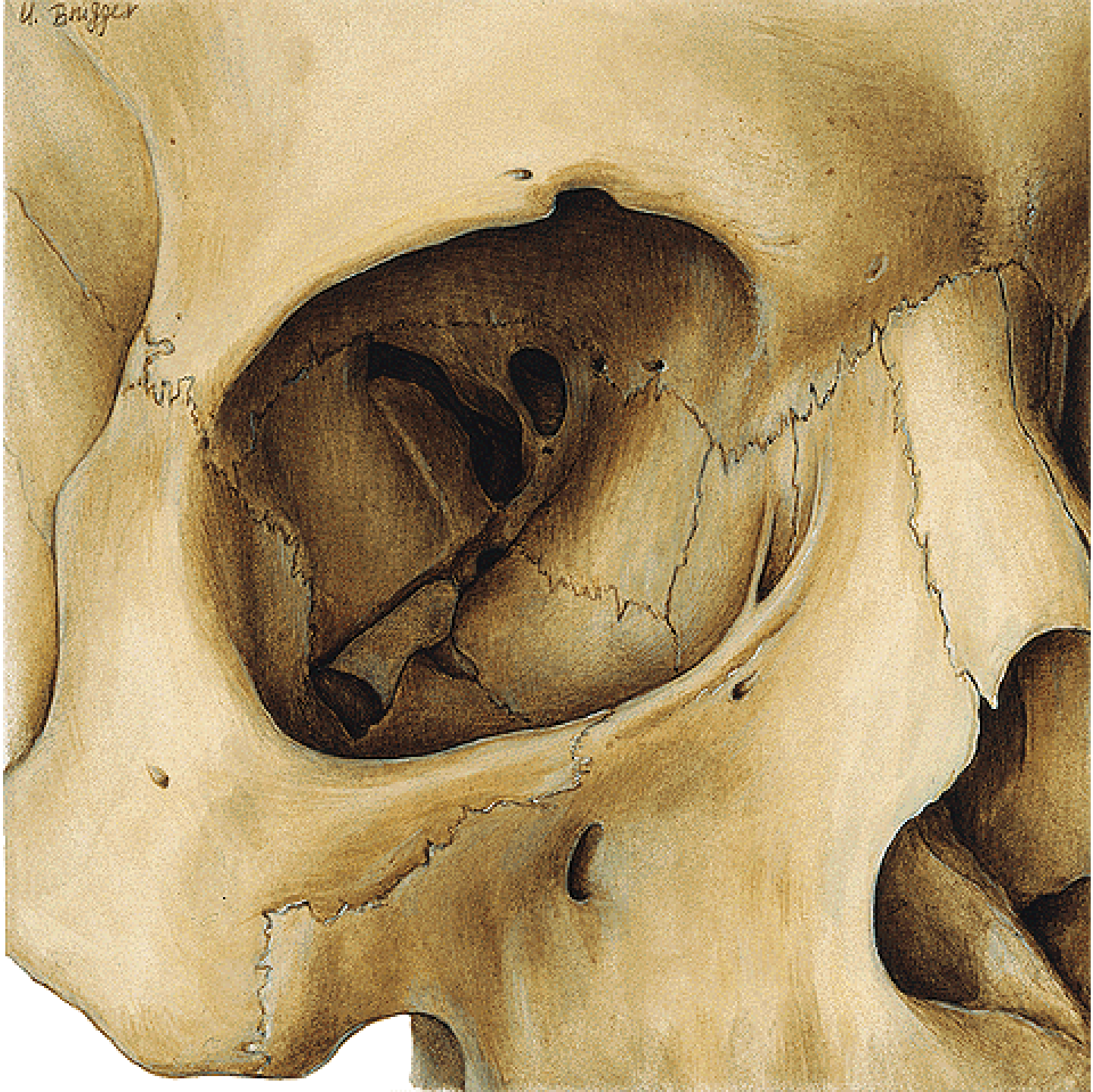
5- Sagitální osa; 6- transversální osa; 7- vertikální (longitudinální) osa

Orbita a její obsah

U. Brigger

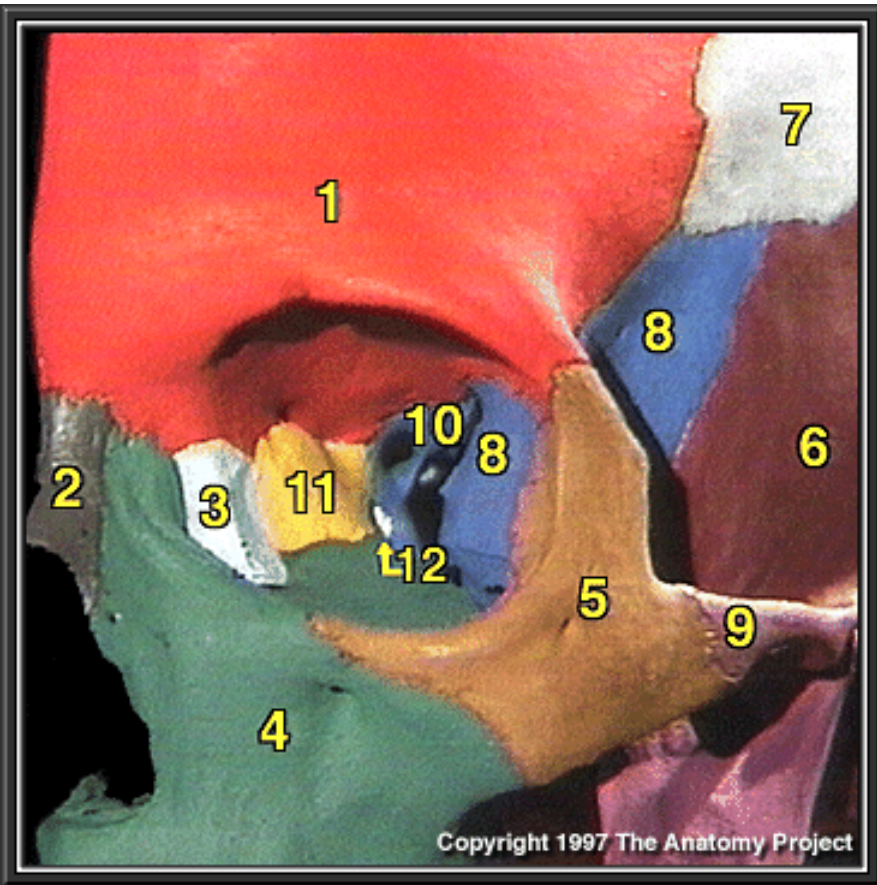

Kosti očníce

- Os ethmoidale (čichová kost)
- Os frontale (čelní kost)
- Os lacrimale (slzná kůstka)
- Maxilla (horní čelist)
- Os palatinum (patrová kost)
- Os sphenoidale (klínová kost)
- Os zygomaticum (jařmová, lícní kost)

Předozaďní pohled na kostru levé oční

1. Čelní kost (os frontale)
2. Nosní kůstka (os nasale)
3. Slzná kost (os lacrimale)
4. Maxilární kost (maxilla, horní čelist)
5. Jařmová kost (os zygomaticum)
6. Spánková kost (os temporale)
7. Temenní kost (os parietale)
8. Velké křídlo kosti klínové
(ala major ossis sphenoidalis)
9. Jařmový výběžek kosti spánkové
10. Malé křídlo kosti klínové
(ala minor ossis sphenoidalis)
11. Čichová kost (os ethmoidale)
12. Patrová kost (os palatinum)

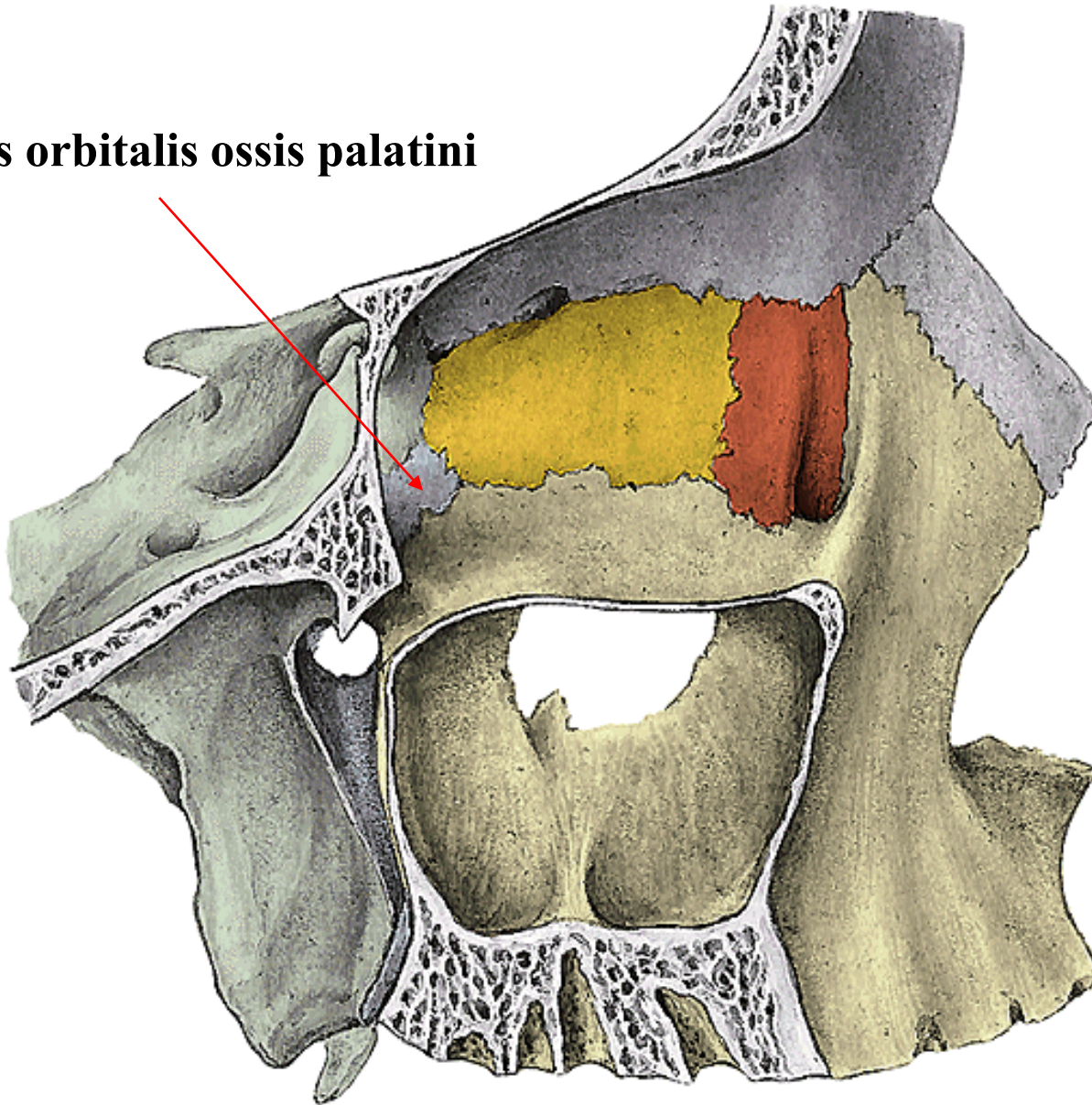
Stěny očníce

- **Strop:** os frontale a malé křídlo kosti klínové.
(fossa glandulae lacrimalis; spina trochlearis)
- **Mediální stěna:** frontální výběžek maxily, os lacrimale, os ethmoidale, tělo a malé křídlo kosti klínové, processus orbitalis ossis palatini.
(fossa sacci lacrimalis)
- **Spodina:** maxilla, os zygomaticum, processus orbitalis ossis palatini.
(sulcus infraorbitalis)
- **Laterální stěna:** velké křídlo kosti klínové, os zygomaticum.

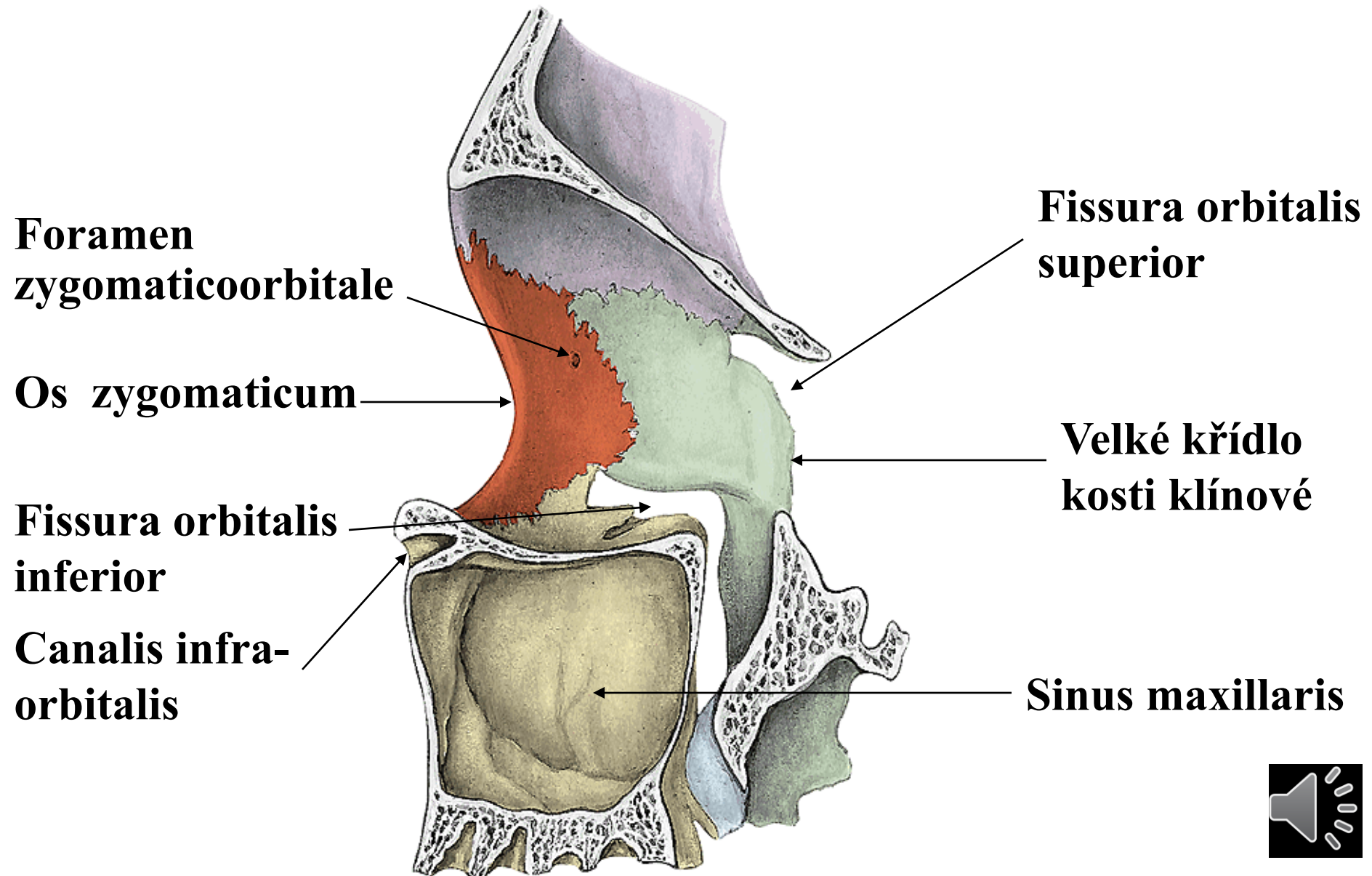

Mediální stěna orbity

Processus orbitalis ossis palatini

Laterální stěna orbity

Otvory v očníci

- Canalis opticus: n. opticus, a. ophthalmica
- Fissura orbitalis superior: n. III, n. IV, n. VI, n. V/1 (n. ophthalmicus), v. ophthalmica superior
- Fissura orbitalis inferior: a. et n. infraorbitalis, n. zygomaticus, v. ophthalmica inferior
- Canalis infraorbitalis: a., v., n. infraorbitalis
- Foramen ethmoidale anterius et posterius: vasa et n. ethmoidalis anterior et posterior
- Canalis nasolacrimalis: ductus nasolacrimalis
- Foramen zygomaticoorbitale: n. zygomaticus -

Otvory v očnici

Foramen ethmoidale
anterior et posterior

Crista
lacrimalis
posterior

Sulcus
lacrimalis

Canalis
naso-
lacrimalis

Incisura frontalis

Incisura supraorbitalis

Canalis opticus

Fissura orbitalis superior

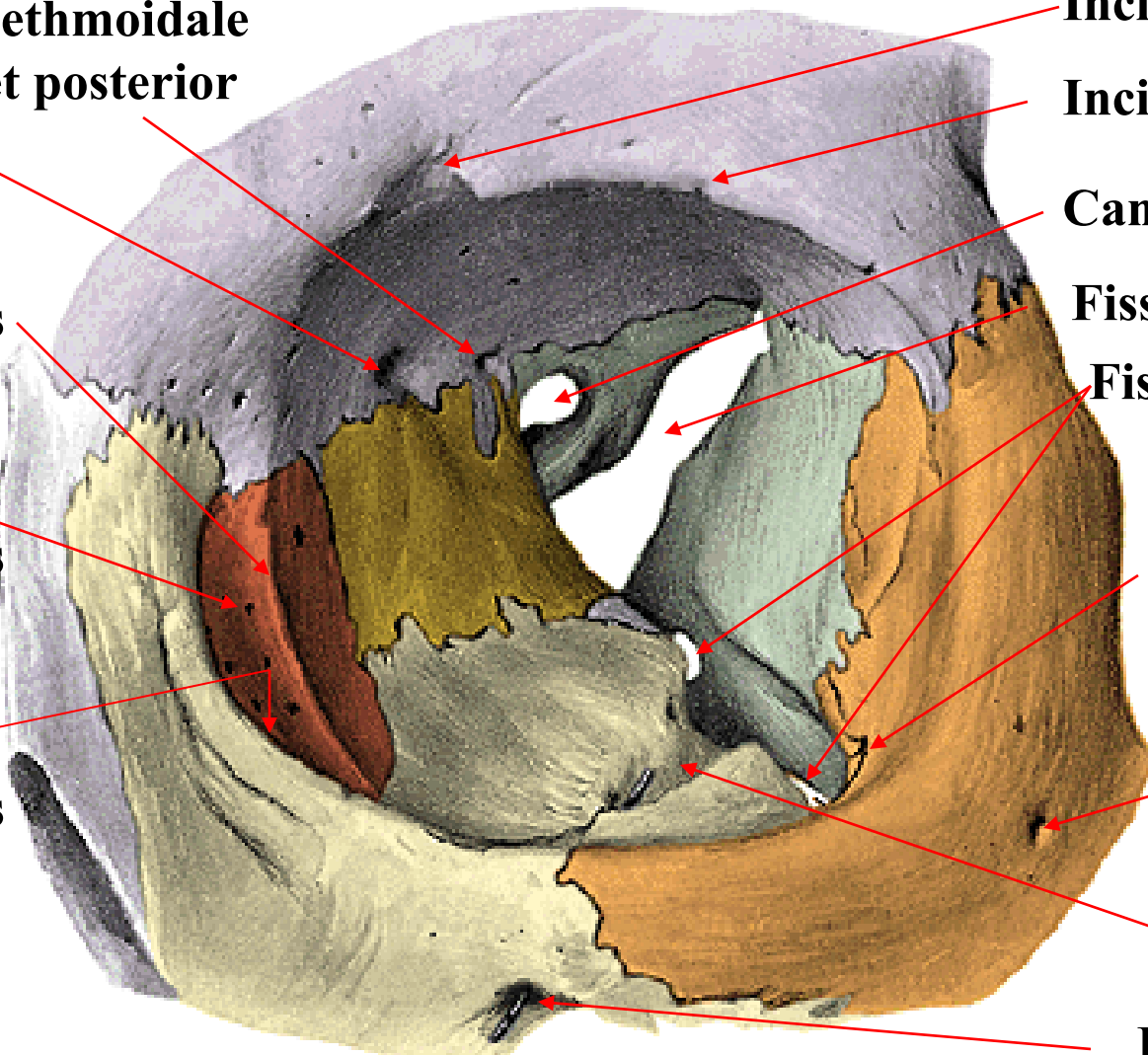
Fissura orbitalis inferior

Foramen
zygomaticoorbitale

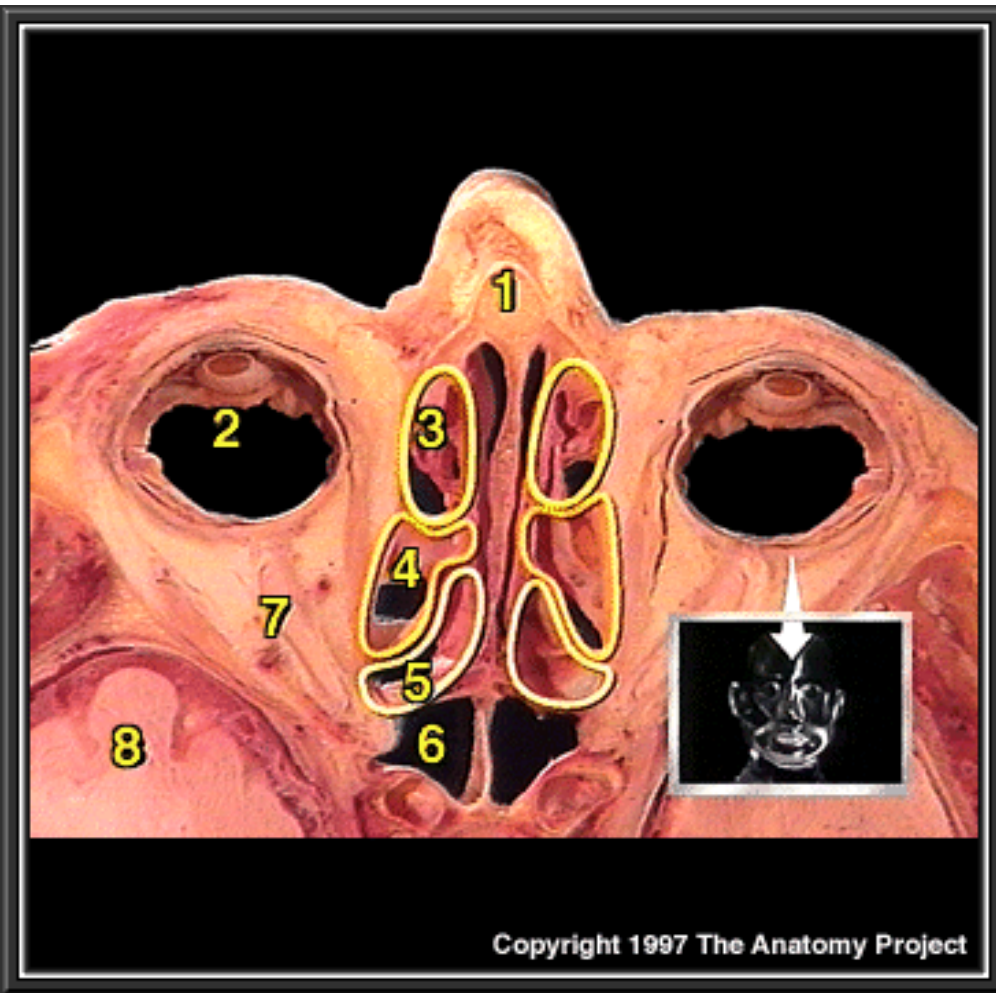
Foramen
zygomaticofaciale

Sulcus infraorbitalis

Foramen infraorbitalis

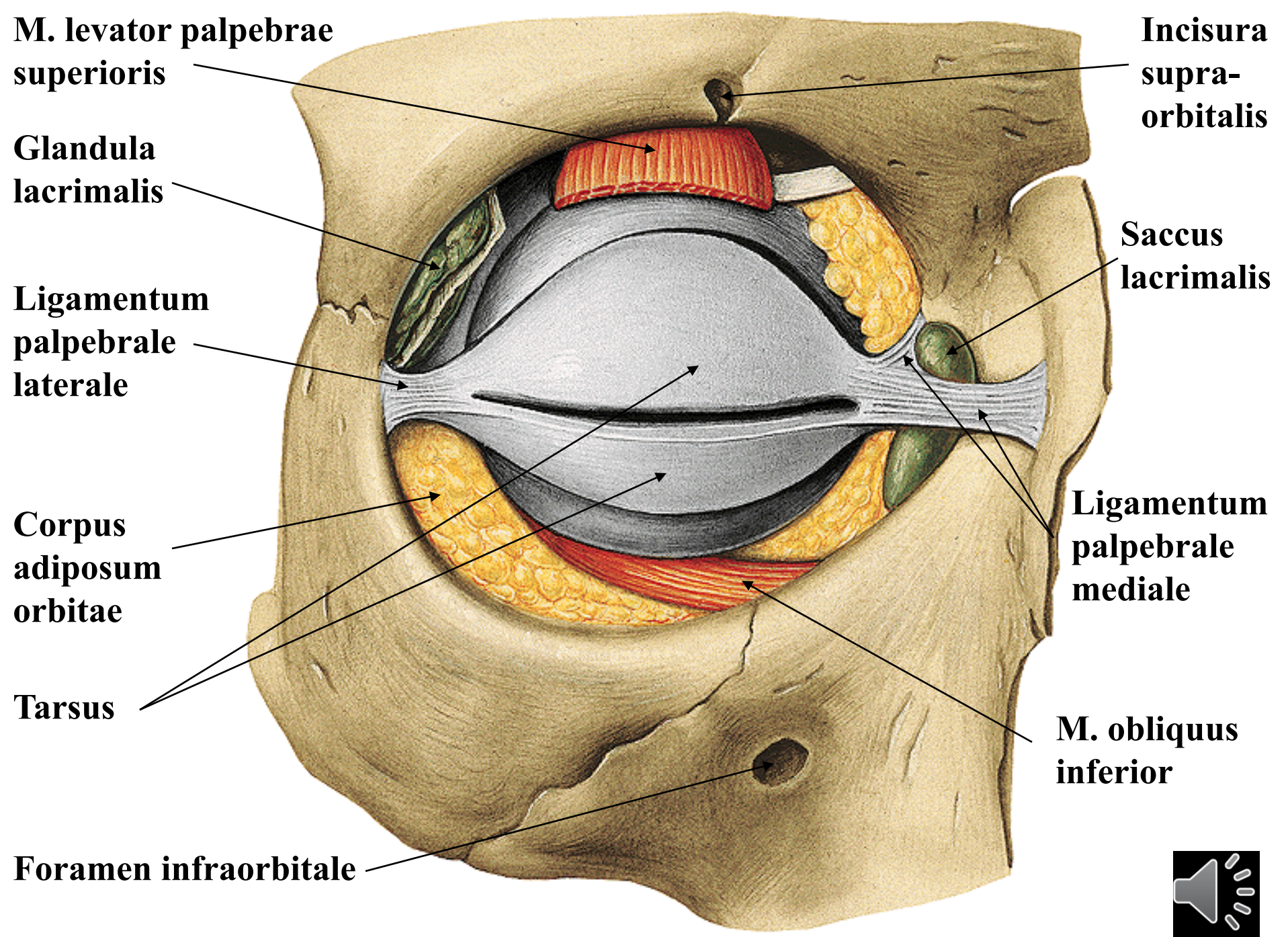
Transverzální řez lebkou - vztah k ethmoidálním sinům

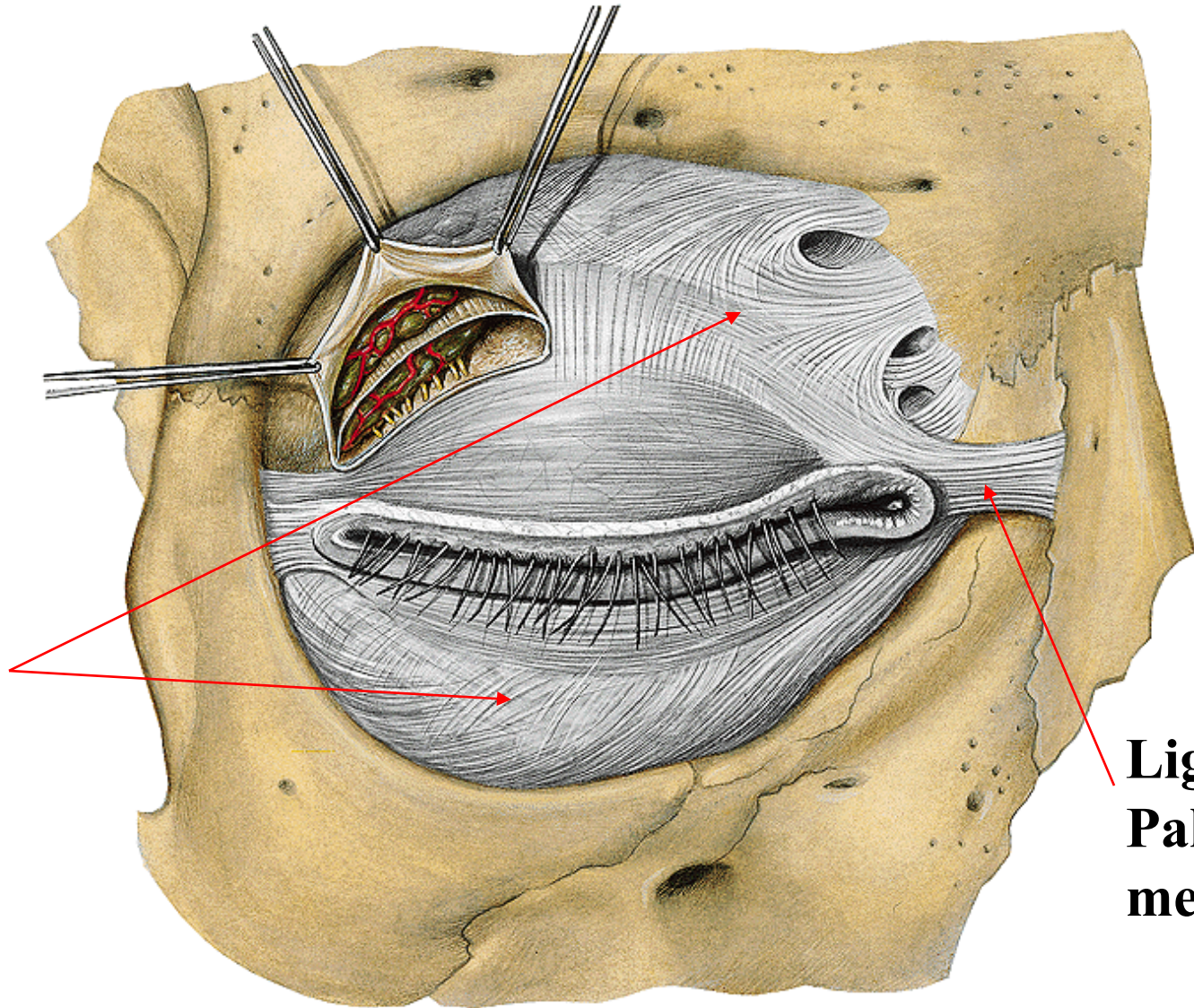

1. Nos
2. Oční bulva
3. Přední ethmoidální sklípky
4. Střední ethmoidální sklípky
5. Zadní ethmoidální sklípky
6. Sinus sphenoidalis
7. Zrakový nerv
8. Frontální lalok mozkový

Klinika: - riziko přechodu infekce
- traumatologie orb

Septum orbitale

Ligamentum Palpebrale mediale

Vertikální řez orbitou

Corpus adiposum
orbitae

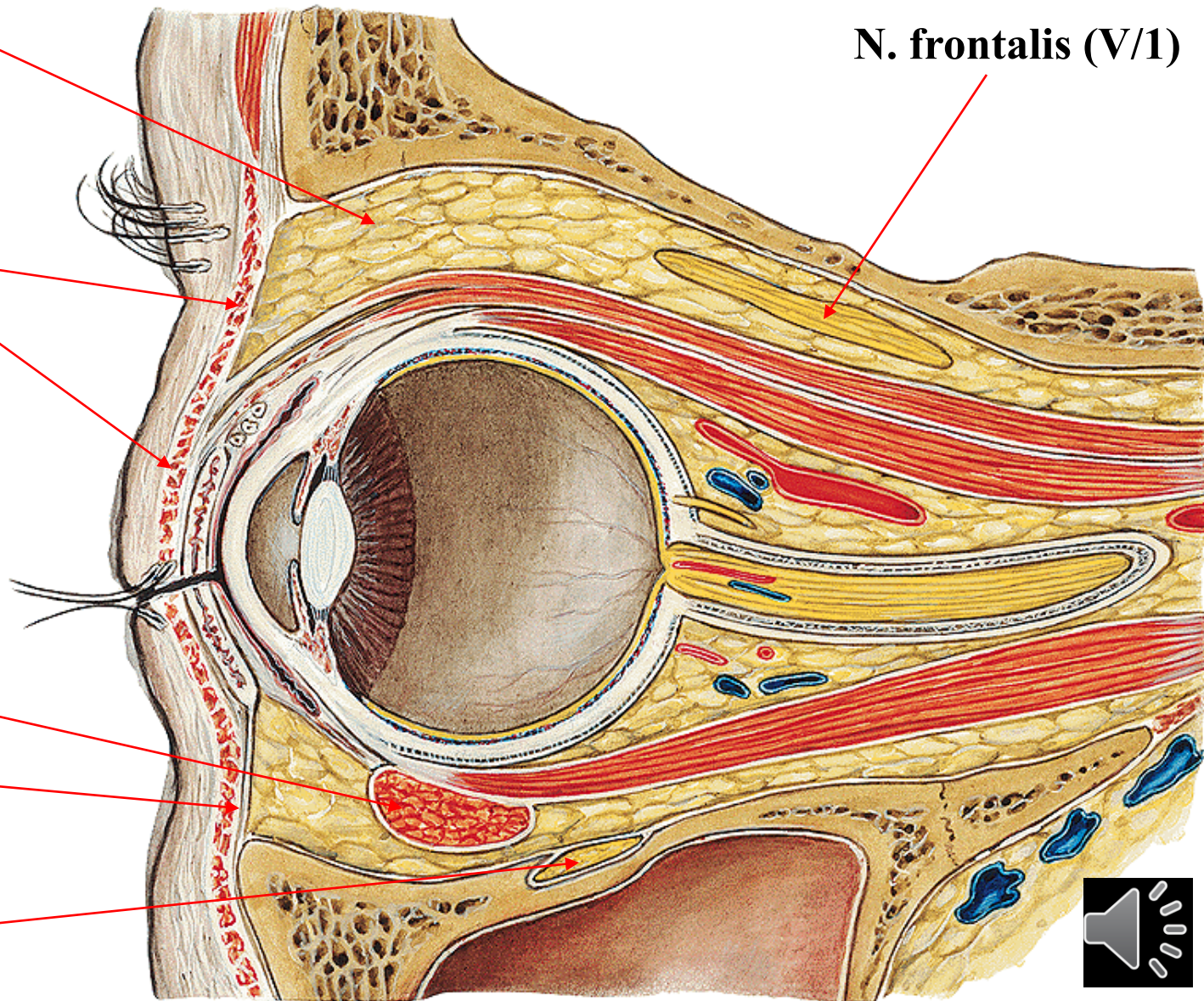
M. orbicularis
oculi

M. obliquus
inferior

Septum orbitale

N. infraorbitalis
(V/2)

N. frontalis (V/1)

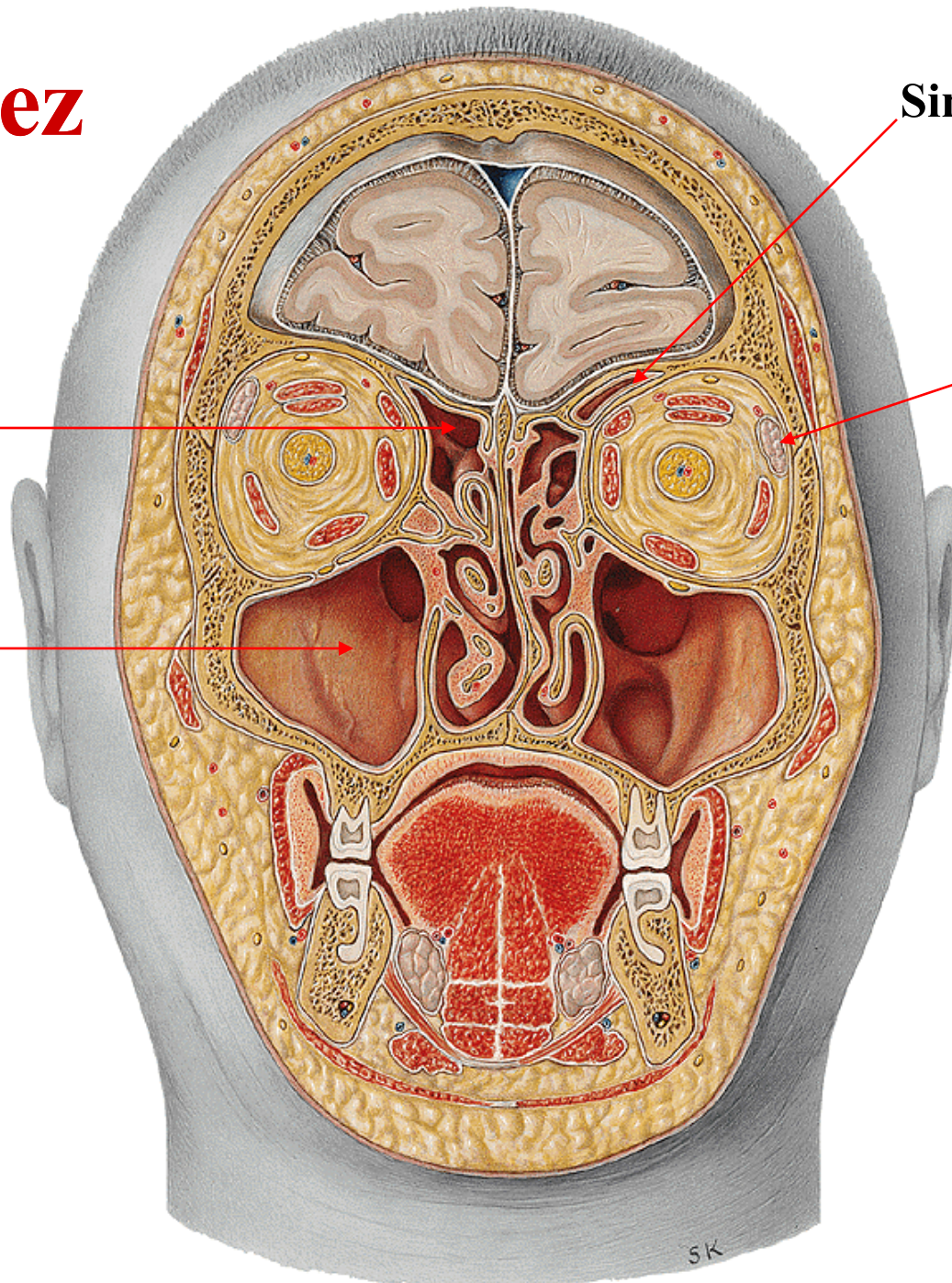
Frontální řez

Sinus ethmoidalis

Sinus maxillaris

Sinus frontalis

Glandula
lacrimalis

A. supraorbitalis

N. supratrochlearis

N. supraorbitalis

N. nasociliaris

N. frontalis

N. trochlearis (IV)

N. oculomotorius (III)

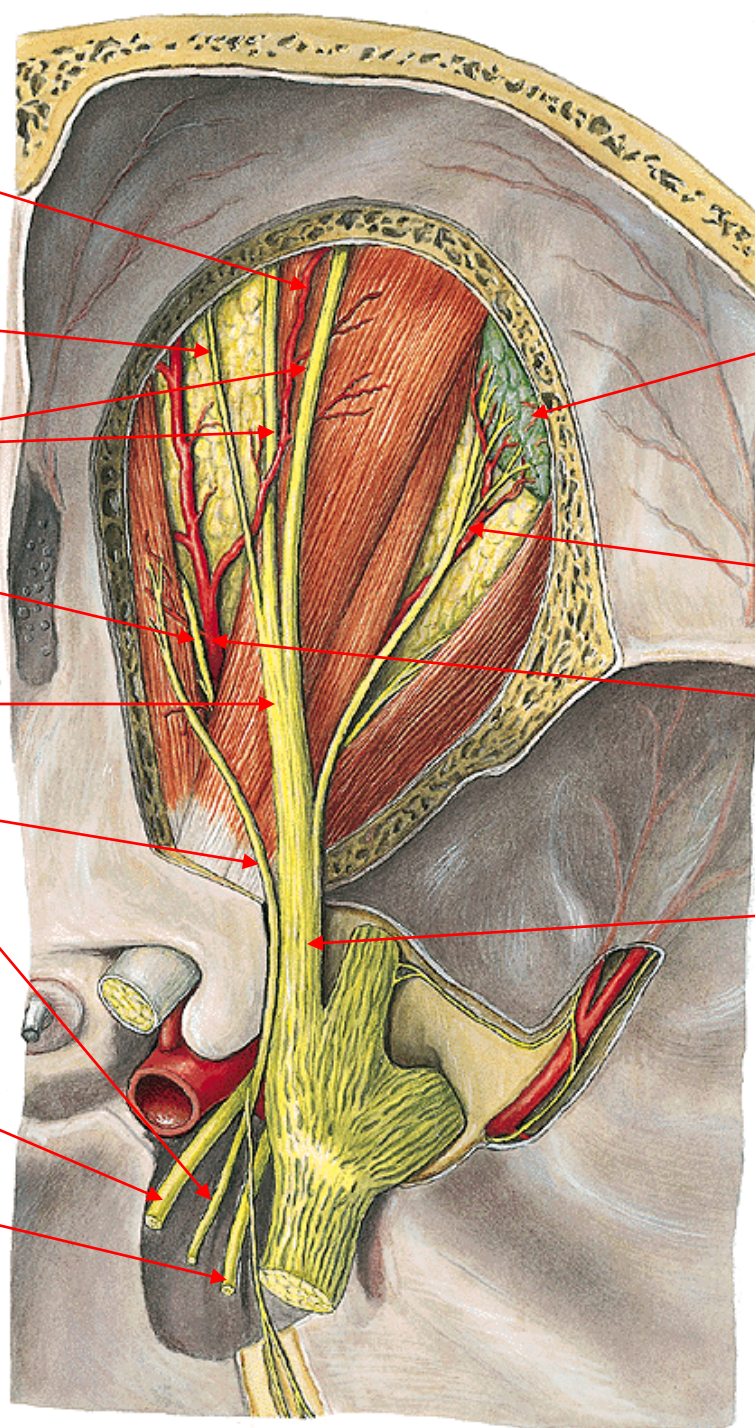
N. abducens (VI)

**Glandula lacrimalis
- pars orbitalis**

A a N. lacrimalis

A. ophthalmica

N. ophthalmicus V/1

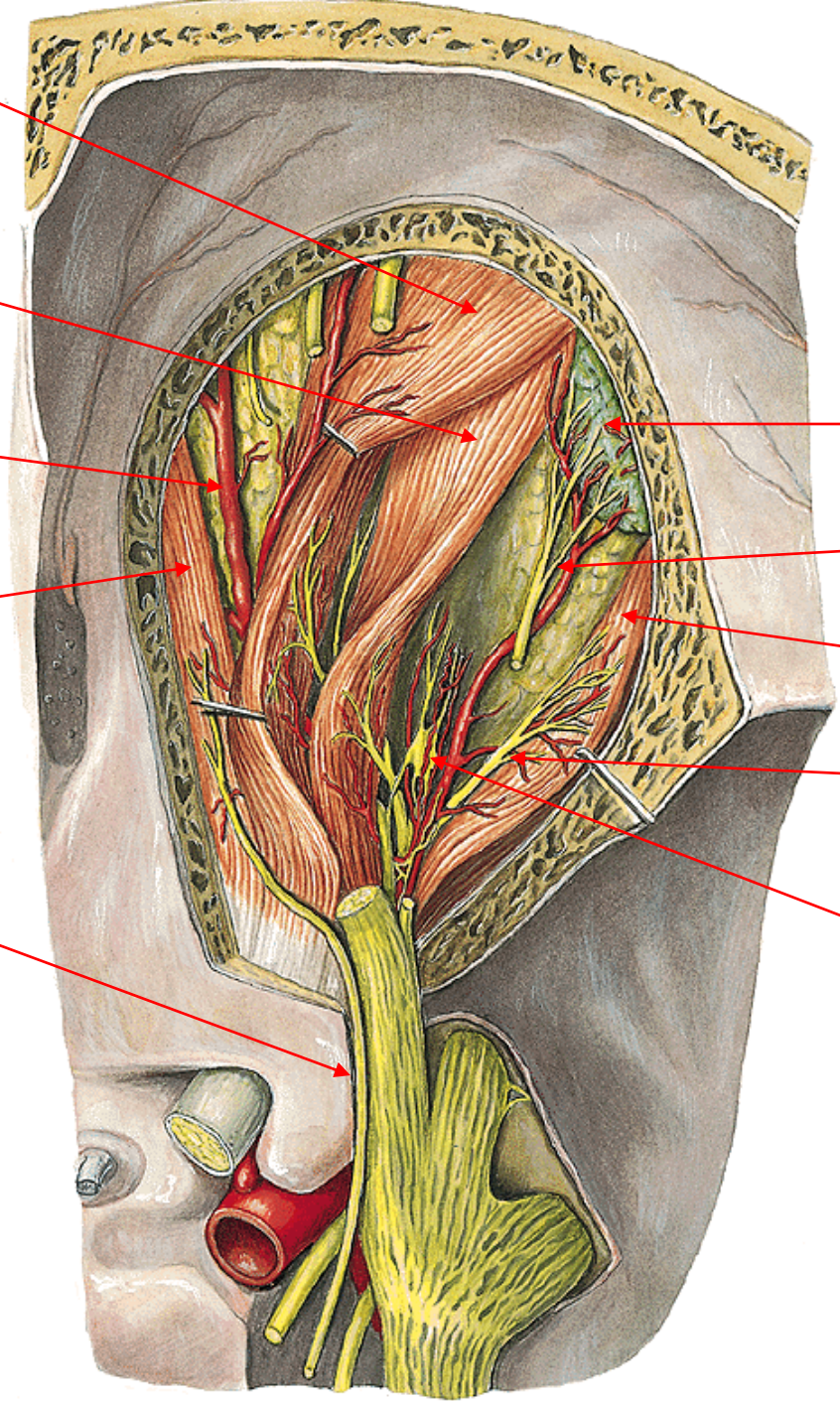
M. levator palpebrae superioris

M. rectus superior

A. ophthalmica

M. obliquus superior

N. trochlearis (IV)

Glandula lacrimalis - pars orbitalis

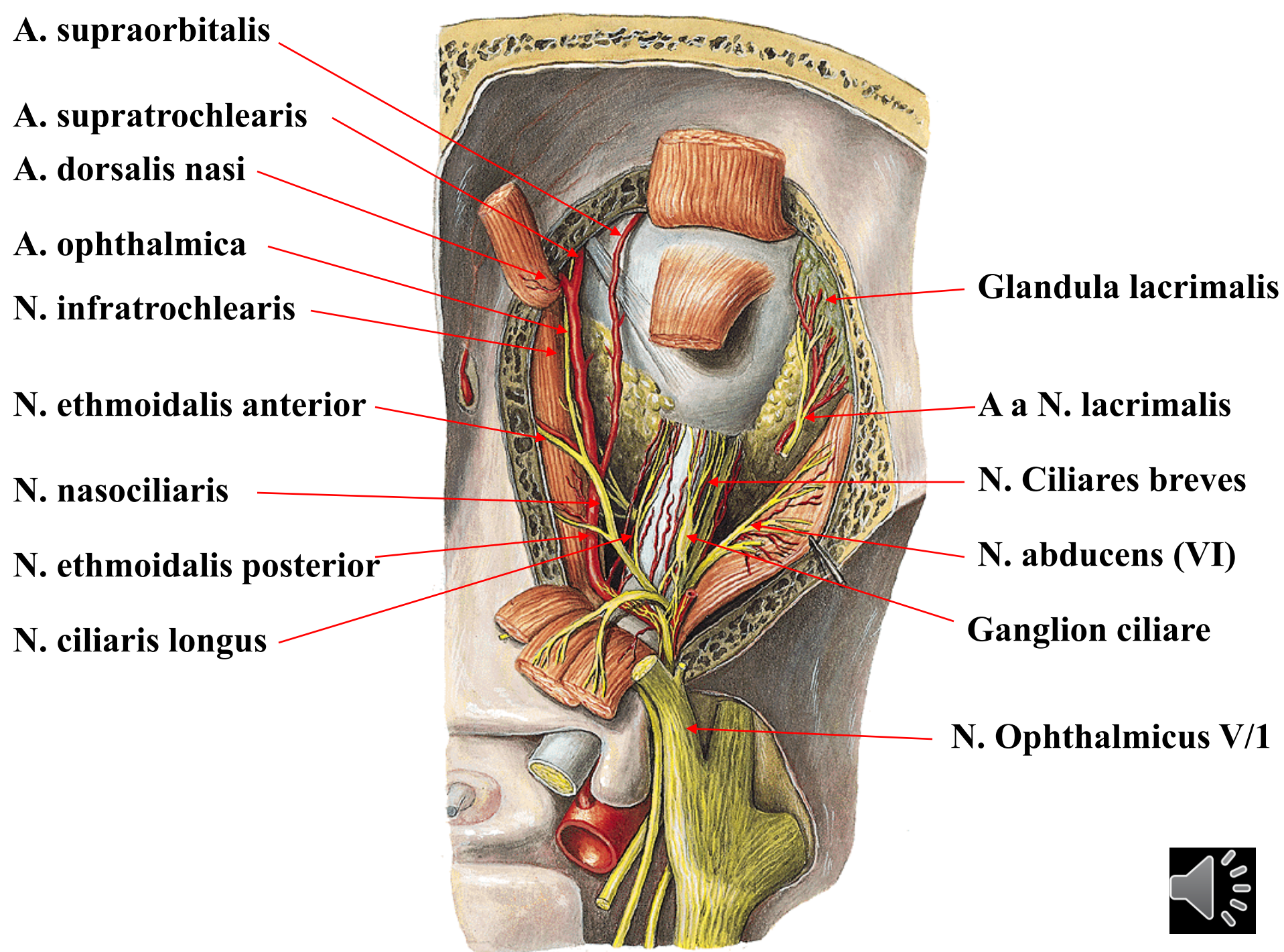
A a N. lacrimalis

M. rectus lateralis

N. abducens (VI)

Ganglion ciliare

N. infratrochlearis

N. a A. ethmoidalis anterior

N. nasociliaris

N. a A. ethmoidalis posterior

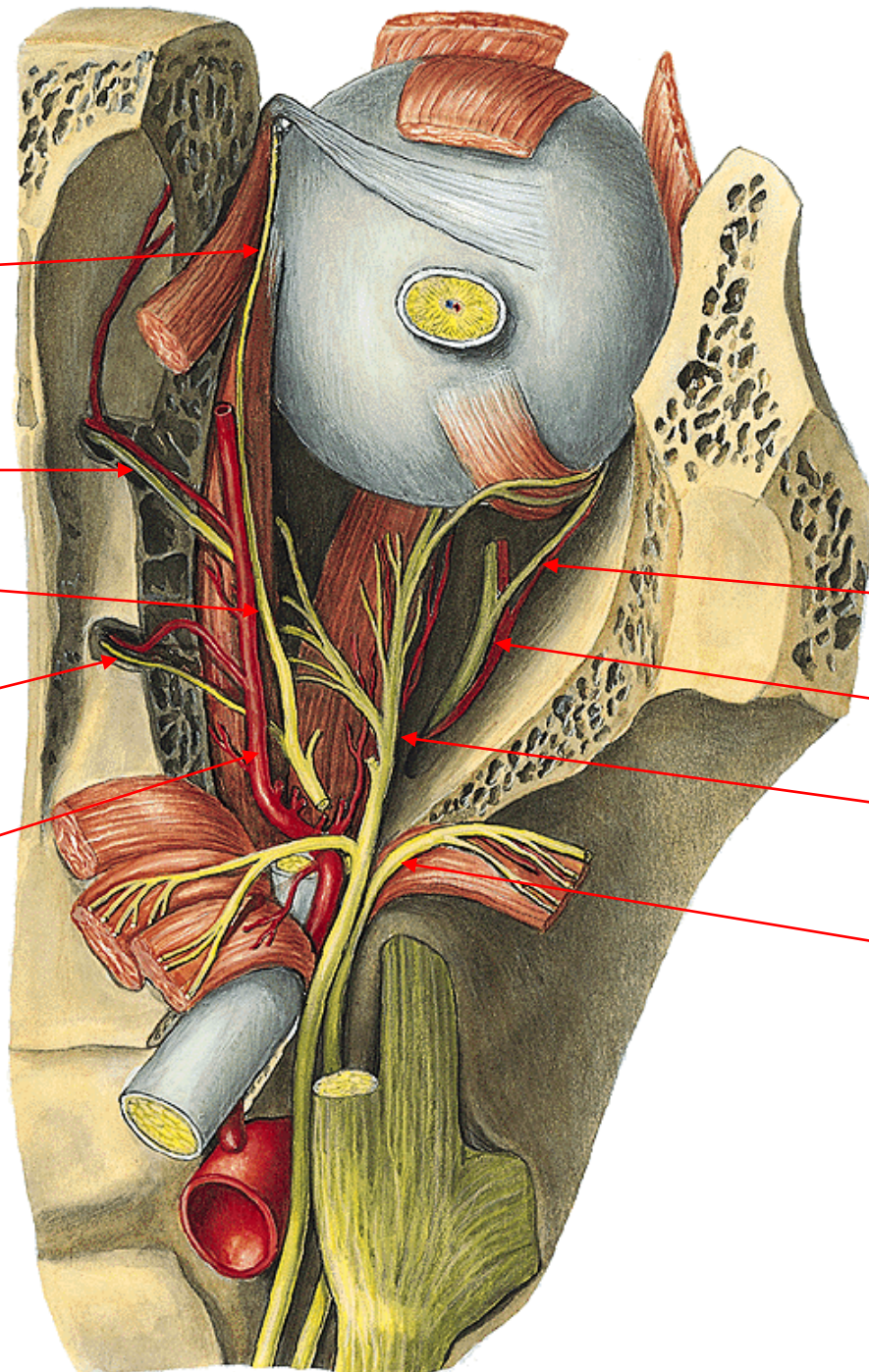
A. ophthalmica

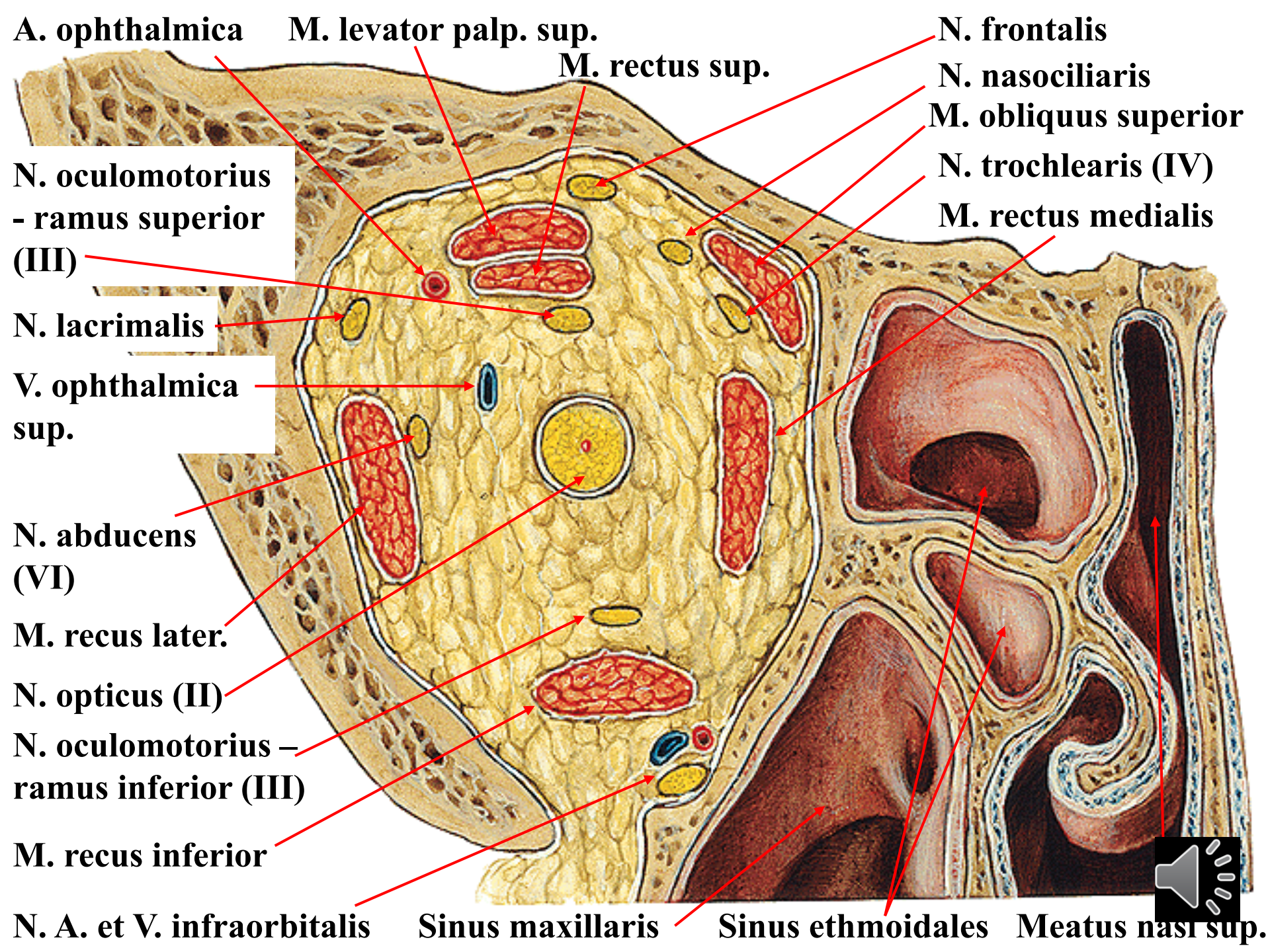
N. zygomaticus (V/2)

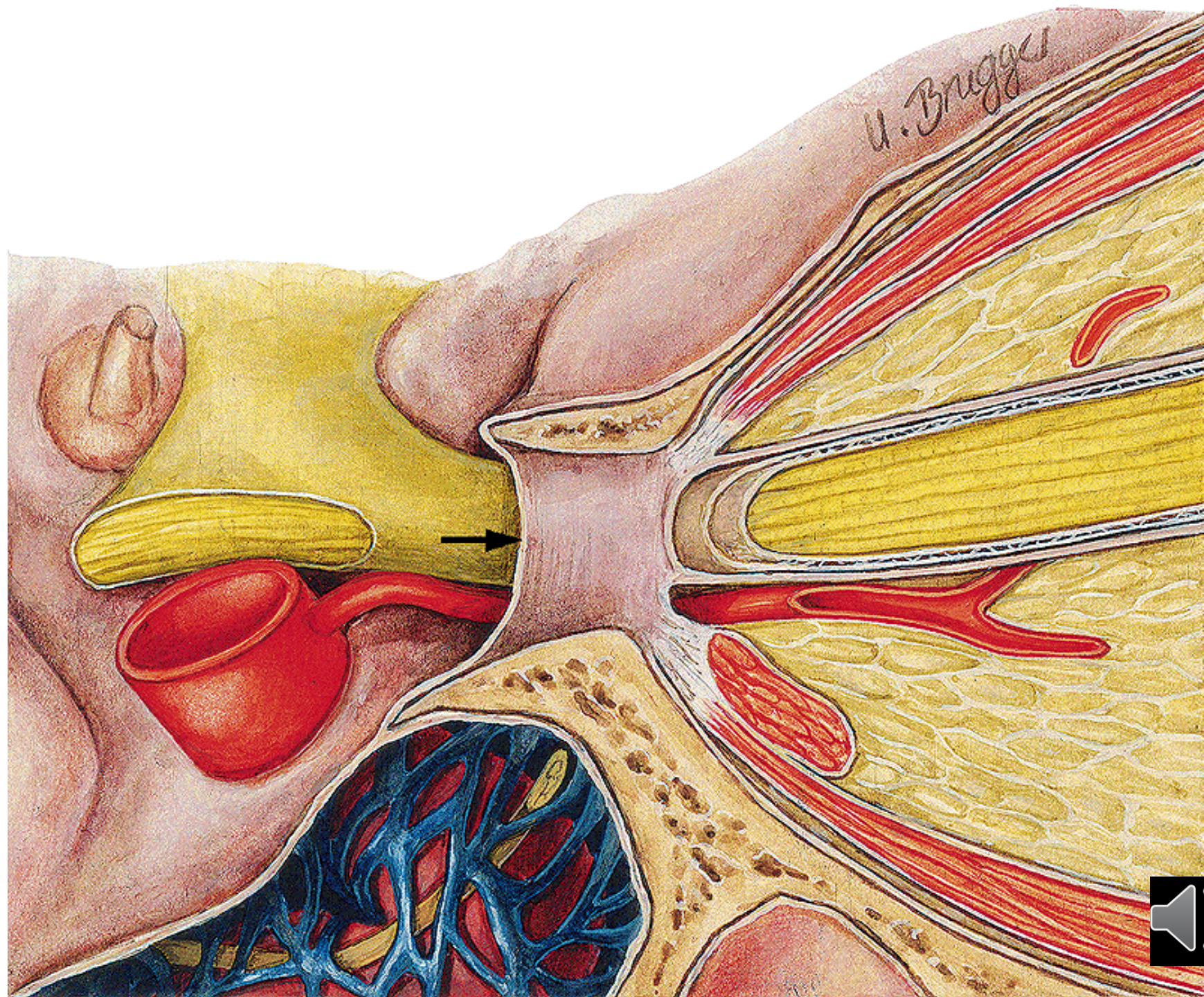
N. a A. infraorbitalis (V/2)

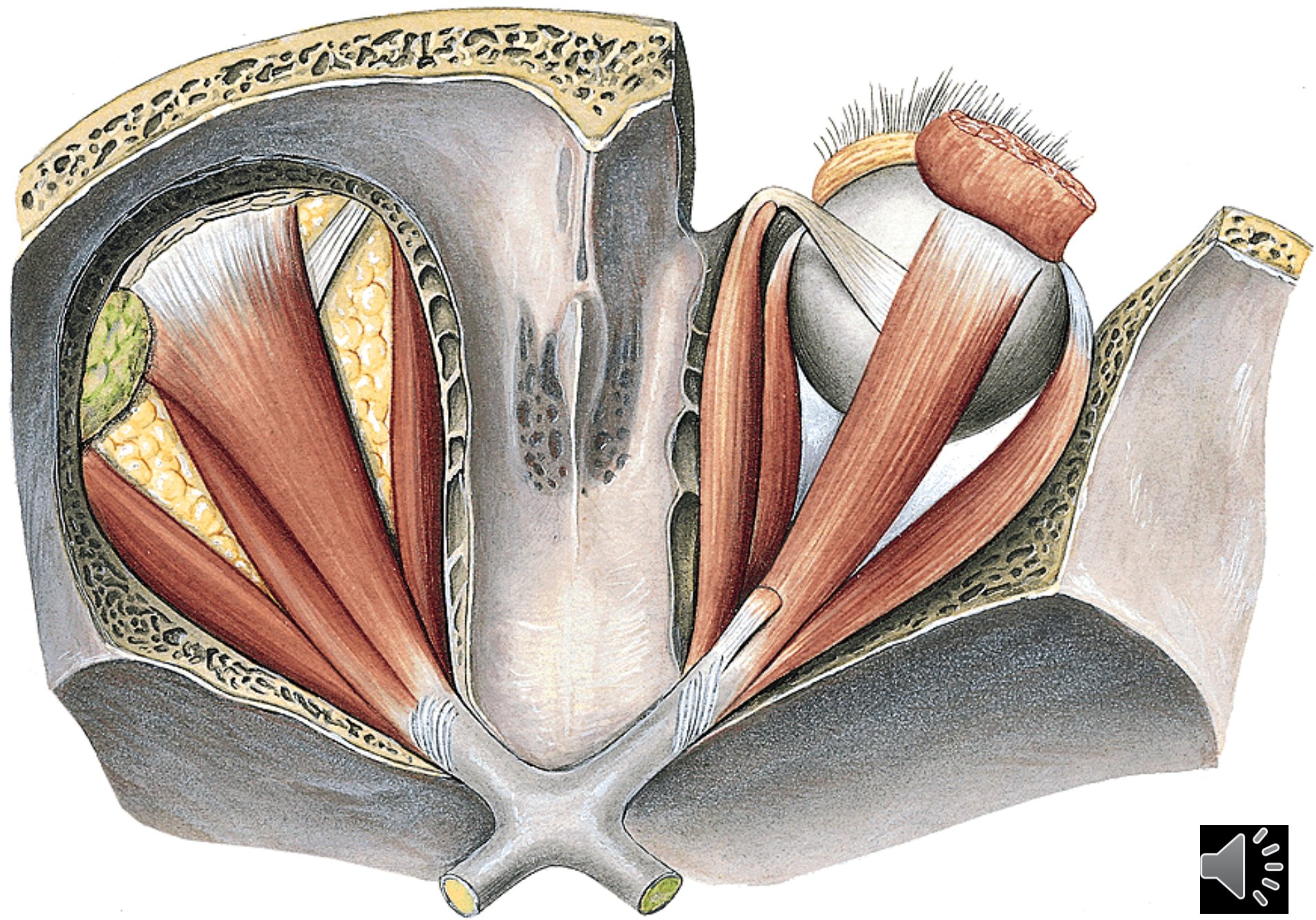
N. III

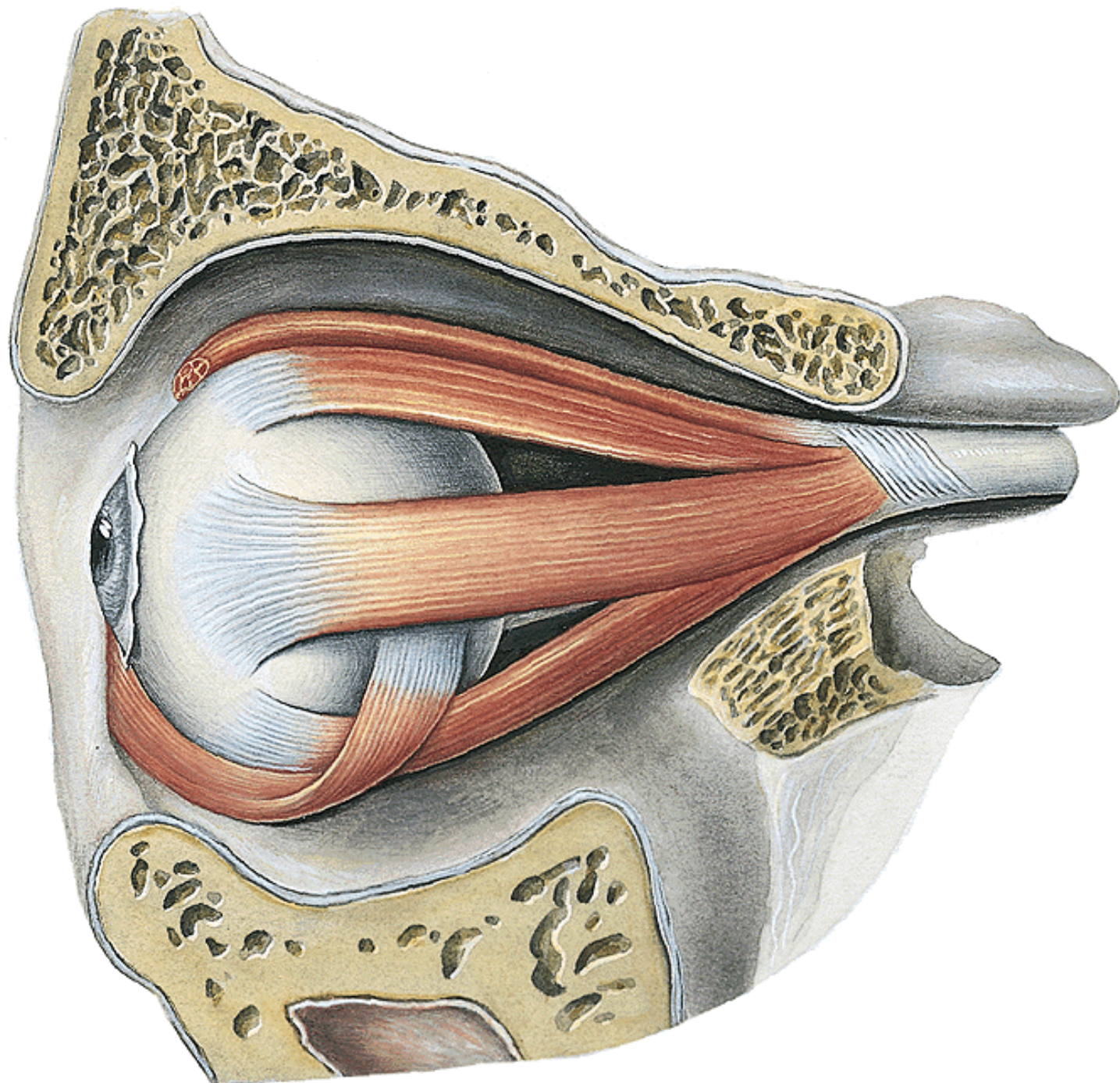
N. IV

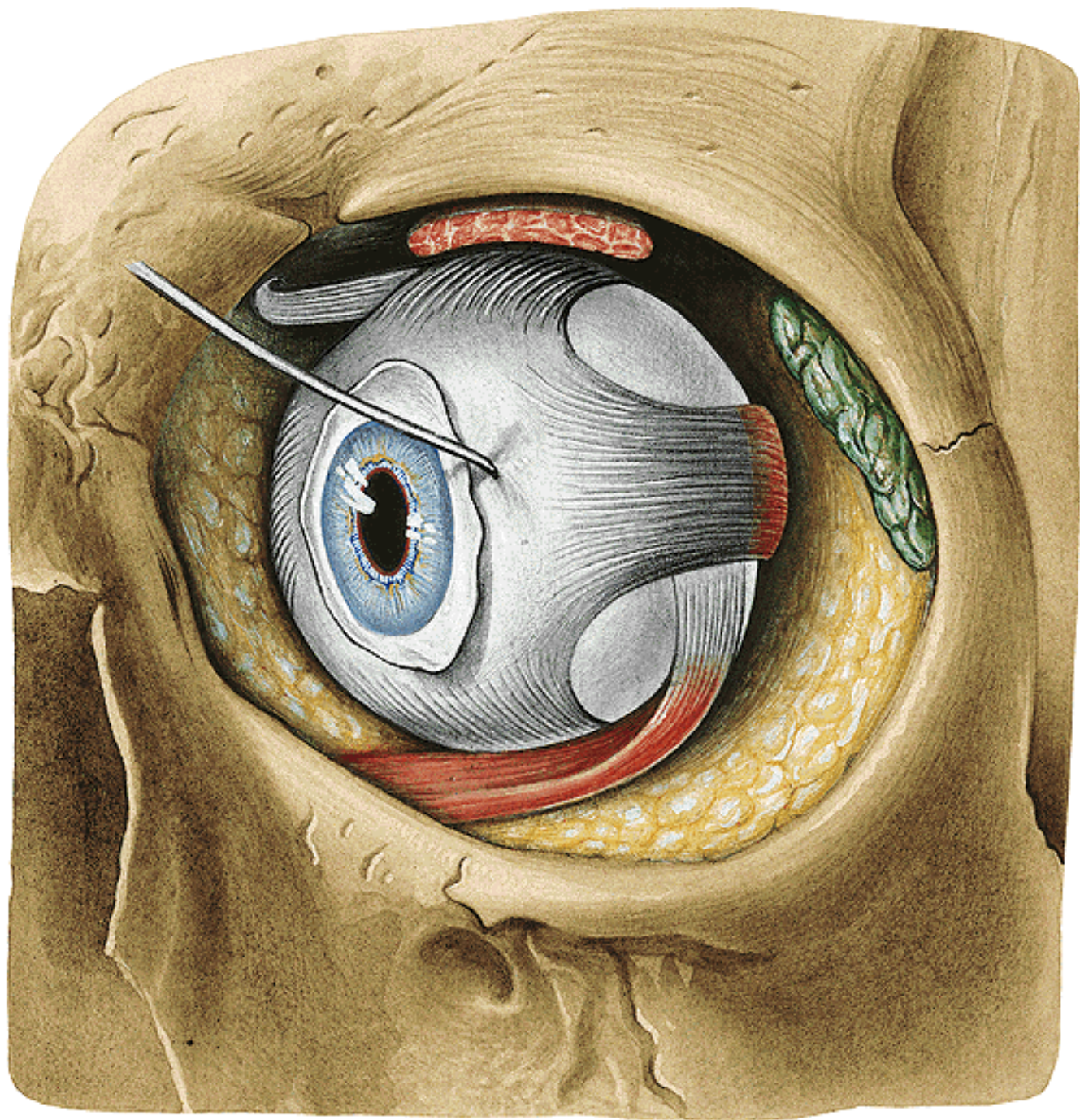

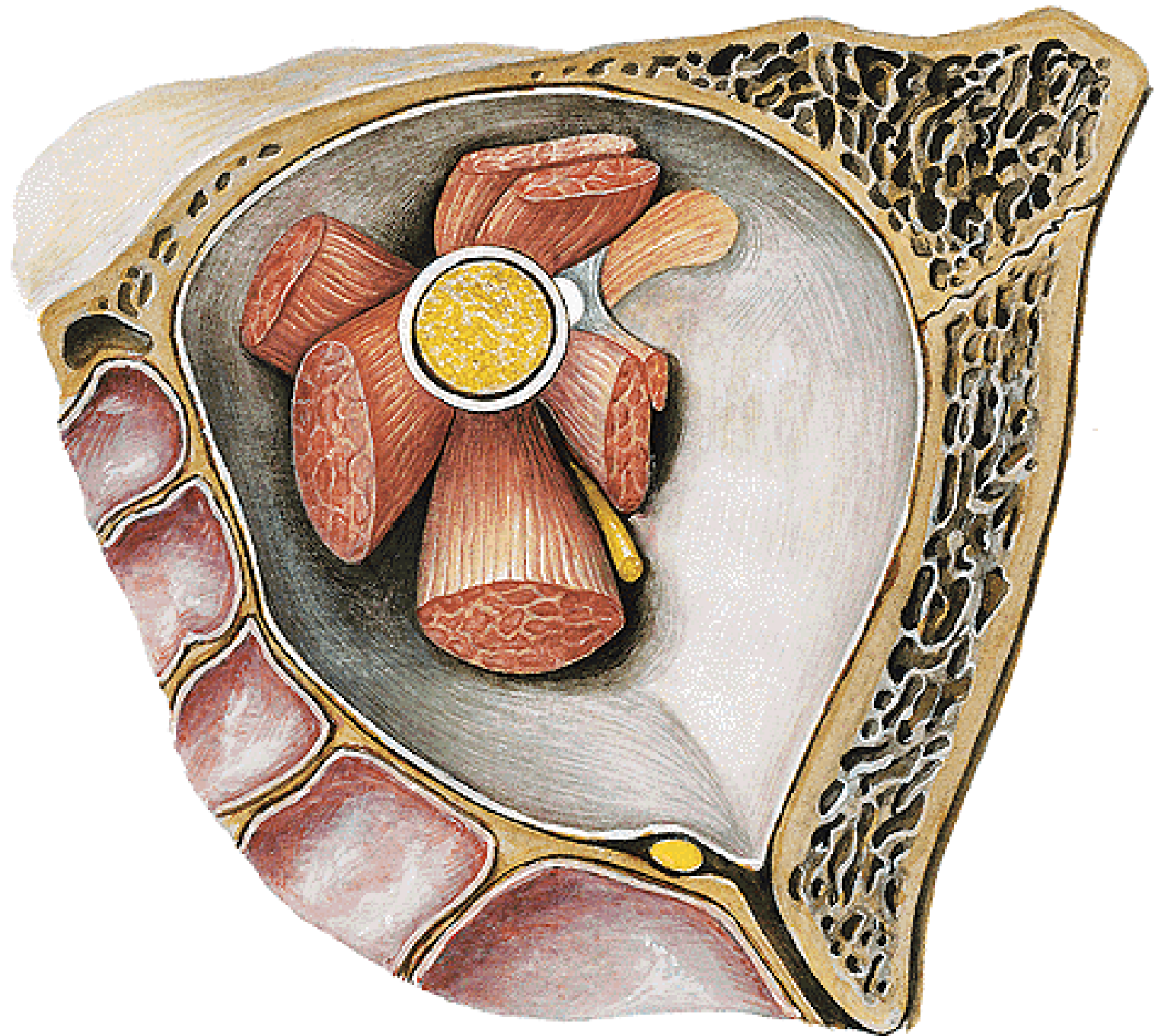

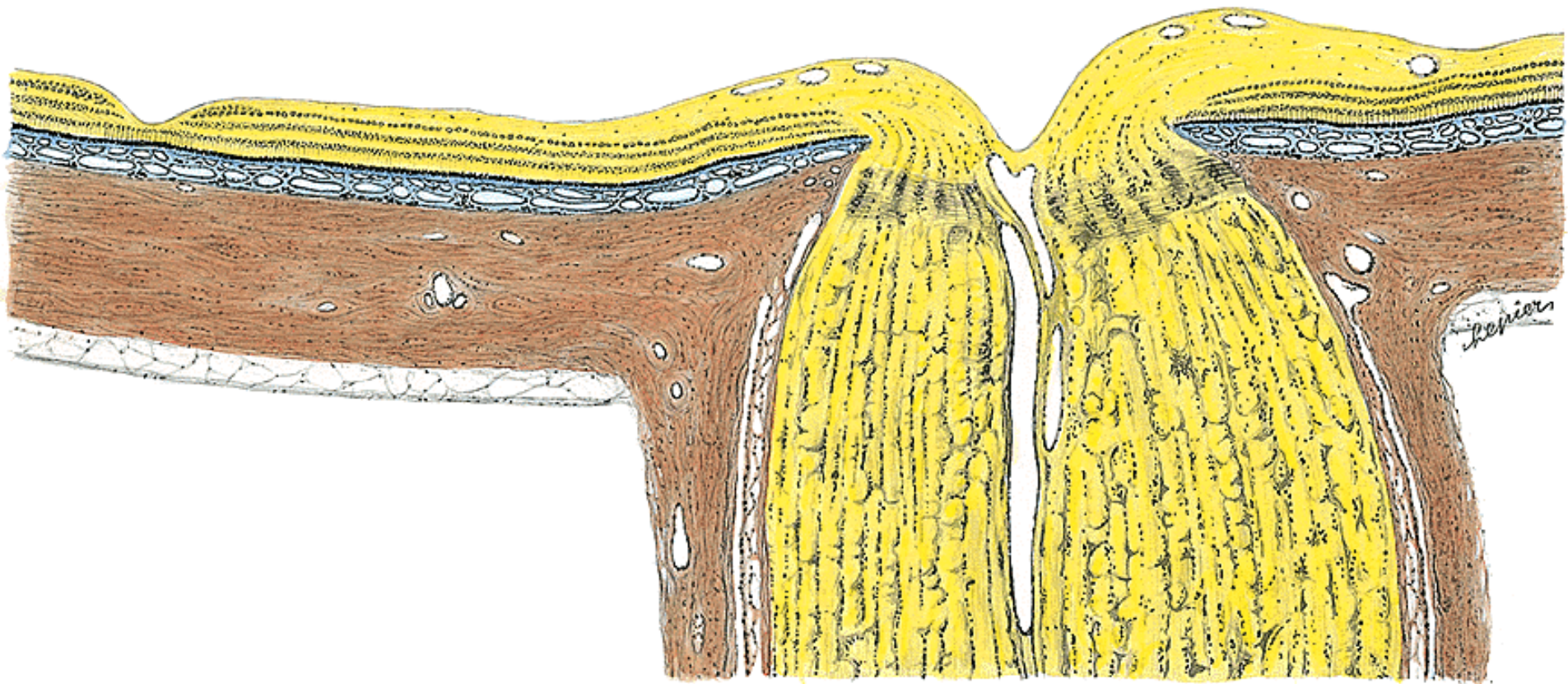

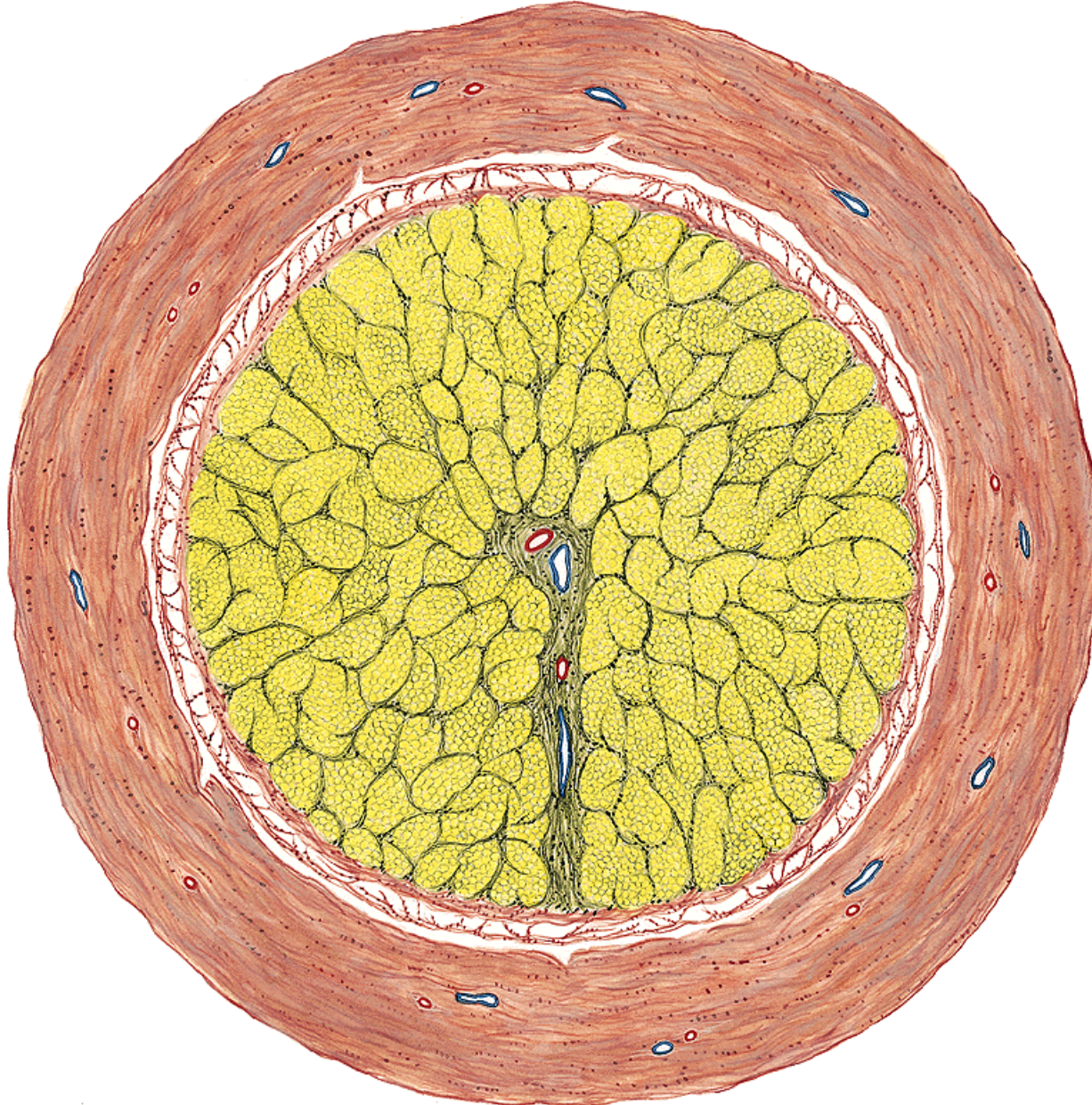

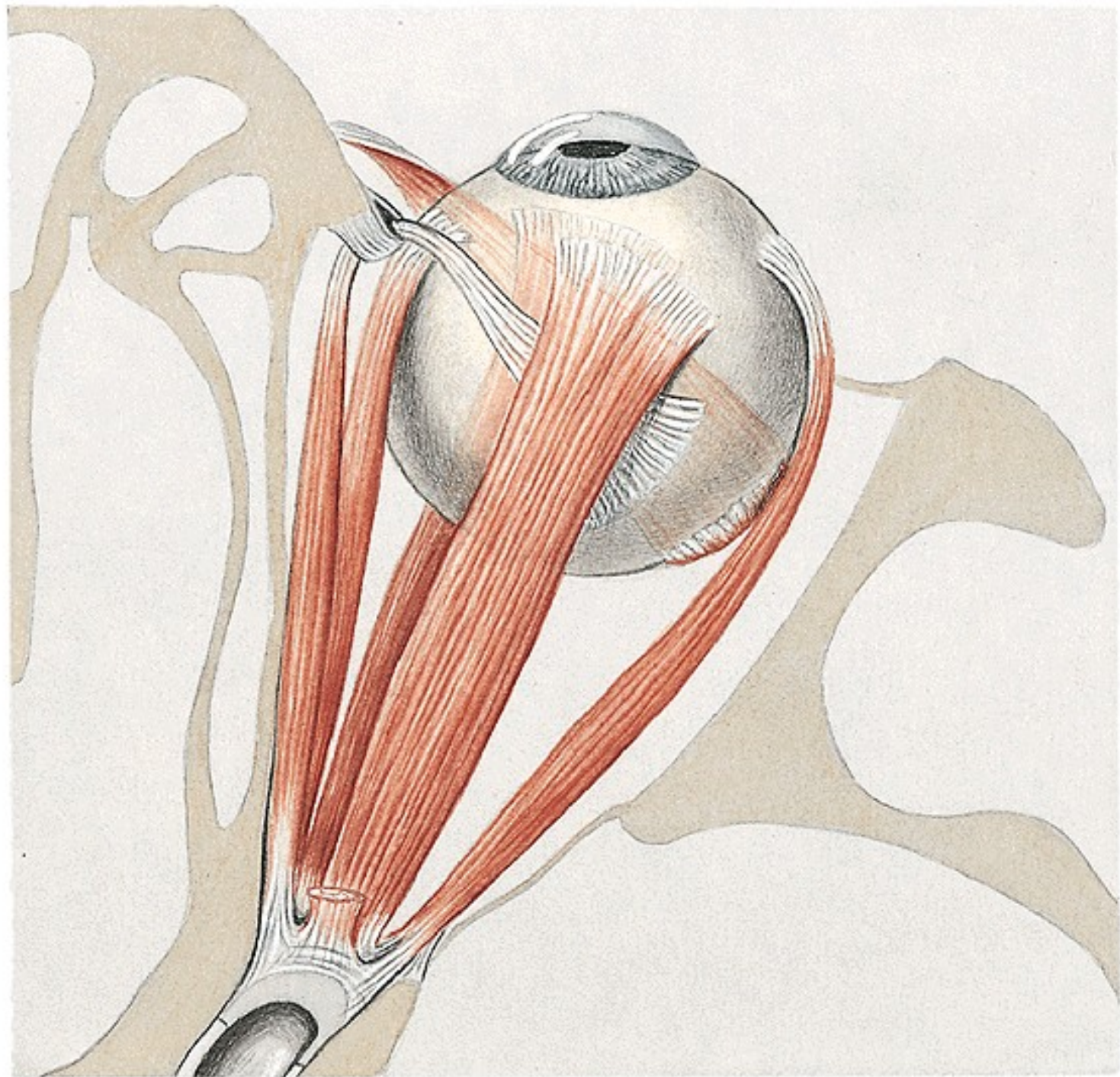

Příčný řez zrakovým nervem

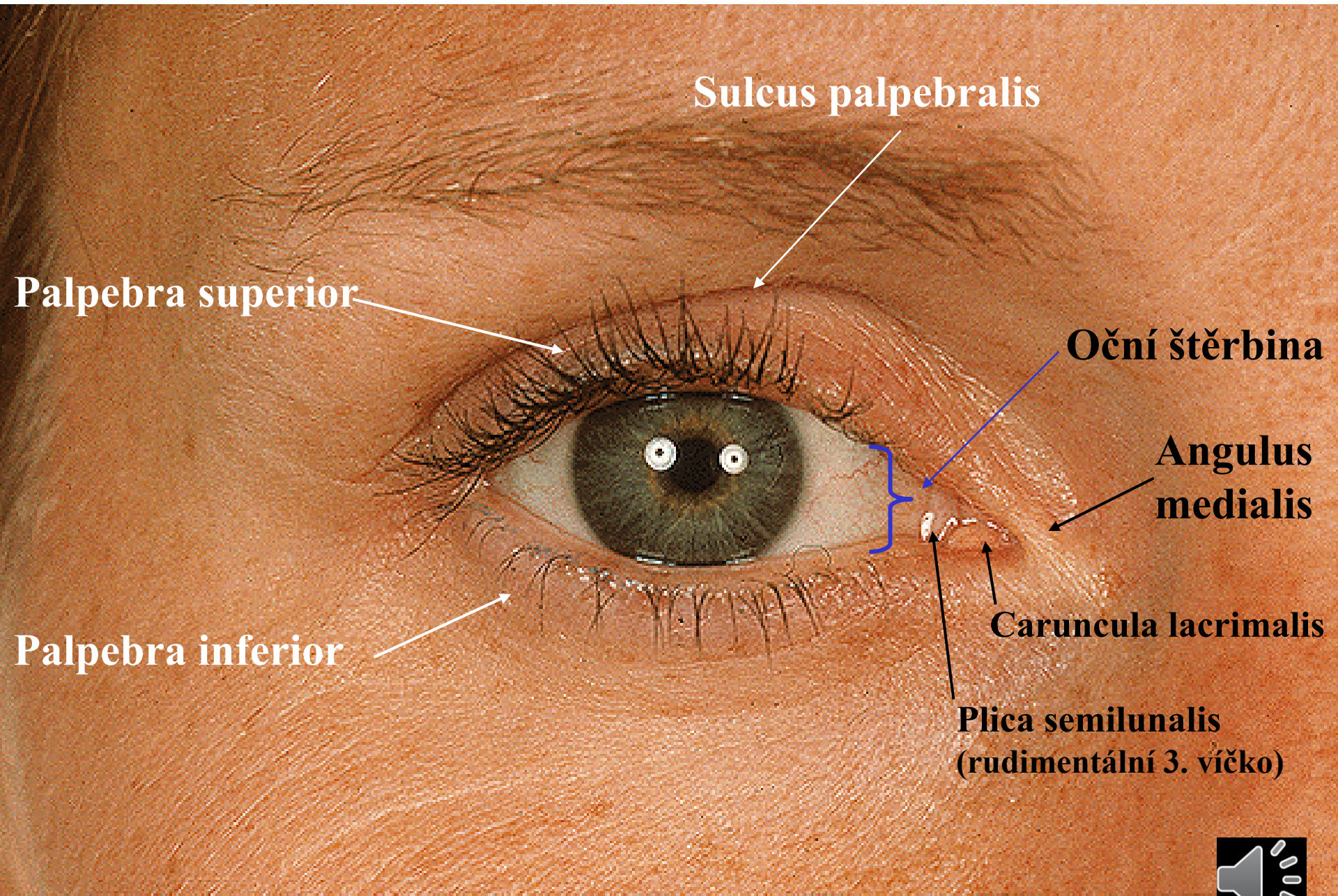

Víčka

- **Modifikované kožní řasy**
- **Tarsus = „kostra“ víček, „chrupavčité“ pojivo**
- **Ochranná funkce**
- **Roztírají slzný film - mrkání**

Sulcus palpebralis

Palpebra superior

Oční štěrbin

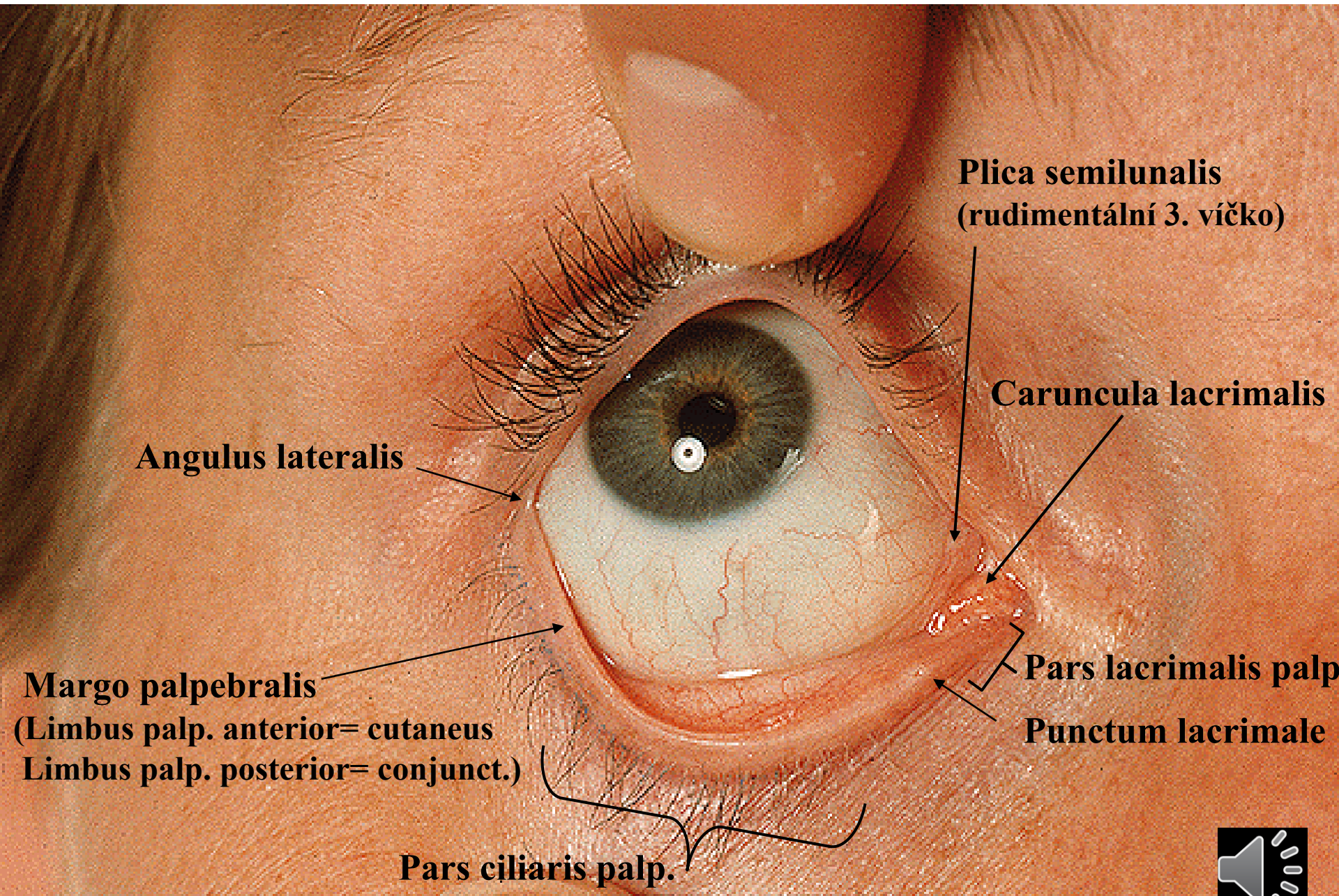
Angulus medialis

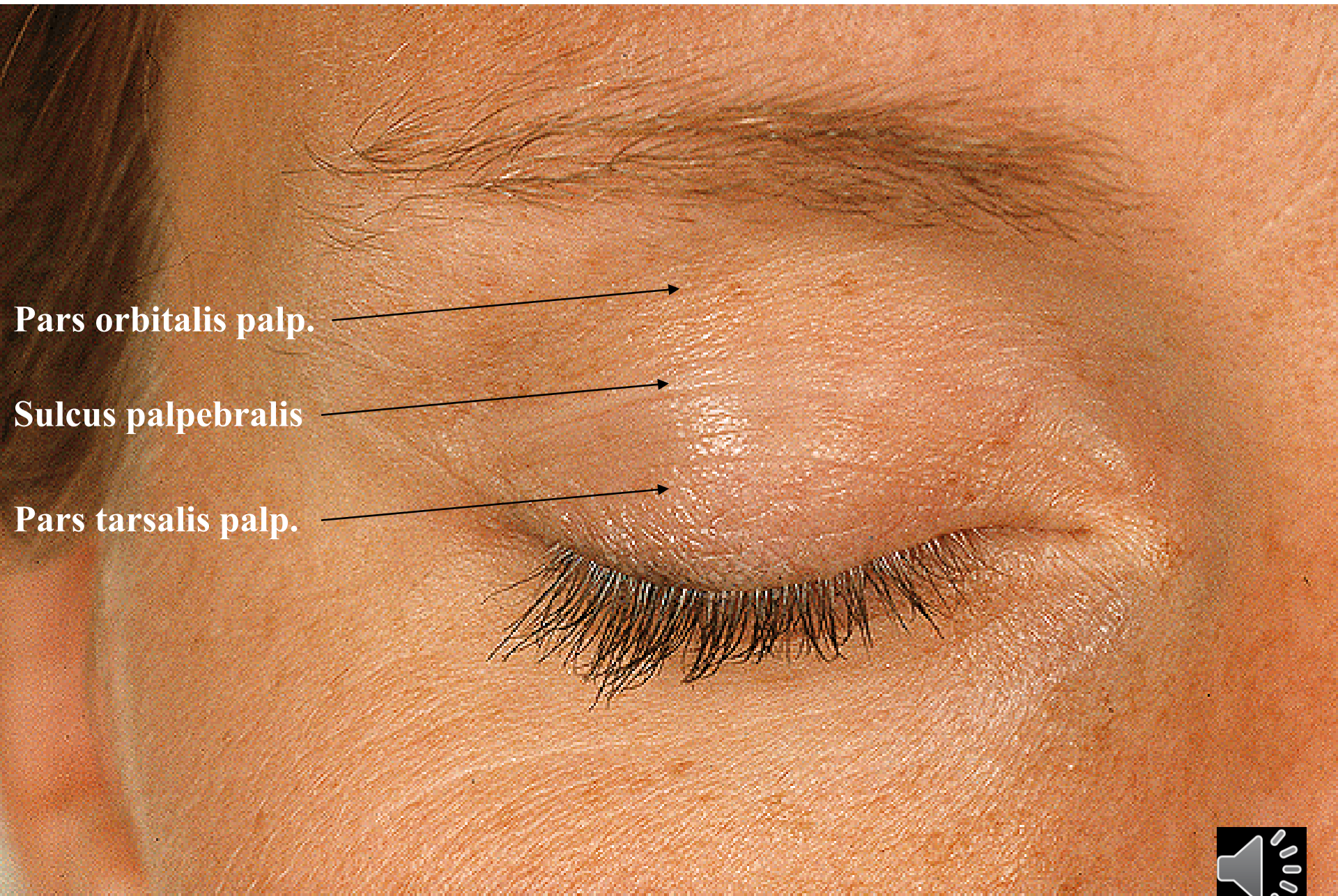
Palpebra inferior

Caruncula lacrimalis

**Plica semilunaris
(rudimentální 3. víčko)**

Pars orbitalis palp.

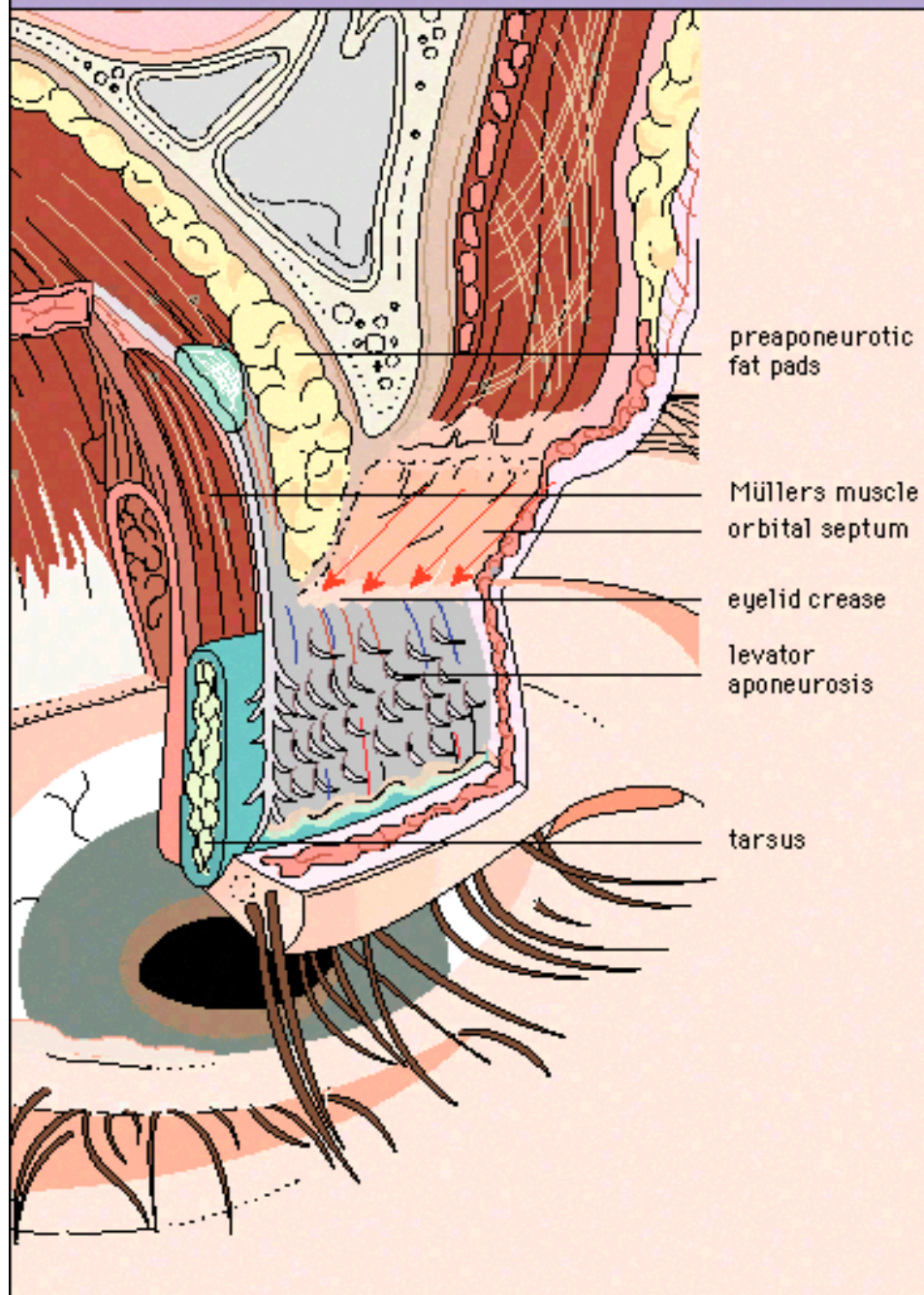
Sulcus palpebralis

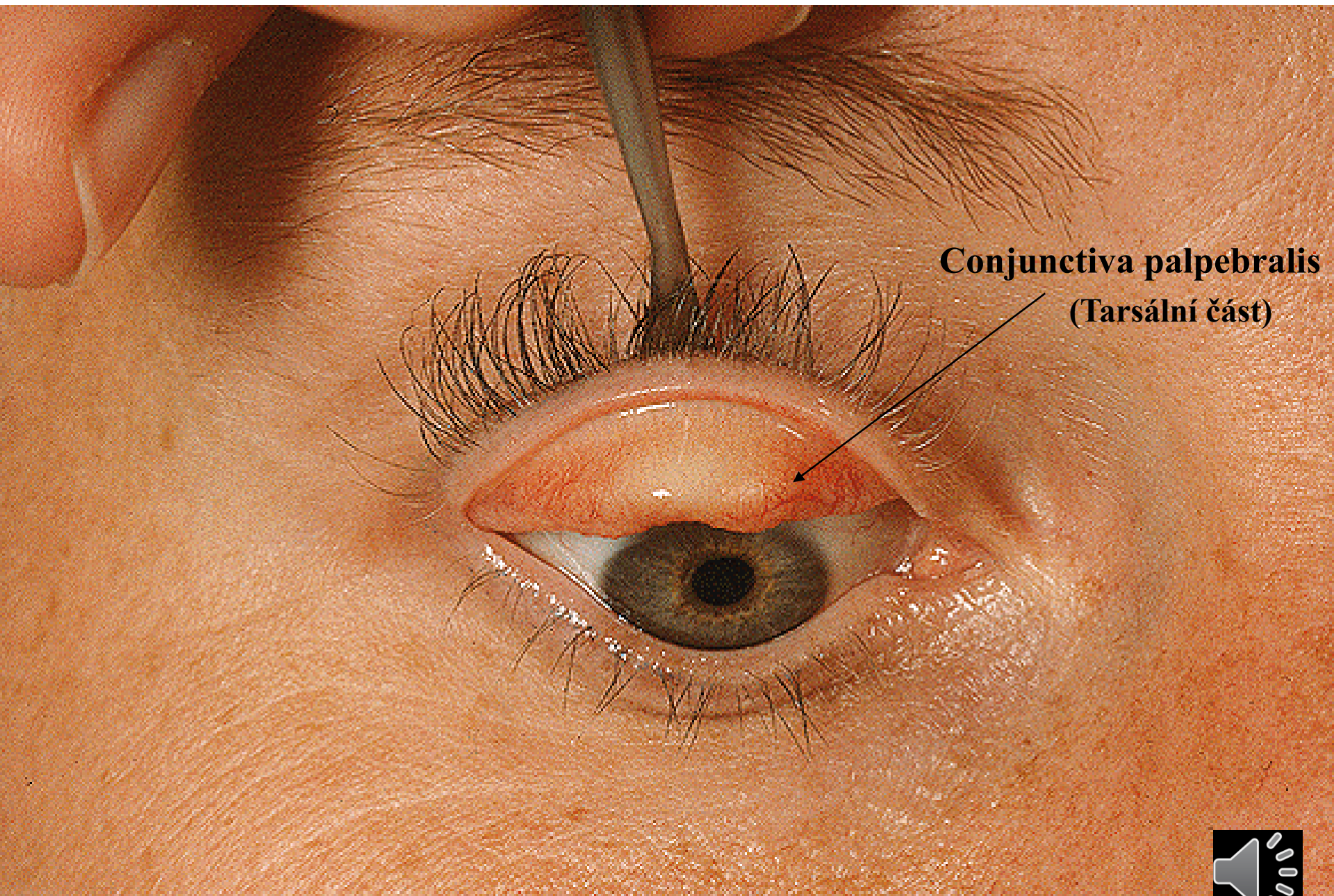
Pars tarsalis palp.

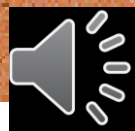

ORBITAL SEPTUM INSERTS INTO THE LEVATOR APONEUROSIS

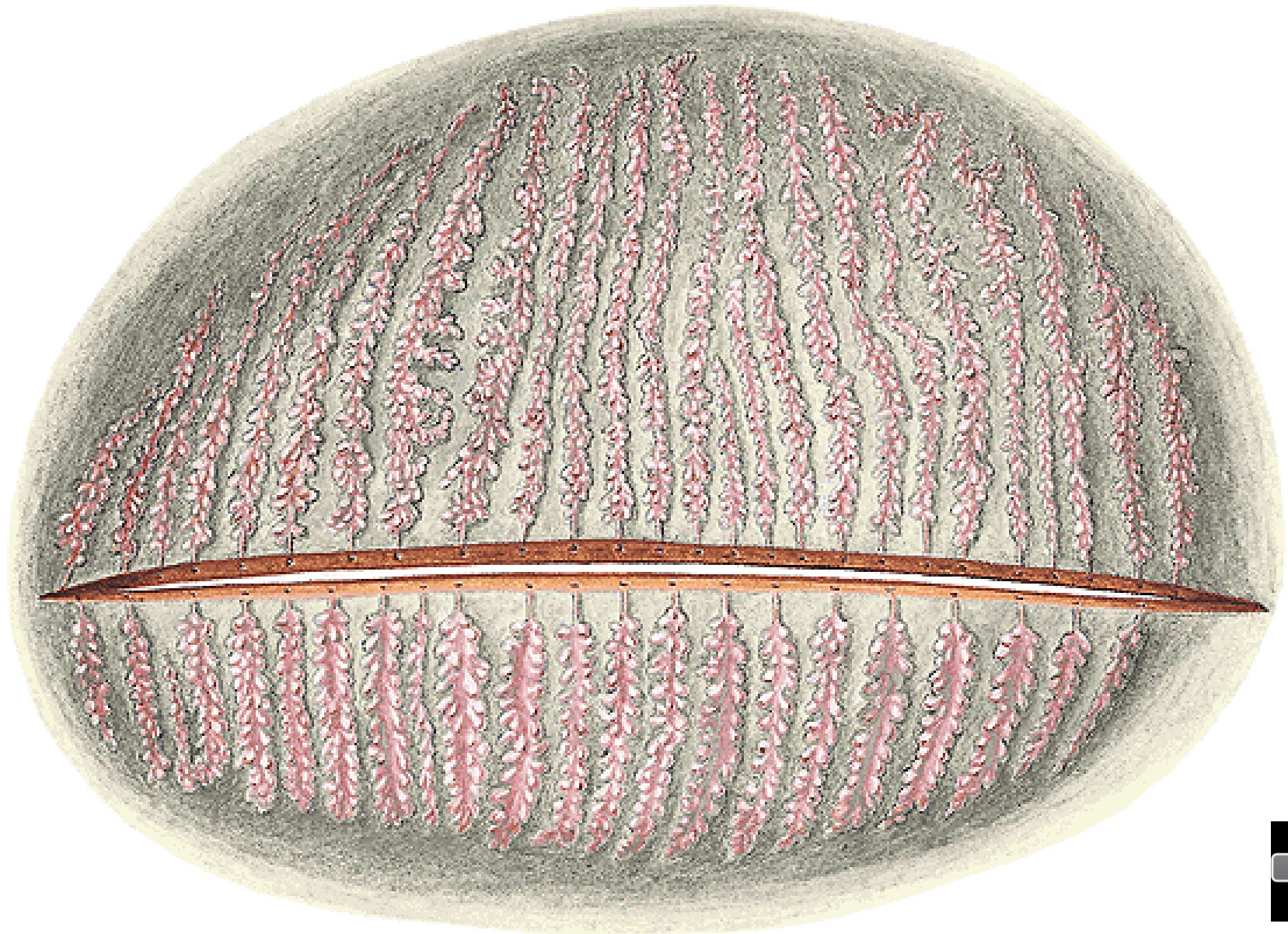

Conjunctiva palpebralis
(Tarsální část)

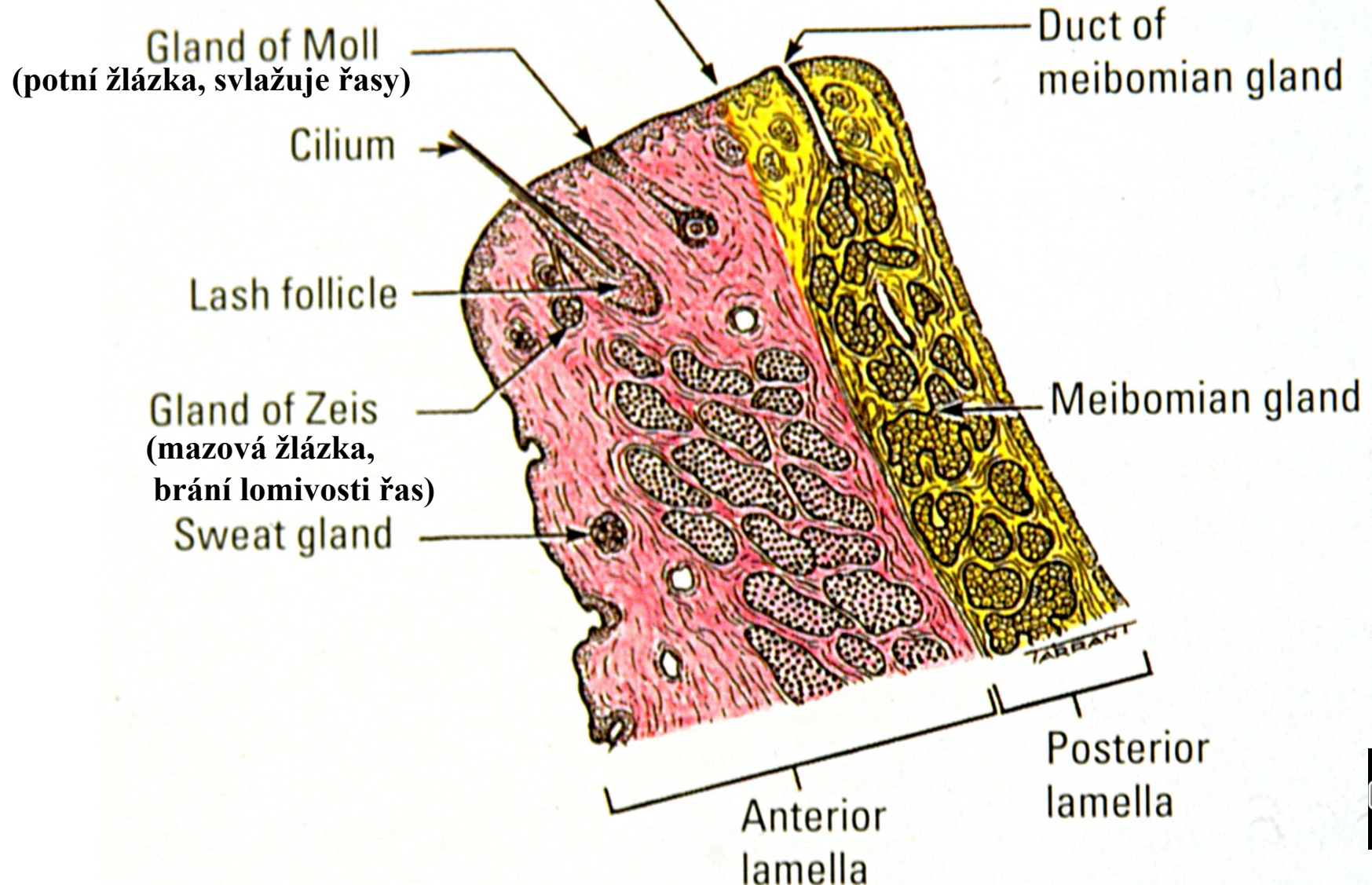

Tarzální – Meibomské mazové žlázy

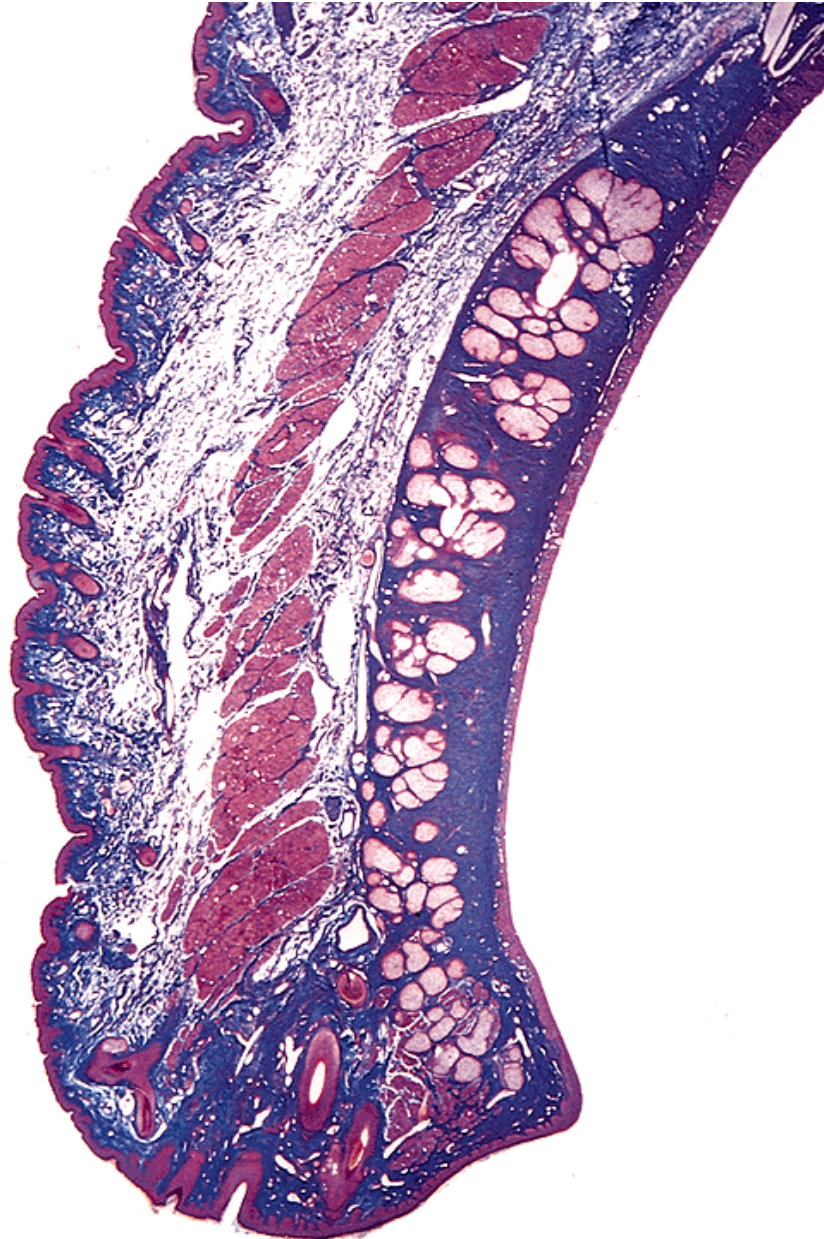

Řez dolním víčkem

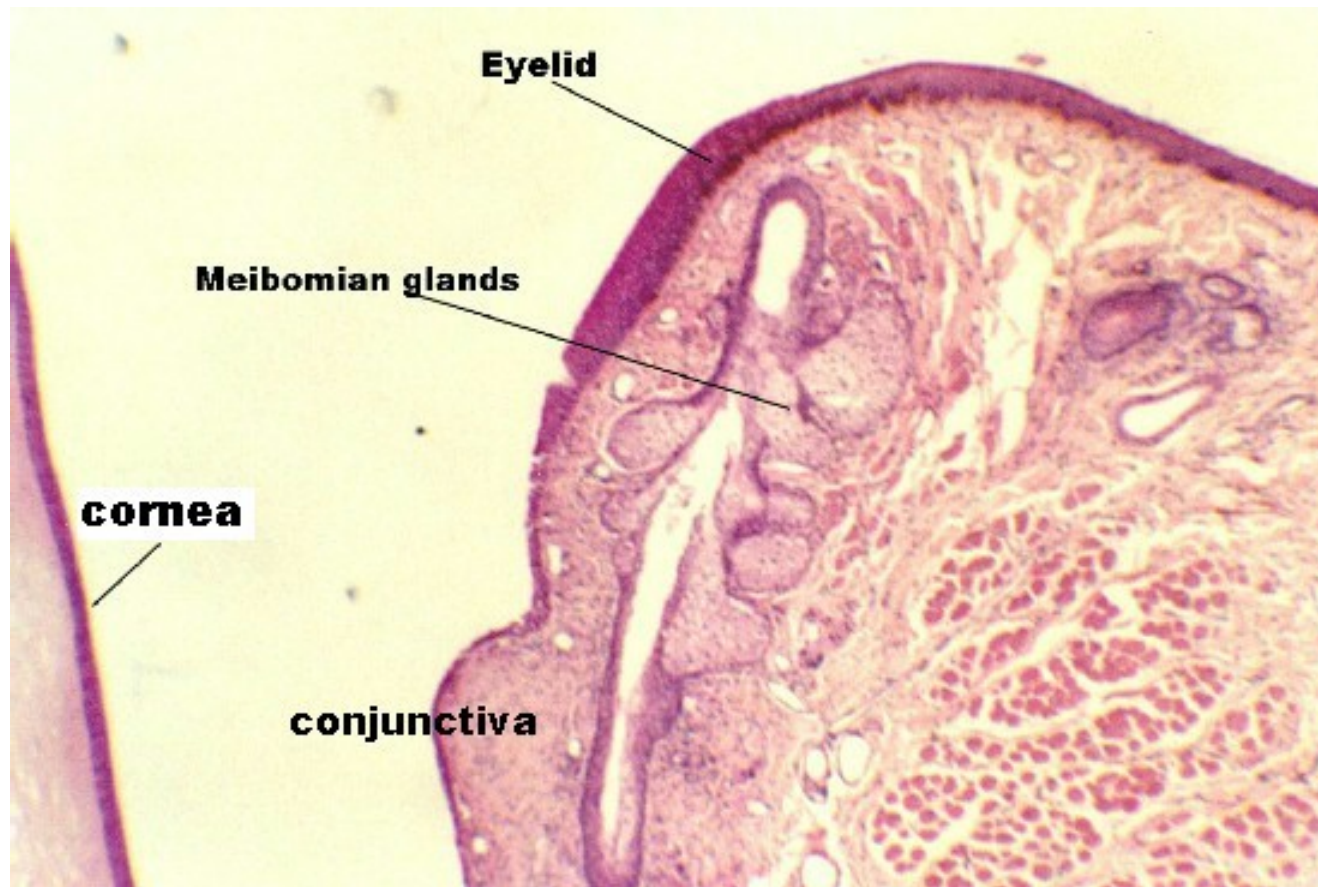
Grey line $\left\{ \begin{array}{l} \text{Limbus palpebralis anterior} = \text{conjunctivalis} \\ \text{Limbus palpebralis posterior} = \text{cutaneus} \end{array} \right.$

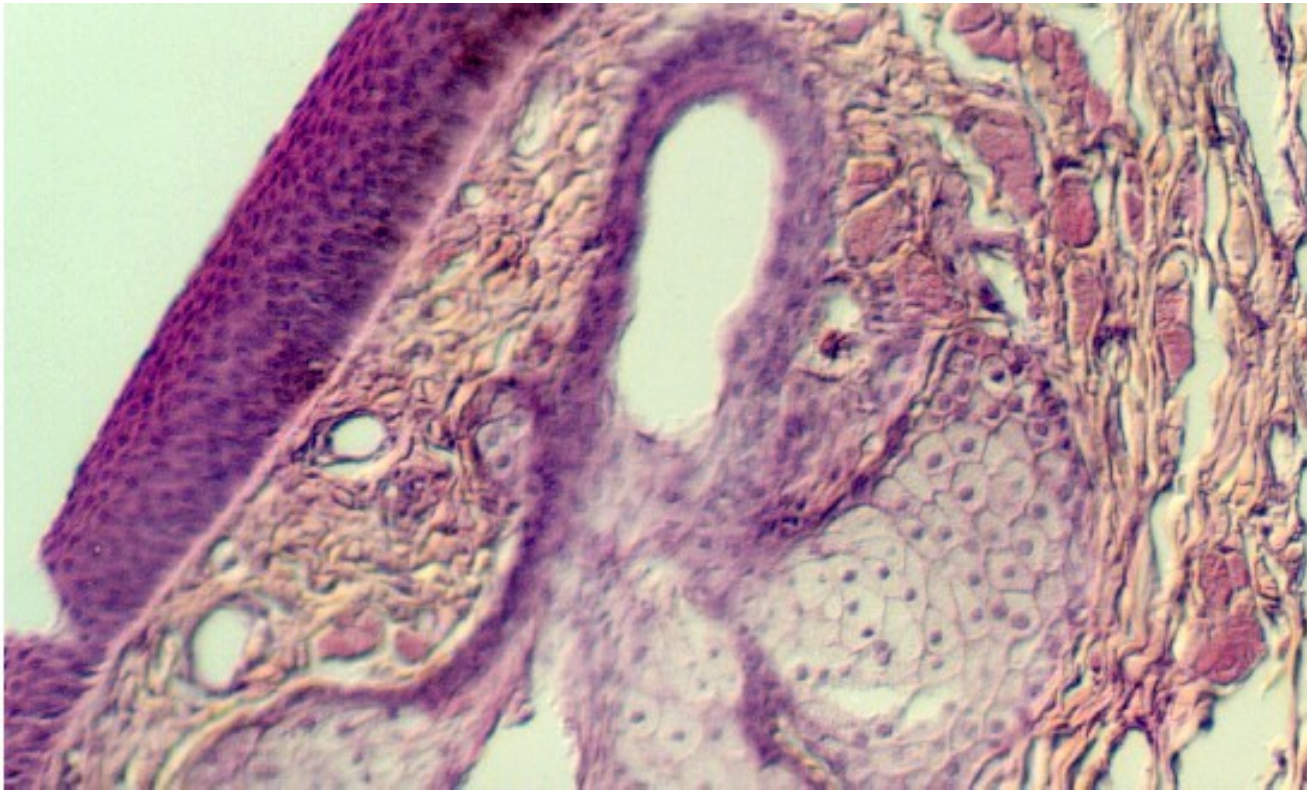
Histologický řez horním víčkem

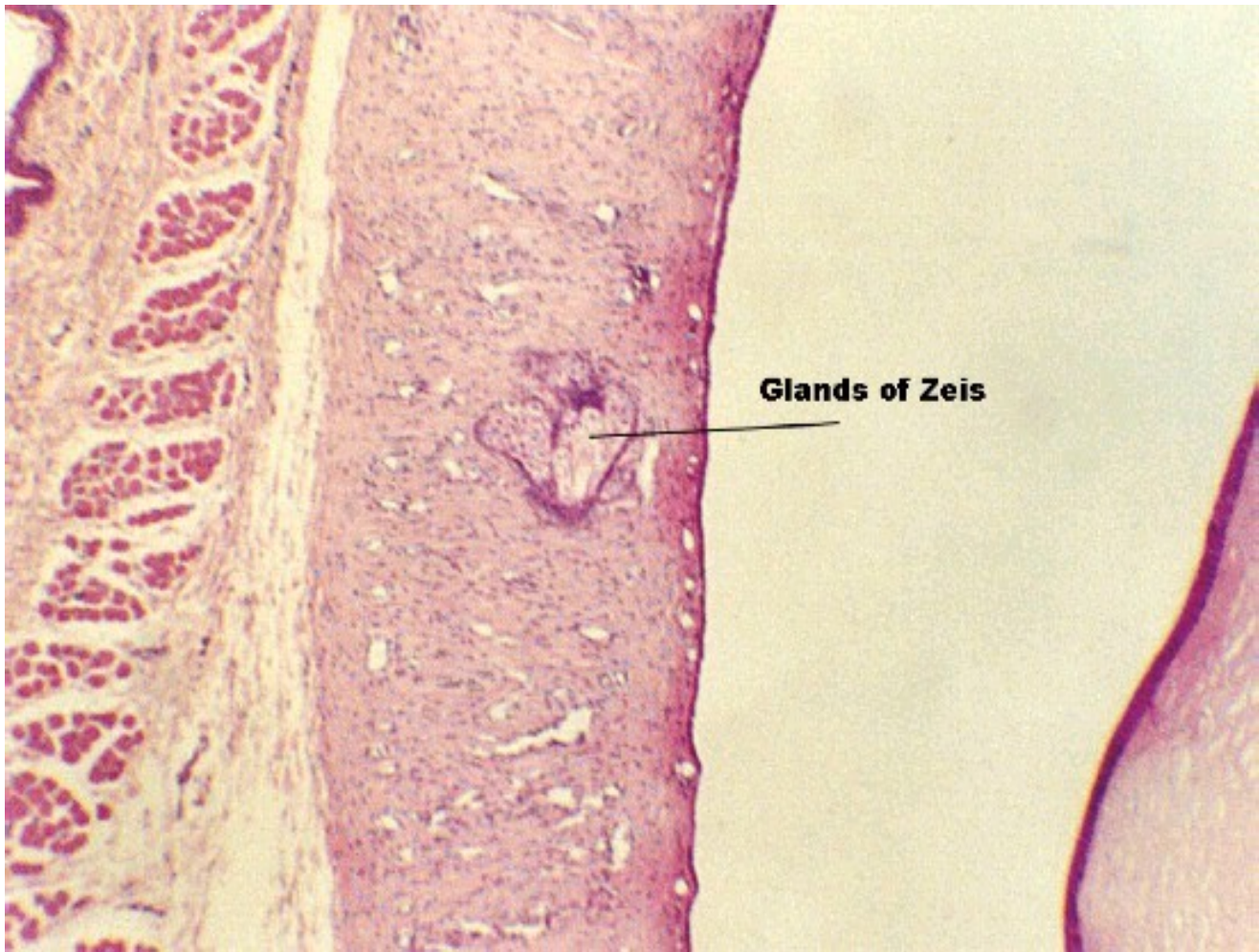
Řez Meibomskou žlázou

Detail Meibomské žlázy

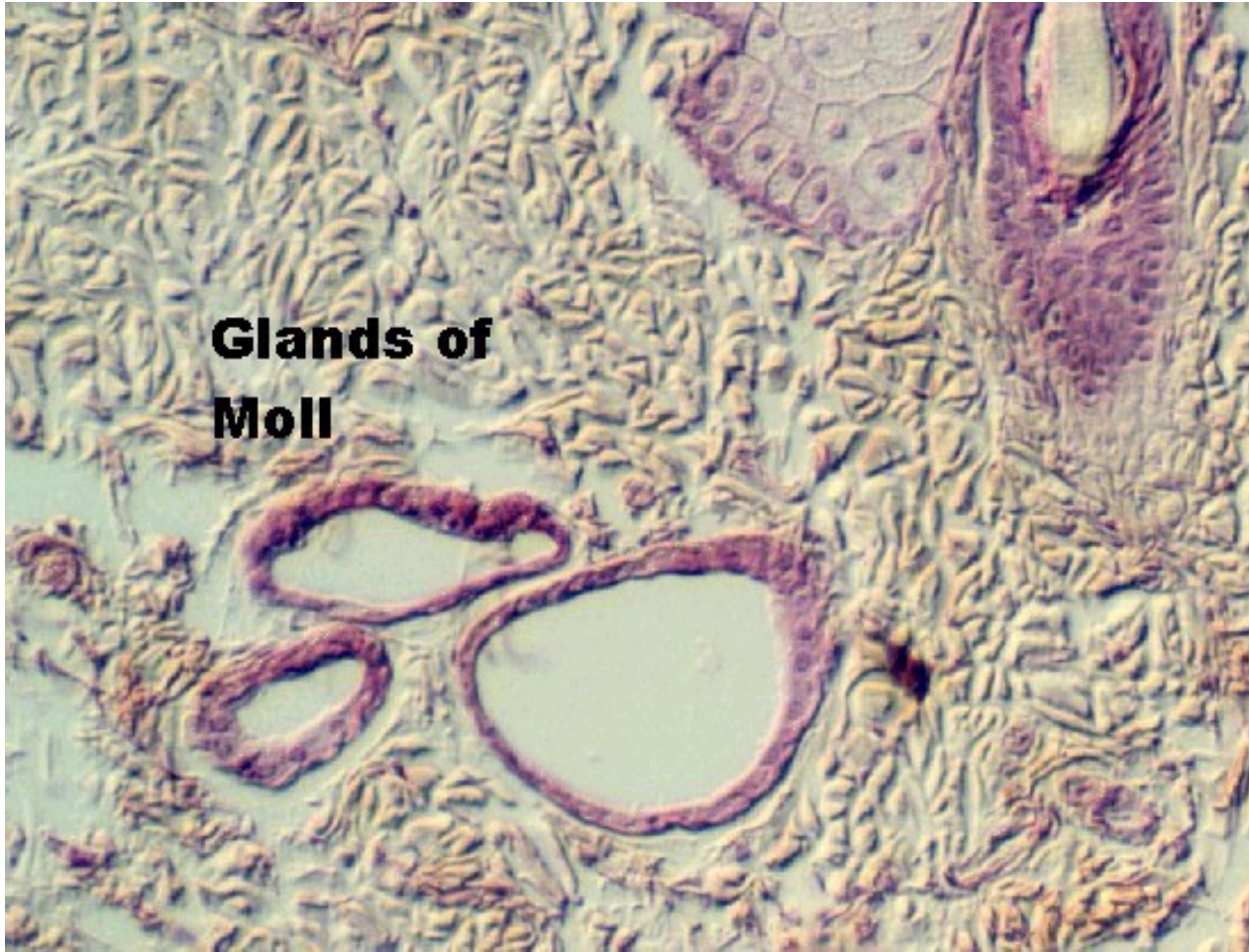

Zeissový mazové žlázy

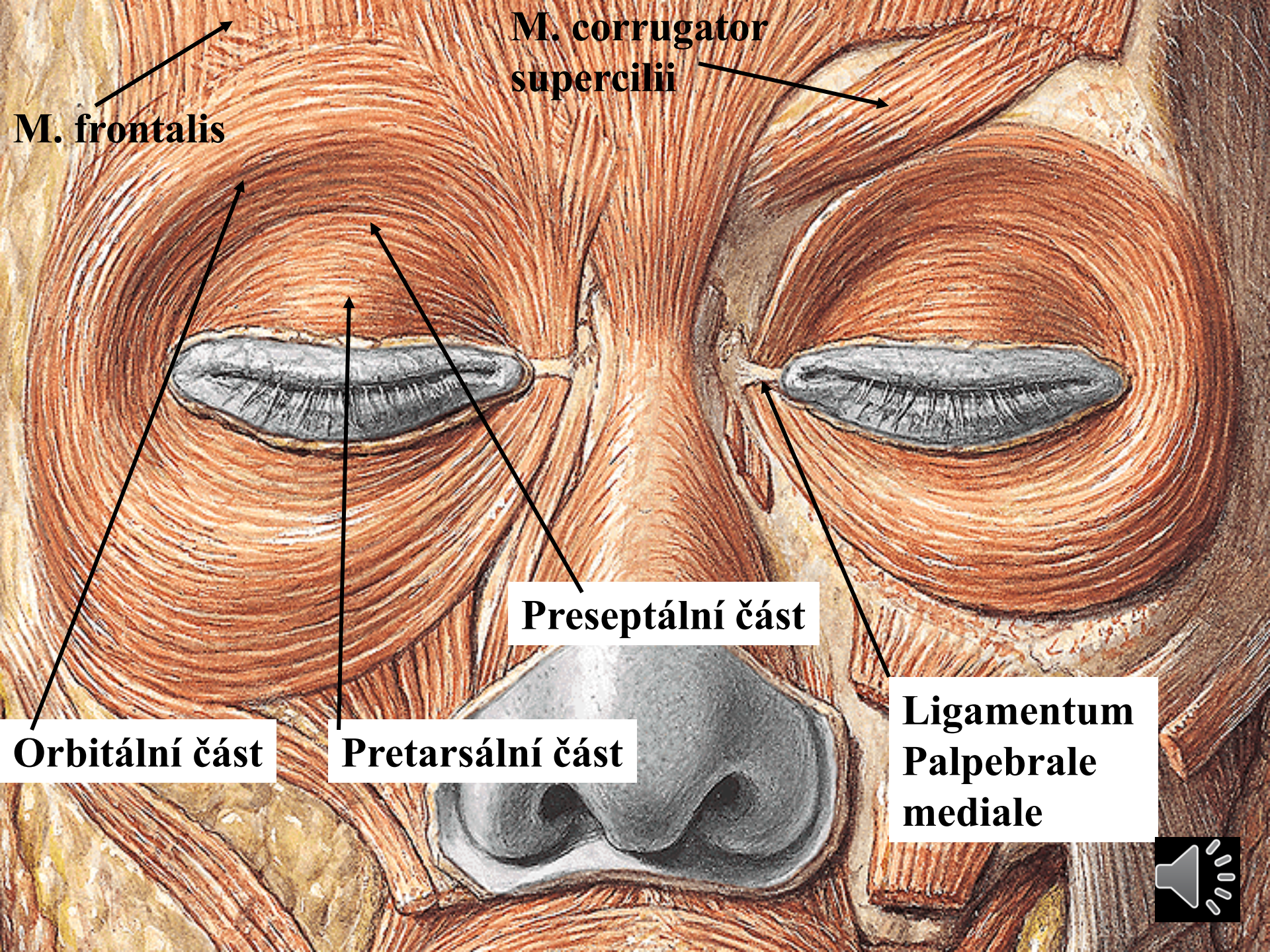

Molloy potní žlázy

M. orbicularis oculi

M. frontalis

**M. corrugator
supercilii**

Orbitální část

Preseptální část

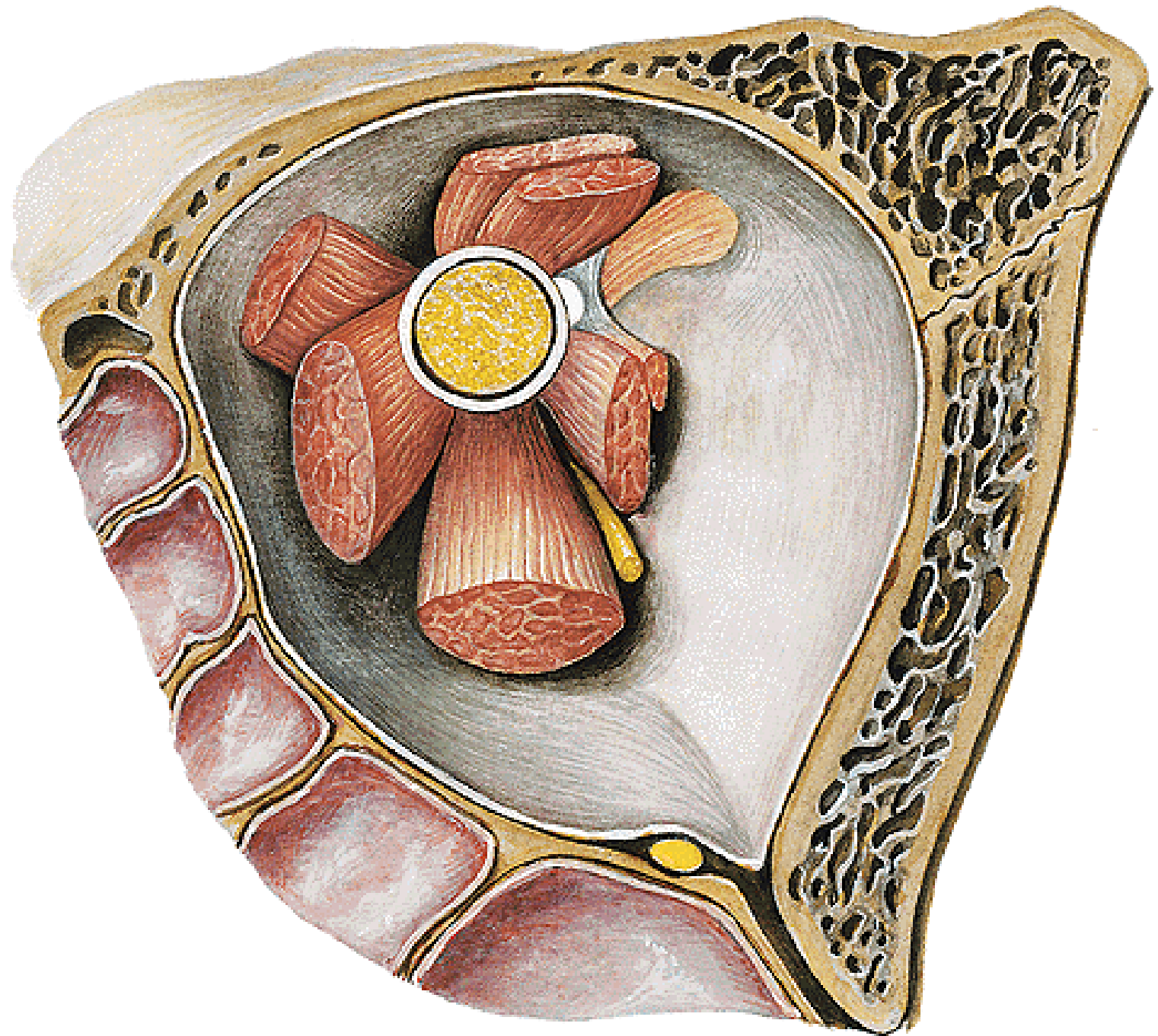
Pretarsální část

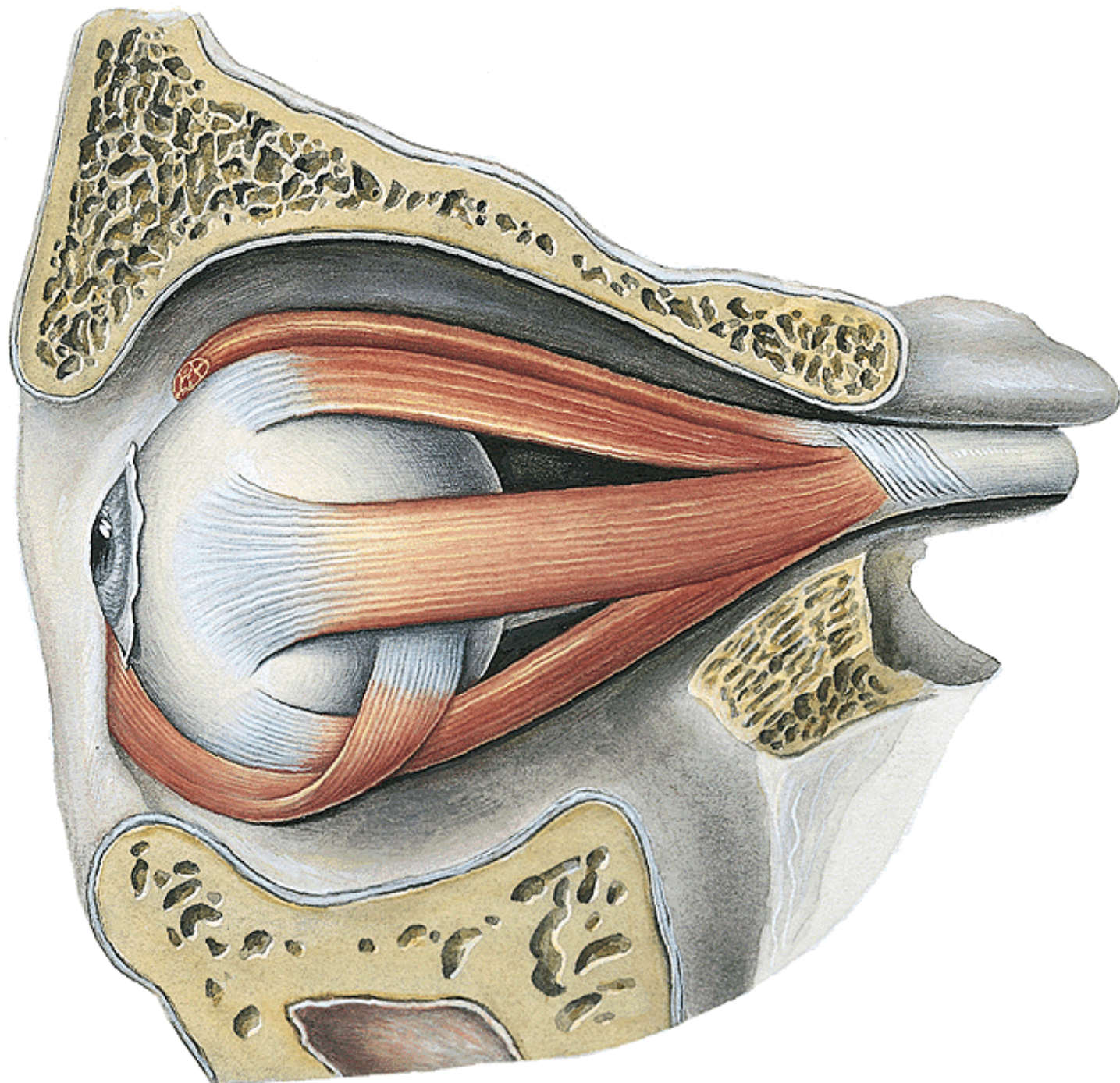
**Ligamentum
Palpebrale
mediale**

M. levator palpebrae superioris

A. supraorbitalis

N. supratrochlearis

N. supraorbitalis

N. nasociliaris

N. frontalis

N. trochlearis (IV)

N. oculomotorius (III)

N. abducens (VI)

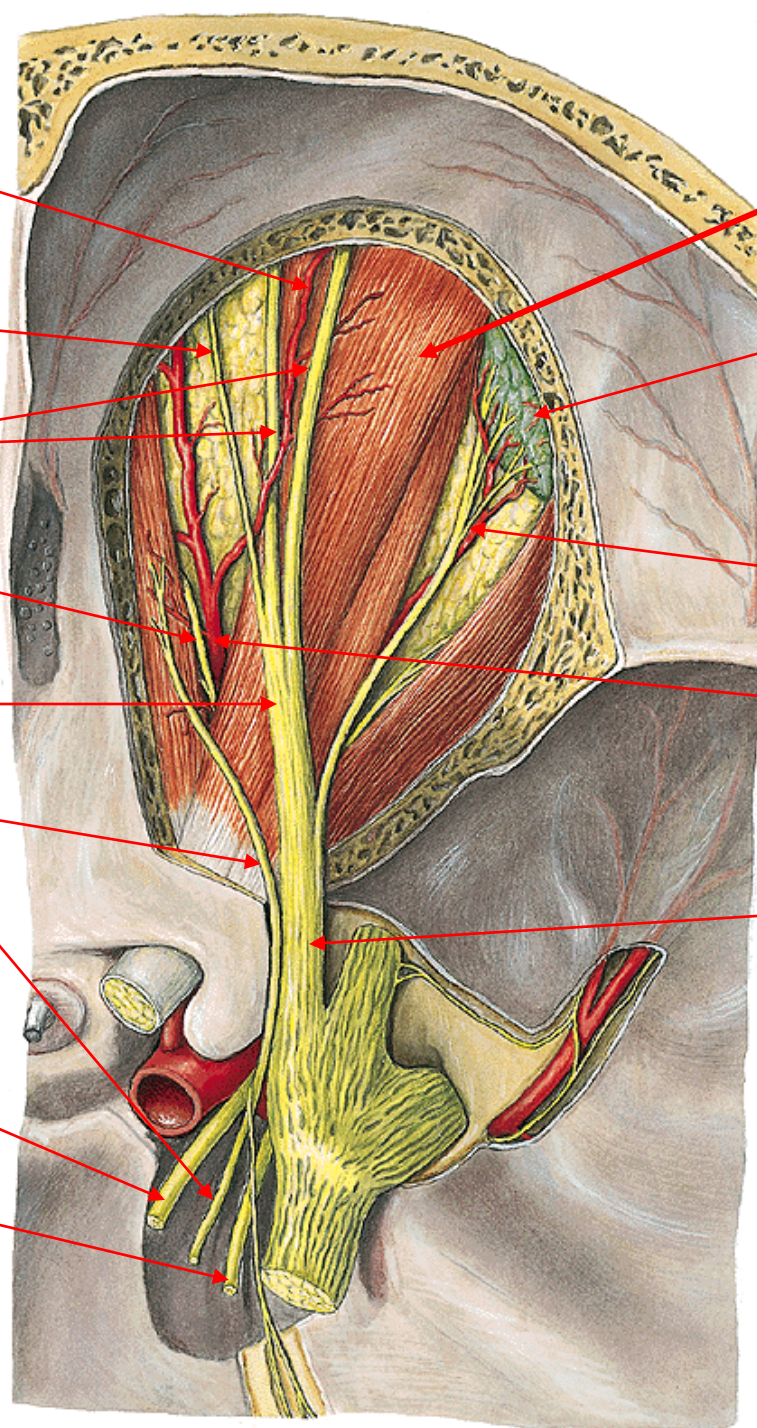
M. levator palpebrae superioris

Glandula lacrimalis - pars orbitalis

A a N. lacrimalis

A. ophthalmica

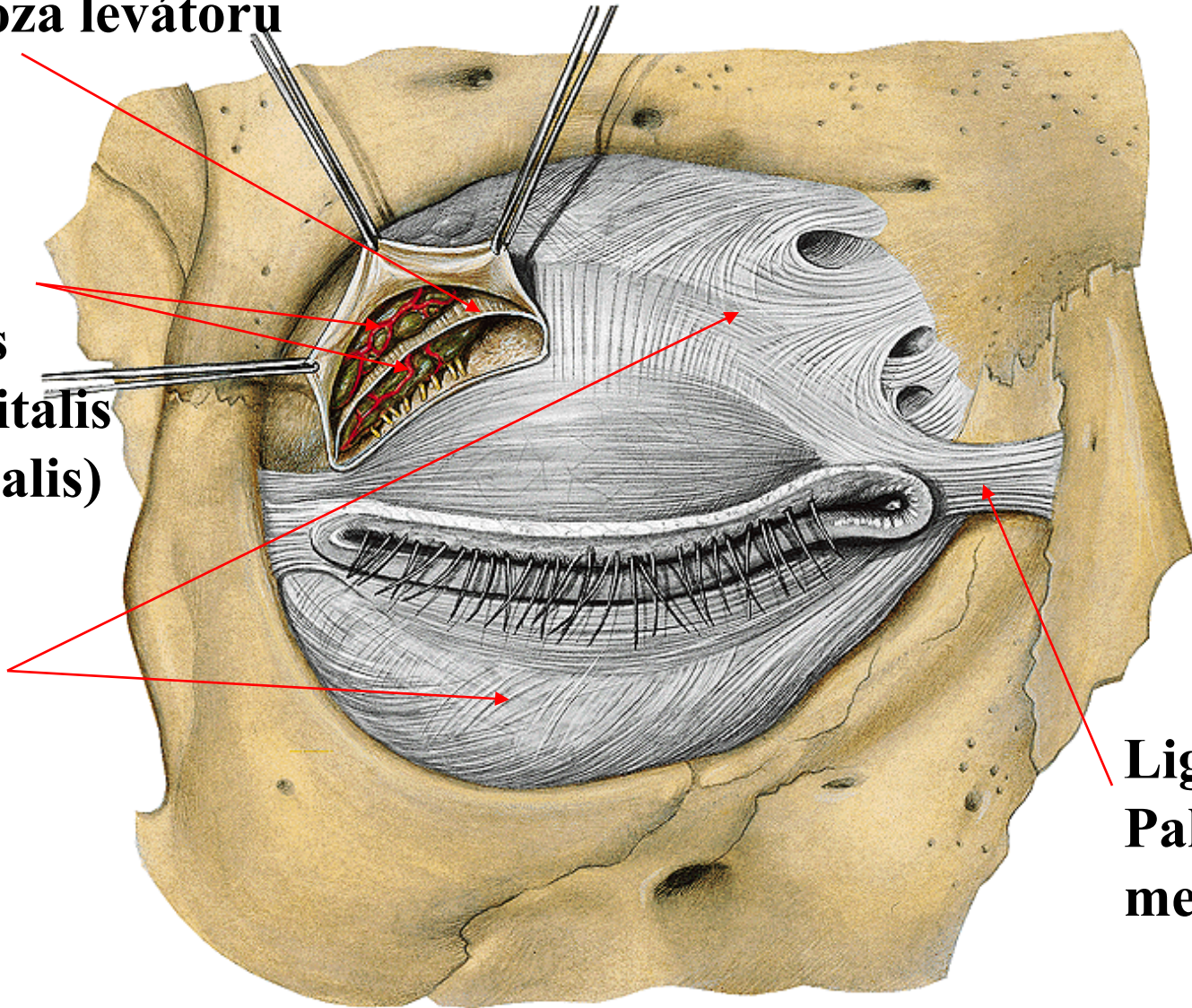
N. ophthalmicus V/1

Aponeuroza levátoru

**Glandula
lacrimalis
(pars orbitalis
a palpebralis)**

**Septum
orbitale**

**Ligamentum
Palpebrale
mediale**

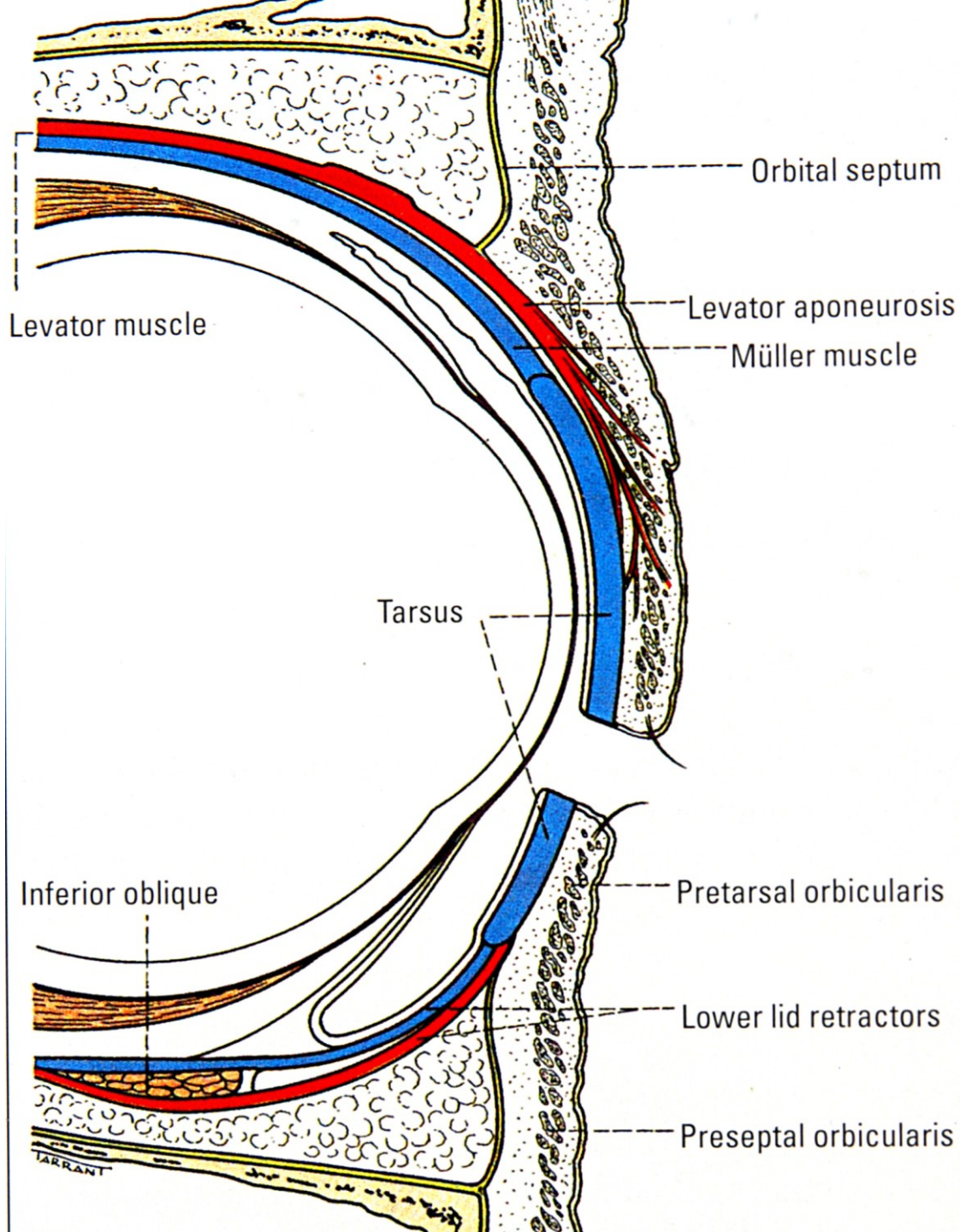

M. tarsalis Mülleri

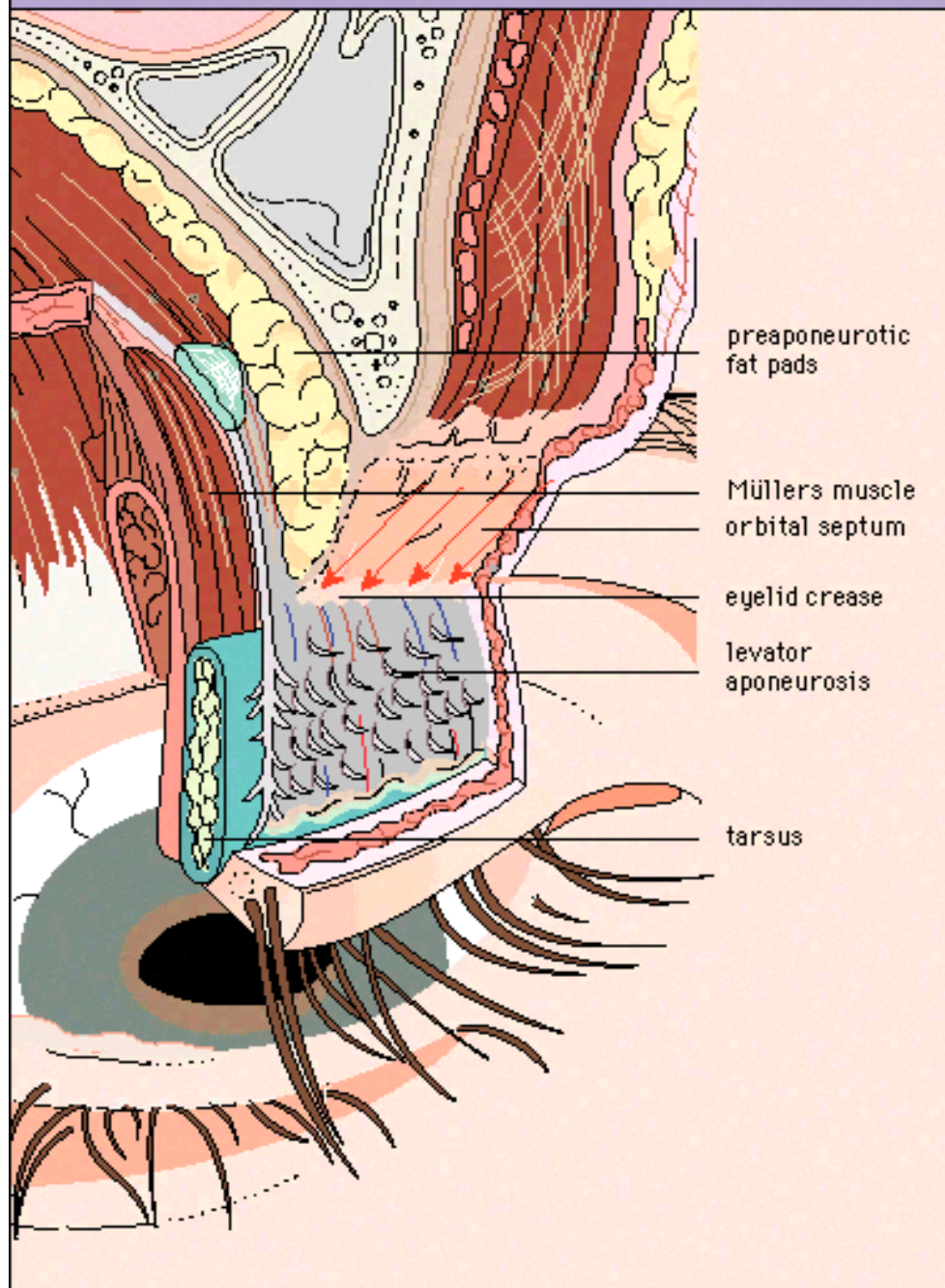
a

komplex retraktorů dolního víčka

ORBITAL SEPTUM INSERTS INTO THE LEVATOR APONEUROSIS

Cévní a lymfatická drenáž víček

a. lacrimalis

a. a v. supra-orbitalis

a. supra-trochlearis

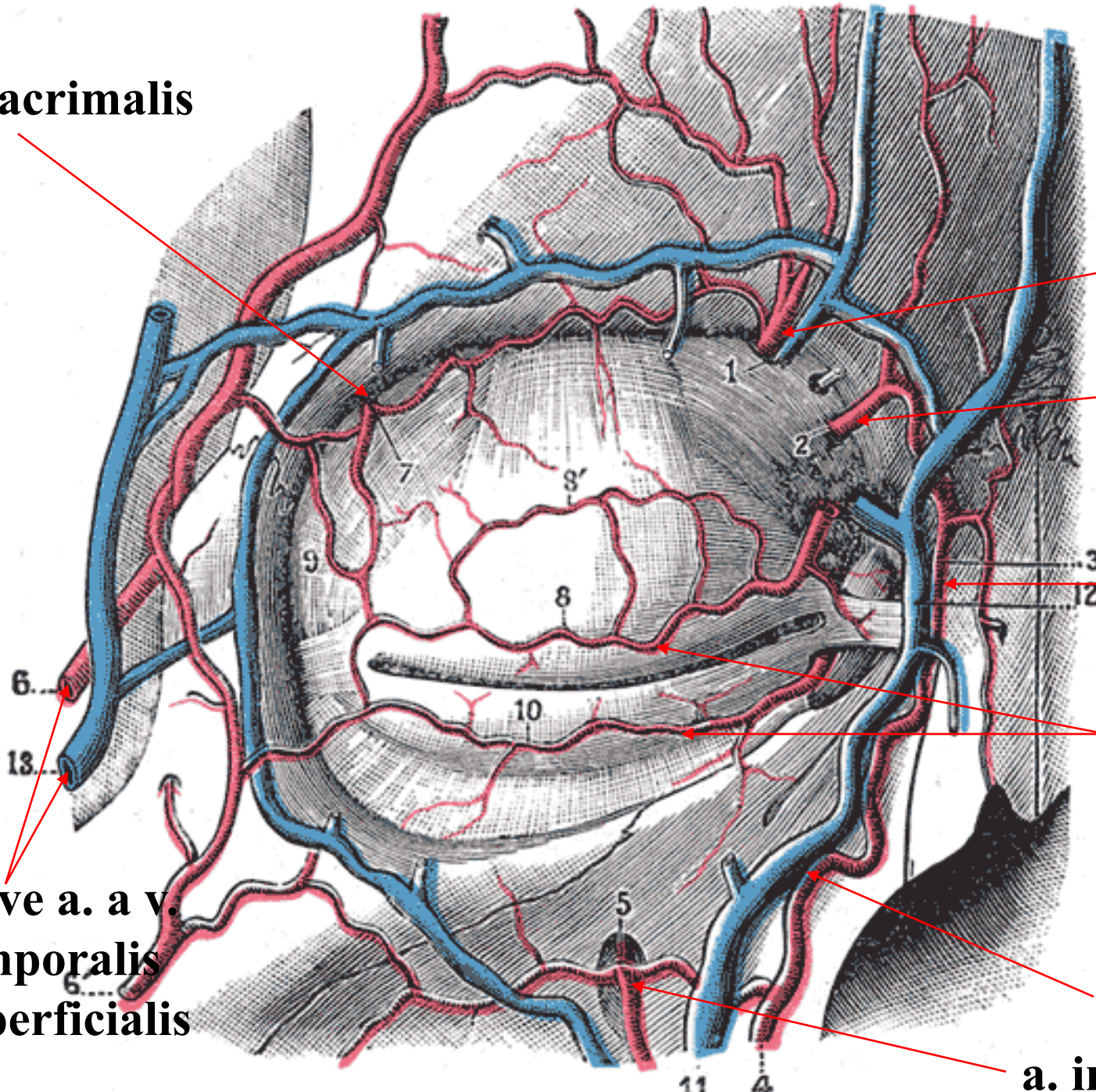
a. v. angularis

a. palpebralis sup. et inf.

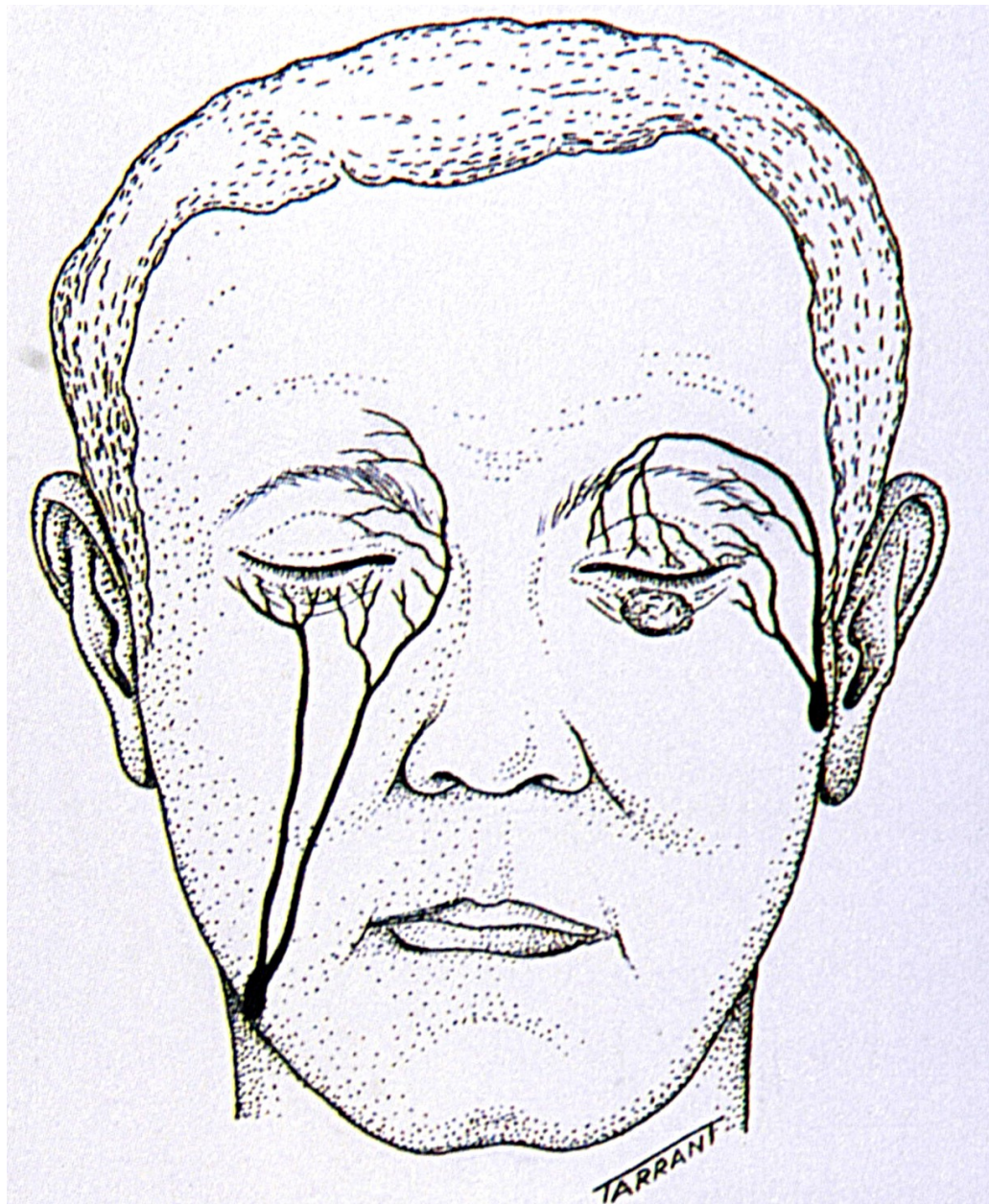
a. a v. facialis

a. infraorbitalis

větve a. a v. temporalis superficialis

Lymfatická drenáž víček

Slzné ústrojí

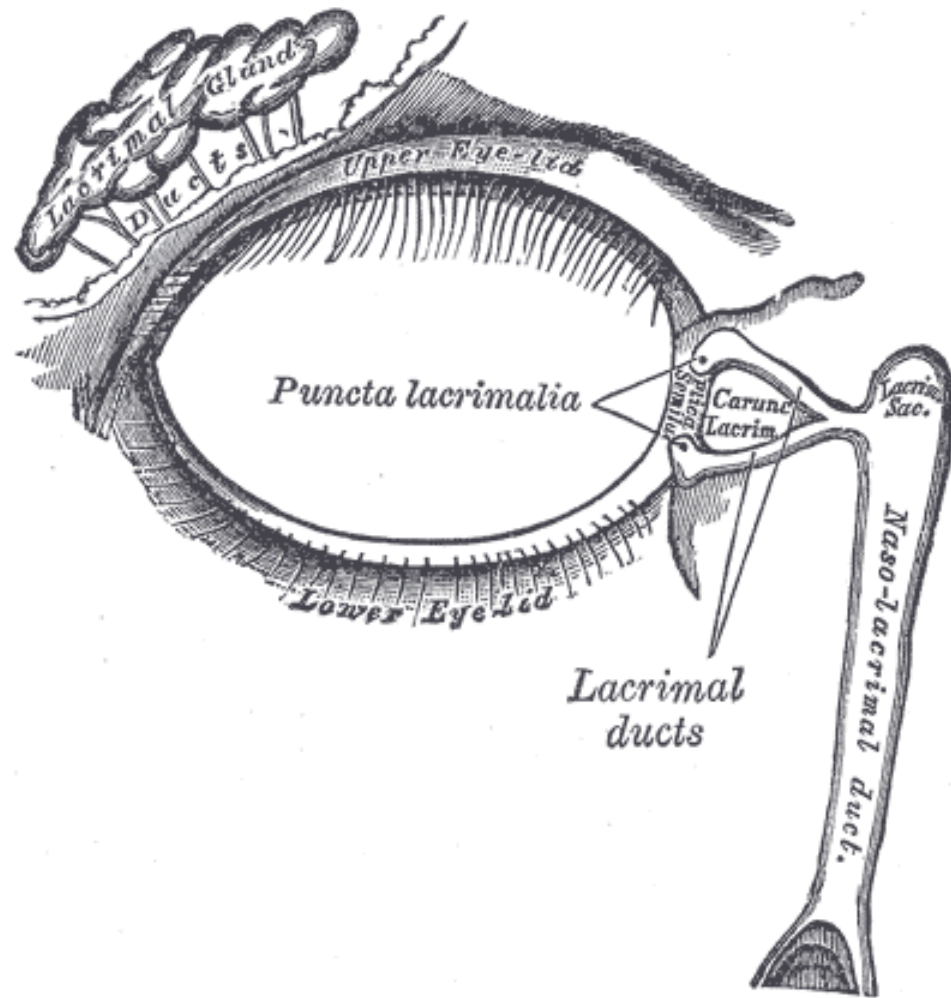

Slzné ústrojí

- **Glandula lacrimalis**
  - Glandulae accesoriae
    - Wolfringovy žlázy (ve víčkách, 2-5)
    - Krauseho žlázy (v přechodních řasách spojivky, až 20)
- **Slzný film**
  - Důležitý pro metabolismus a výživu rohovky (O₂)!
  - Vyrovnávají drobné nerovnosti rohovky
  - Odplavují nečistoty a odumřelé buňky
- **Odvodné cesty slzné**
  - odvod slz do nosu

Inervace slzné žlázy

- **Senzitivní**
  - V/1 (n. trigeminus, n. ophthalmicus, n. lacrimalis)
- **Sympatická**
  - sympaticus kolem a.lacrimalis či z n. zygomaticus
- **Parasympatická**
  - Ncl. salivatorius sup. n. VII → N. petrosus maior → Ggl. Pterygopalatinum → Nn. pterygopalatini → N. zygomaticus → R. communicans cum nervo lacrimali → N. lacrimalis

Parasympatická sekretorická vlákna pro slznou žlázu z n. VII

n. maxillaris V/2

n. infraorbitalis

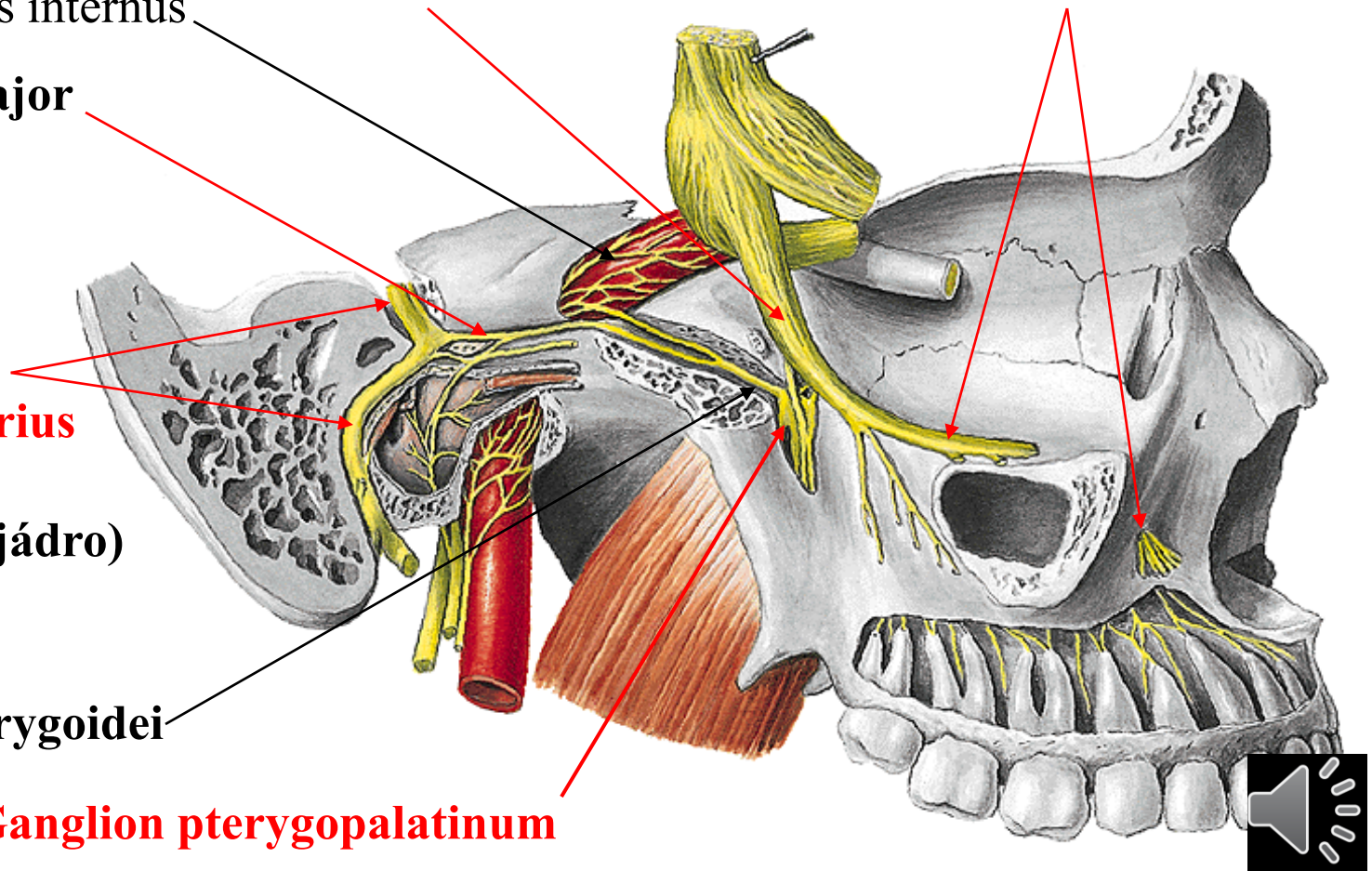
Plexus caroticus internus

n. petrosus major

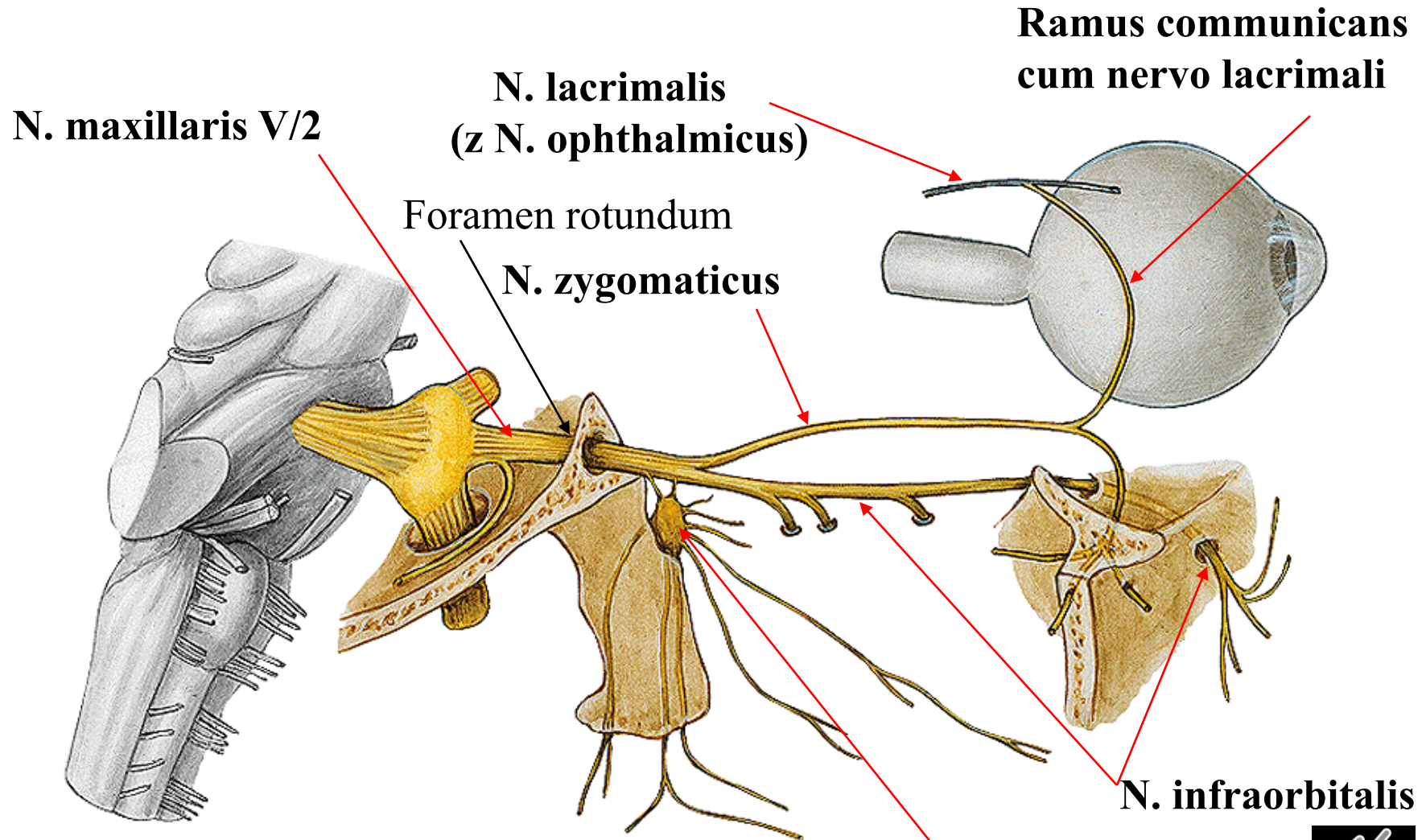
n. facialis VII
(**nucleus salivatorius superior** –
parasympatické jádro)

N. canalis pterygoidei

Ganglion pterygopalatinum

Parasympatická sekretorická vlákna pro slznou žlázu

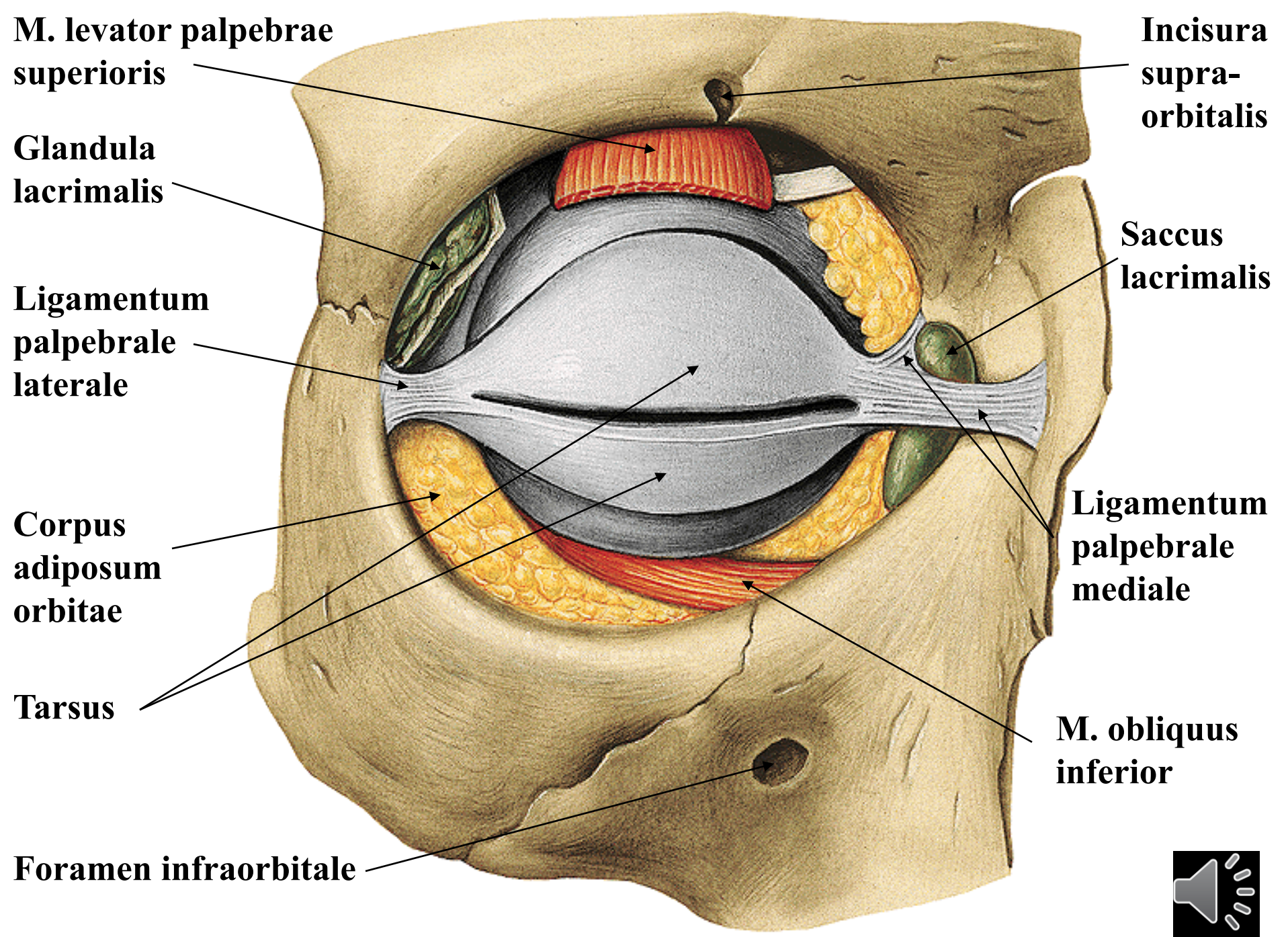
Ganglion pterygopalatinum přepojení na postganglionární neuron

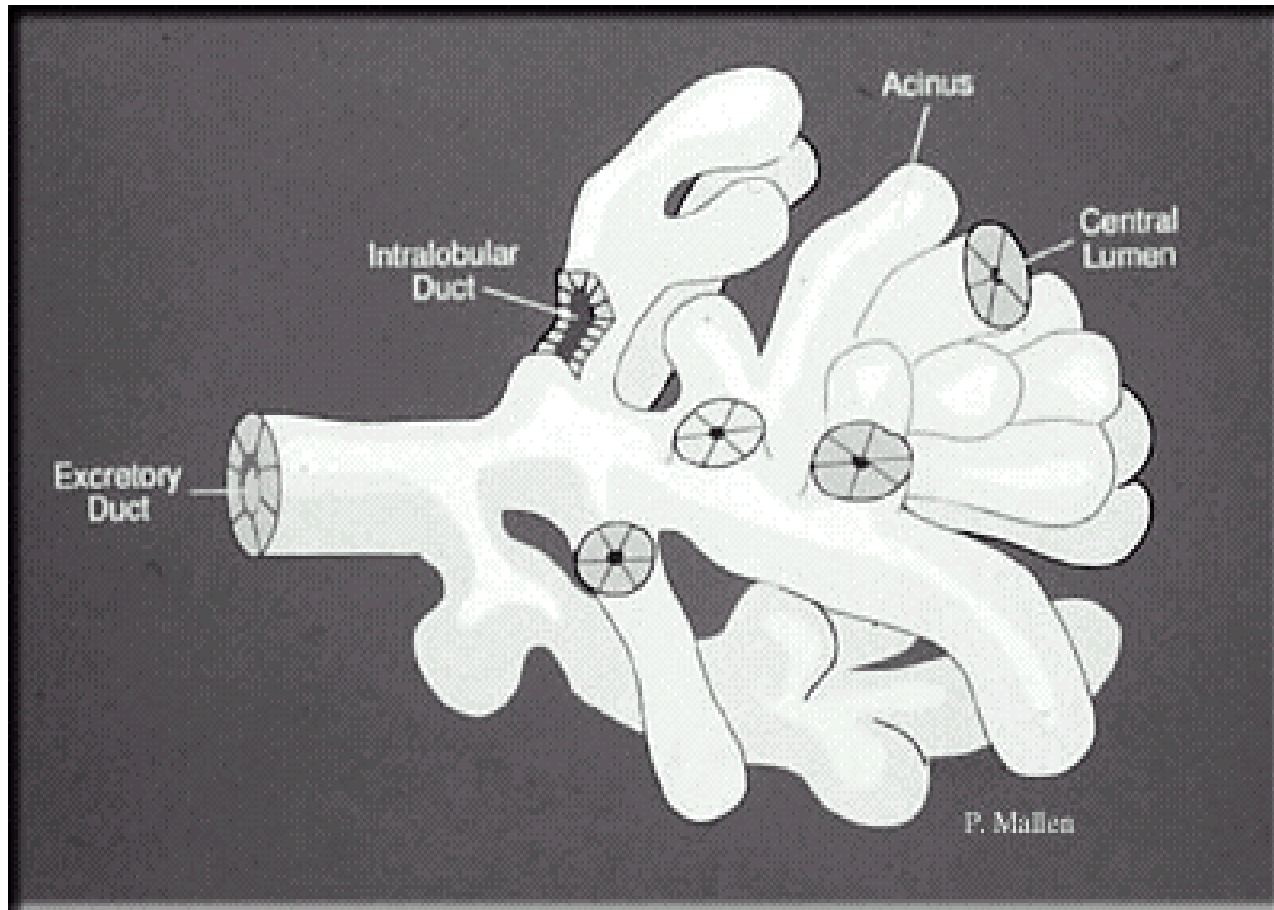
Inervace slzné žlázy

- Bazální sekreci slz ovlivňuje **sympaticus**, reflektorická sekrece slz je zprostředkována **parasympatikem**, kdy **senzitivní vlákna n.V/1** vytvářejí aferentní dráhu reflexního oblouku
- **Bazální sekrece slz:** je klidová konstantní sekrece na níž se podílejí akcesorní slzné žlázy i hlavní slzná žláza jako jeden celek

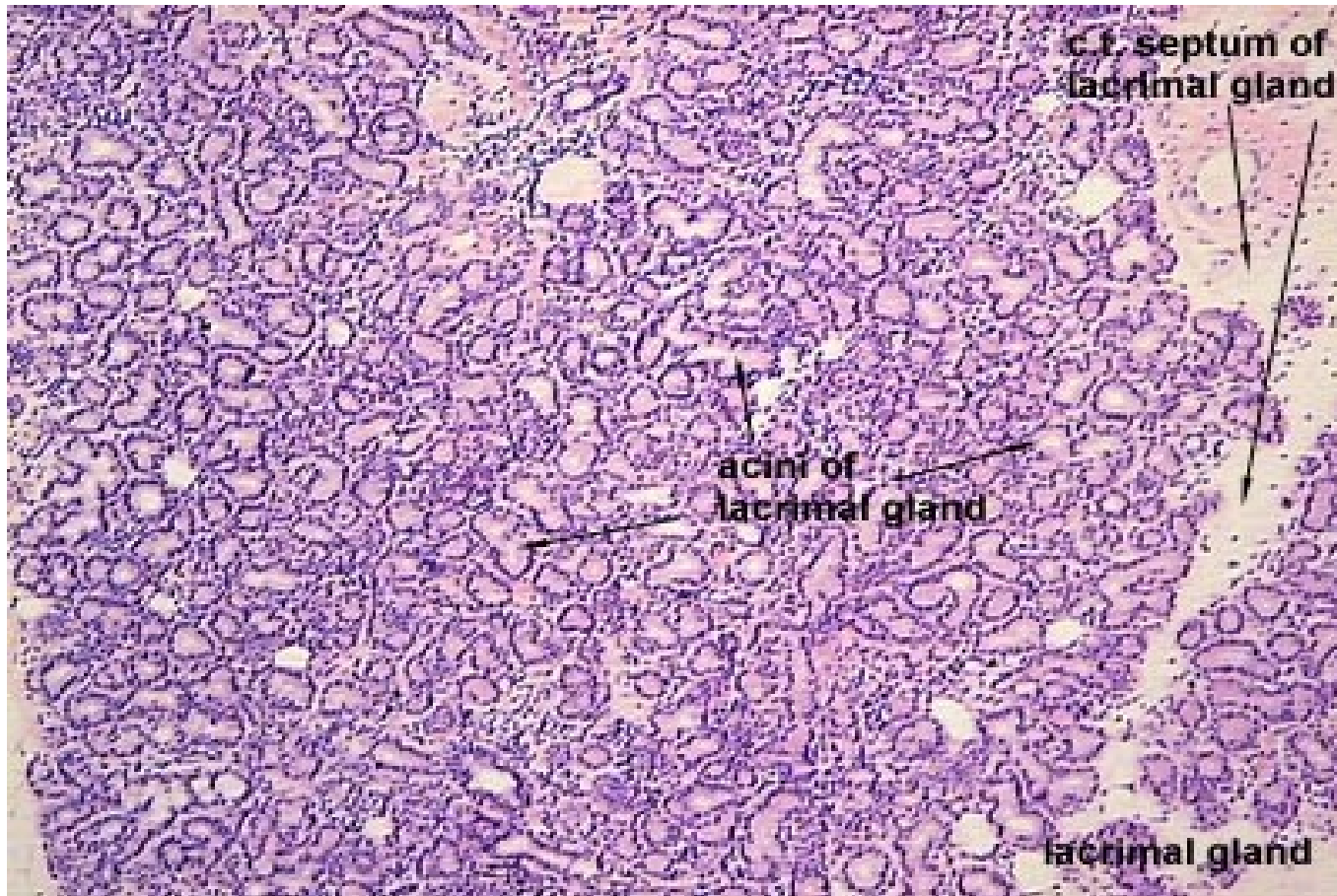

Tubulo-acinozní slzná žláza

Histologický řez slznou žlázou

Slzný film

- **Mukózní vrstva**

- Pohárkové buňky, Henleovy krypty a Manzovy žlázy spojivky + dlaždicové bb. epitelu spojivky a rohovky; v kontaktu s mikroklky epitelových bb. rohovky

- **Vodní vrstva**

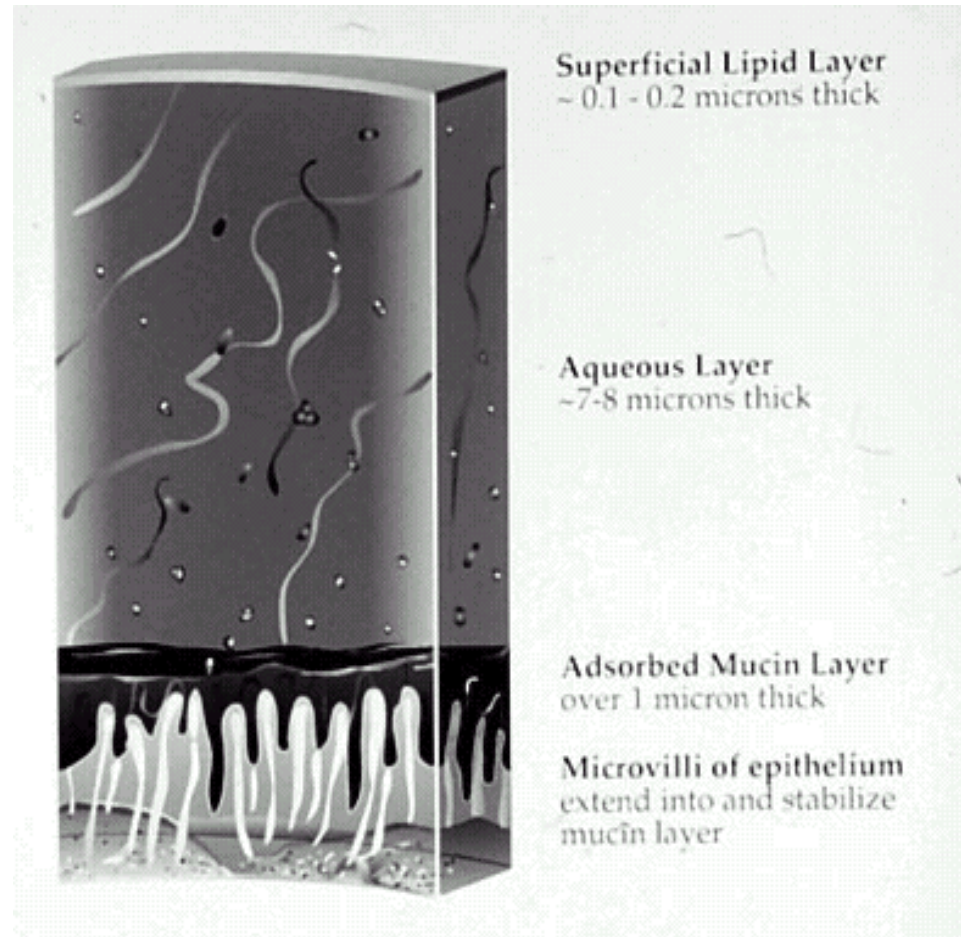
- Slzné žlázy (hlavní žlázy, Krauseho, Wolfringovy)

- **Olejová vrstva**

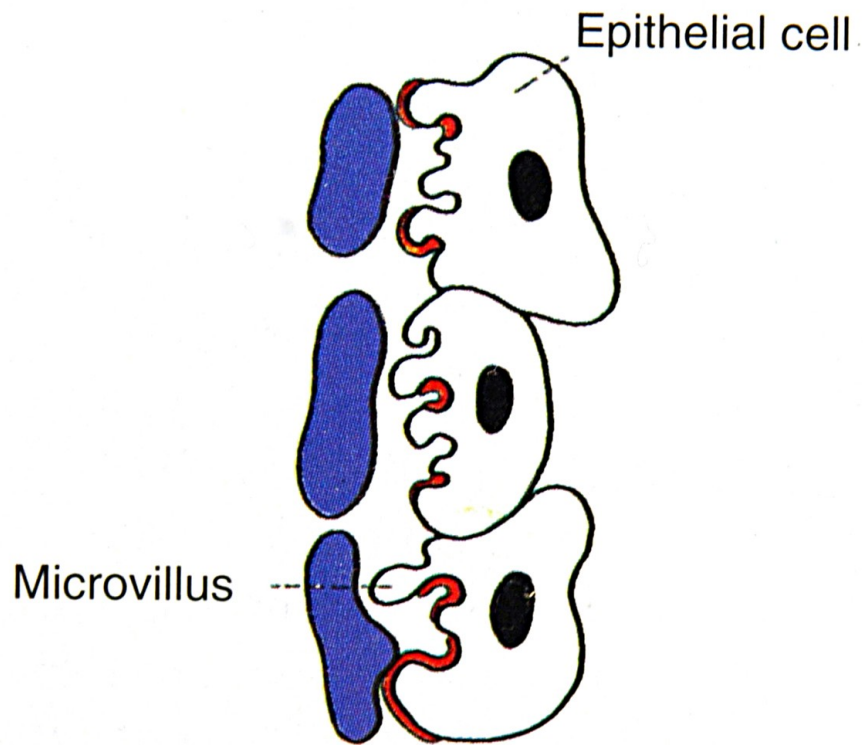
- Meibomské žlázy; brání rychlému vypařování slz

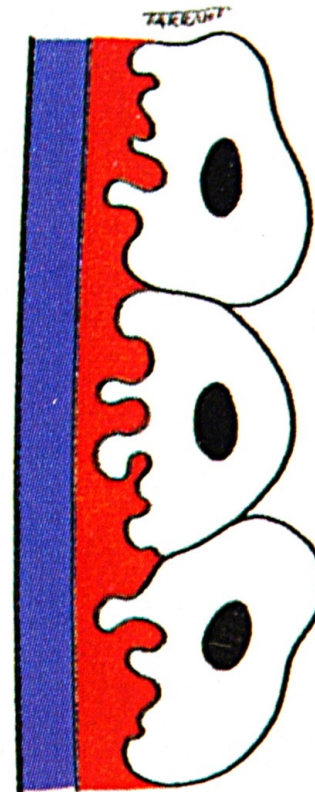
Slzný film

Funkce mukózní vrstvy slzného filmu

Deficit hlenové vrstvy

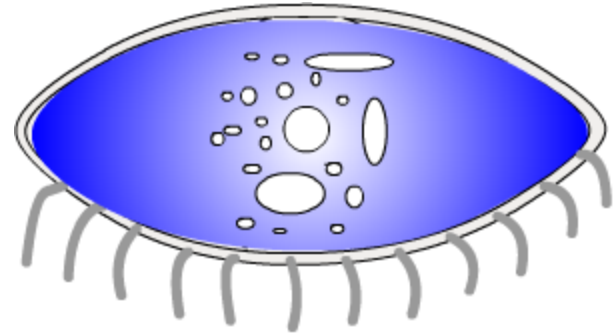
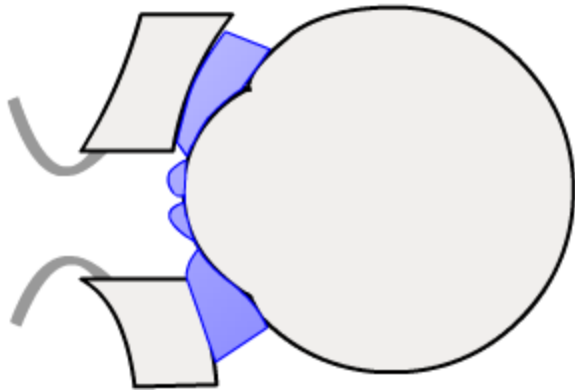
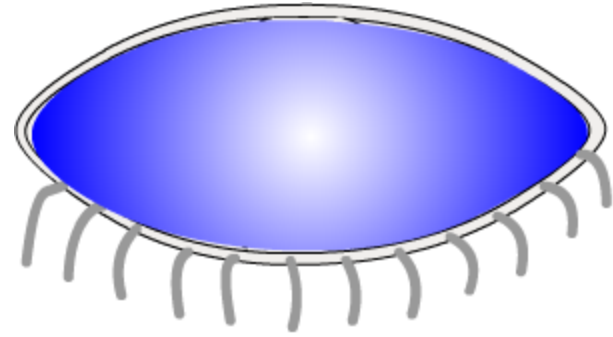
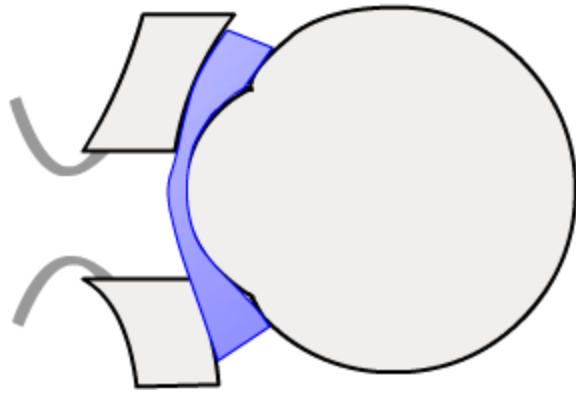
Fyziologický stav

„Současný“ model slzného filmu

- Nejde o 3 přesně oddělené vrstvy
- Muciny jsou zastoupeny v celé tloušťce slzného filmu
- *Mucinové molekuly vytvářejí v slzném filmu gradient*
- Model lipidové vrstvy a vrstvy vodné fáze s difundovaným mucinem v různé koncentraci

Slzy

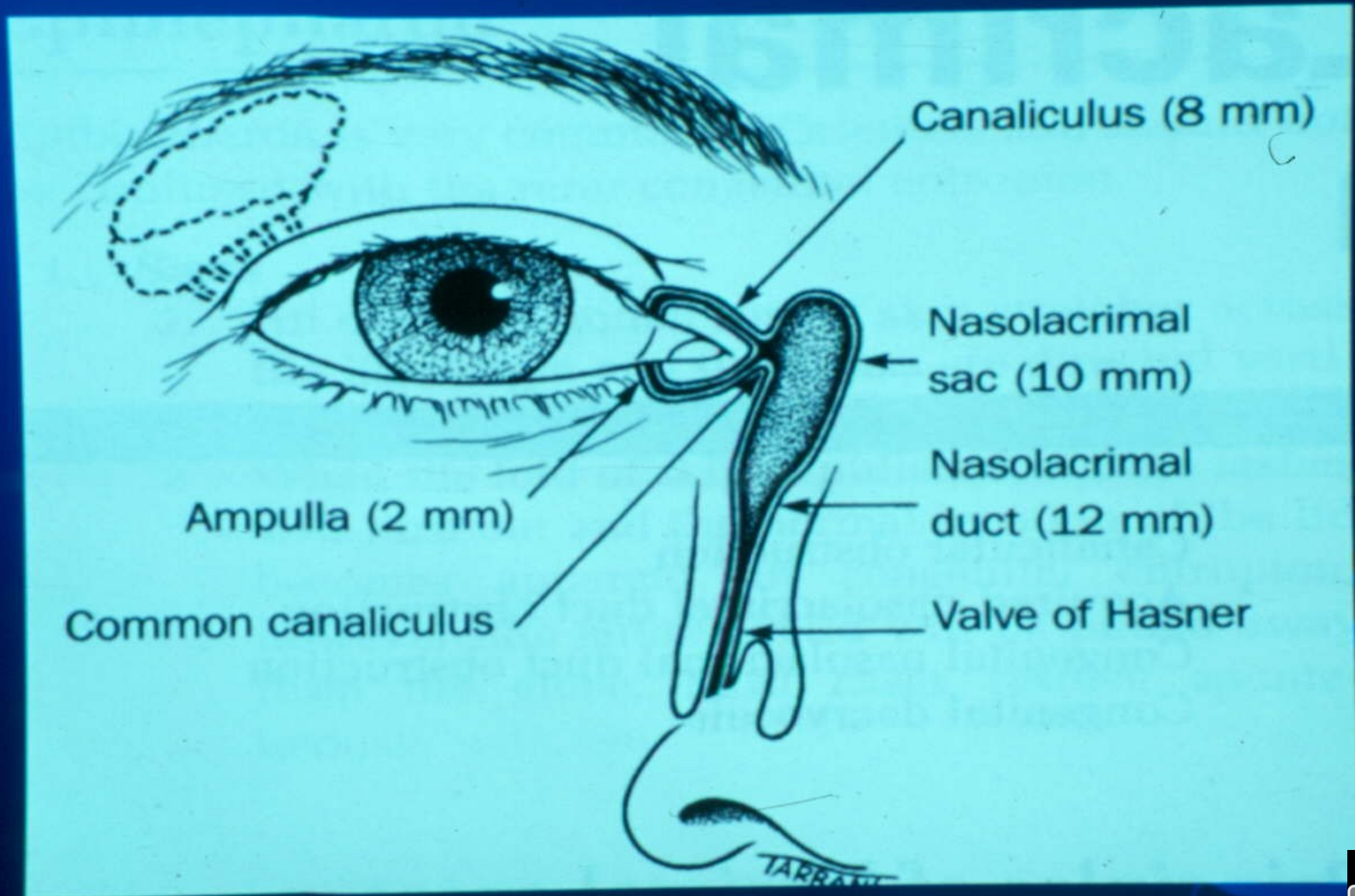
- 99% voda, 1% soli (NaCl, KCl), 0,2-0,6% bílkovin (albumin, prealbumin ...) + Glc, aminokyseliny, enzymy
- Lysozym + Ig (sekreční IgA, IgE) - baktericidní efekt

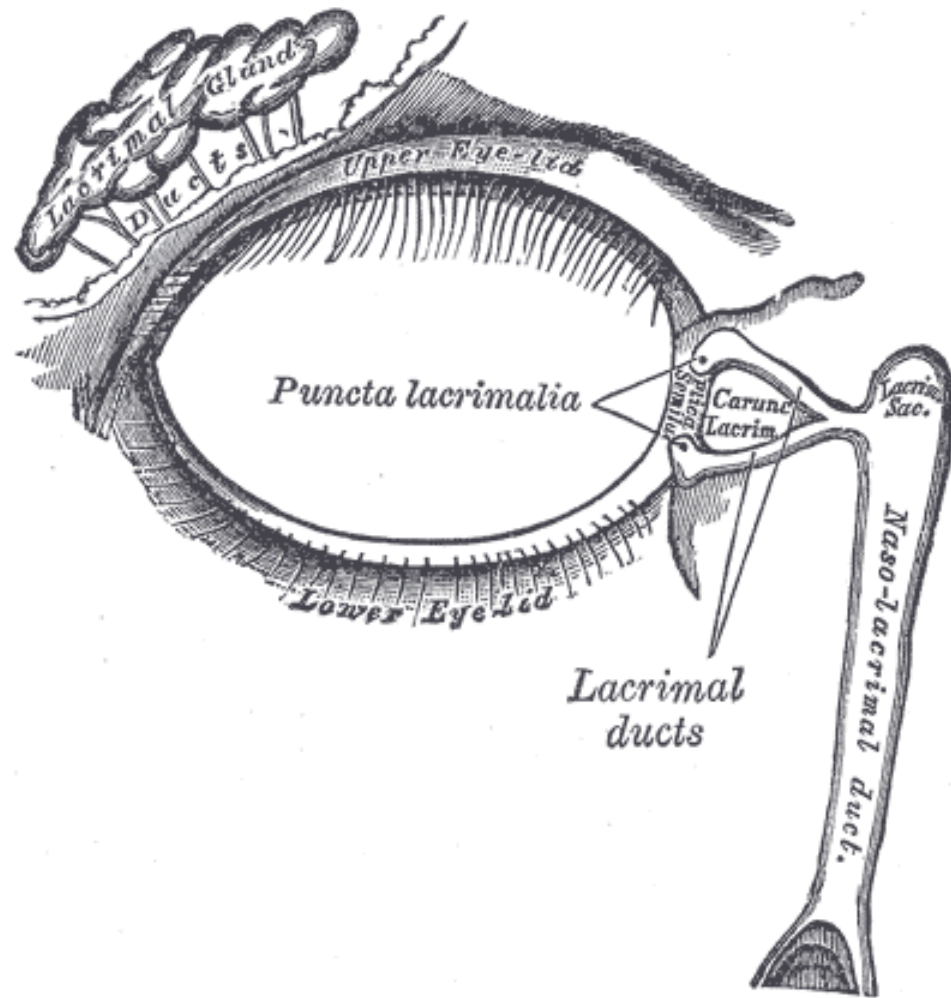
Odvodný slzný systém

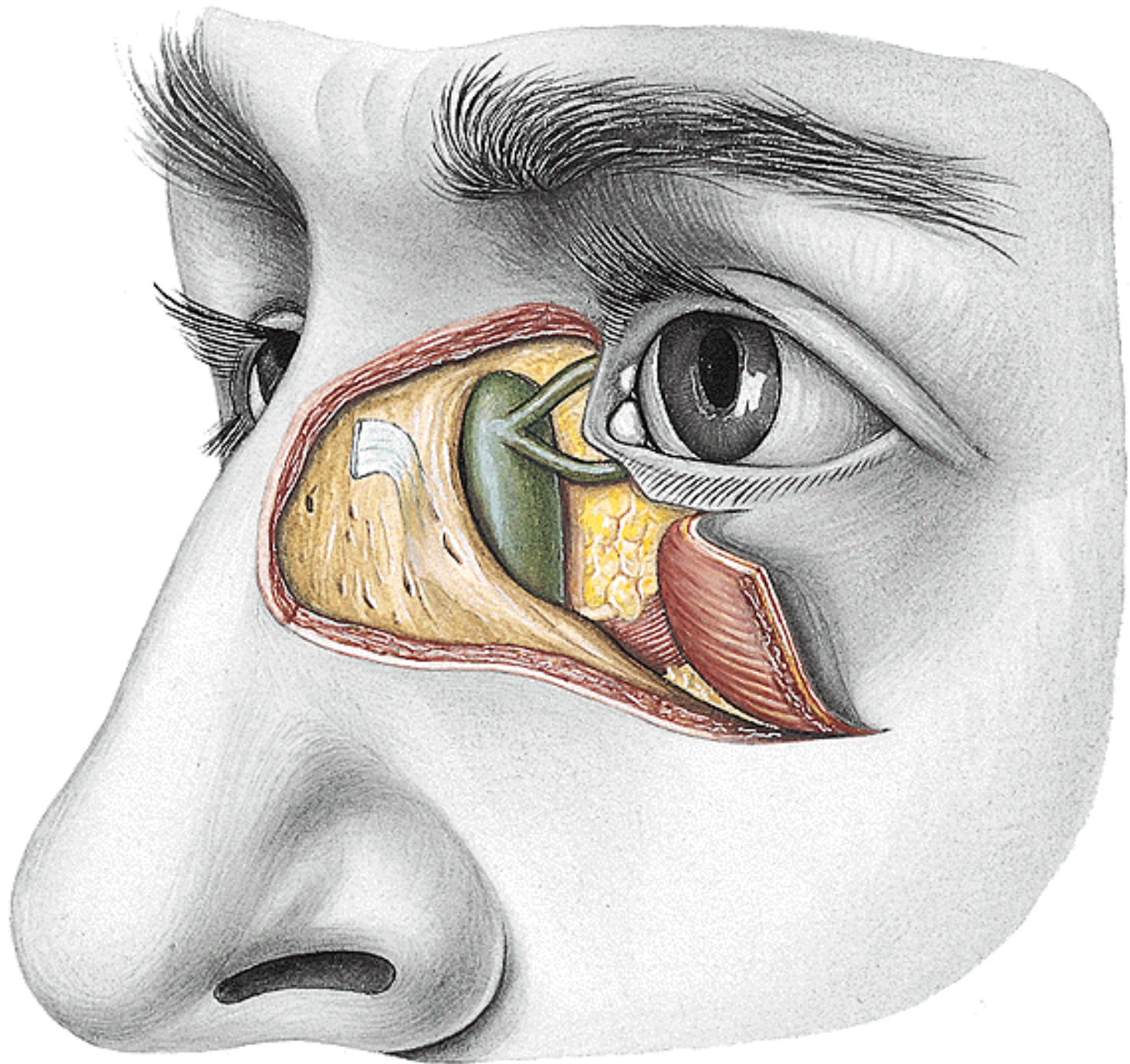

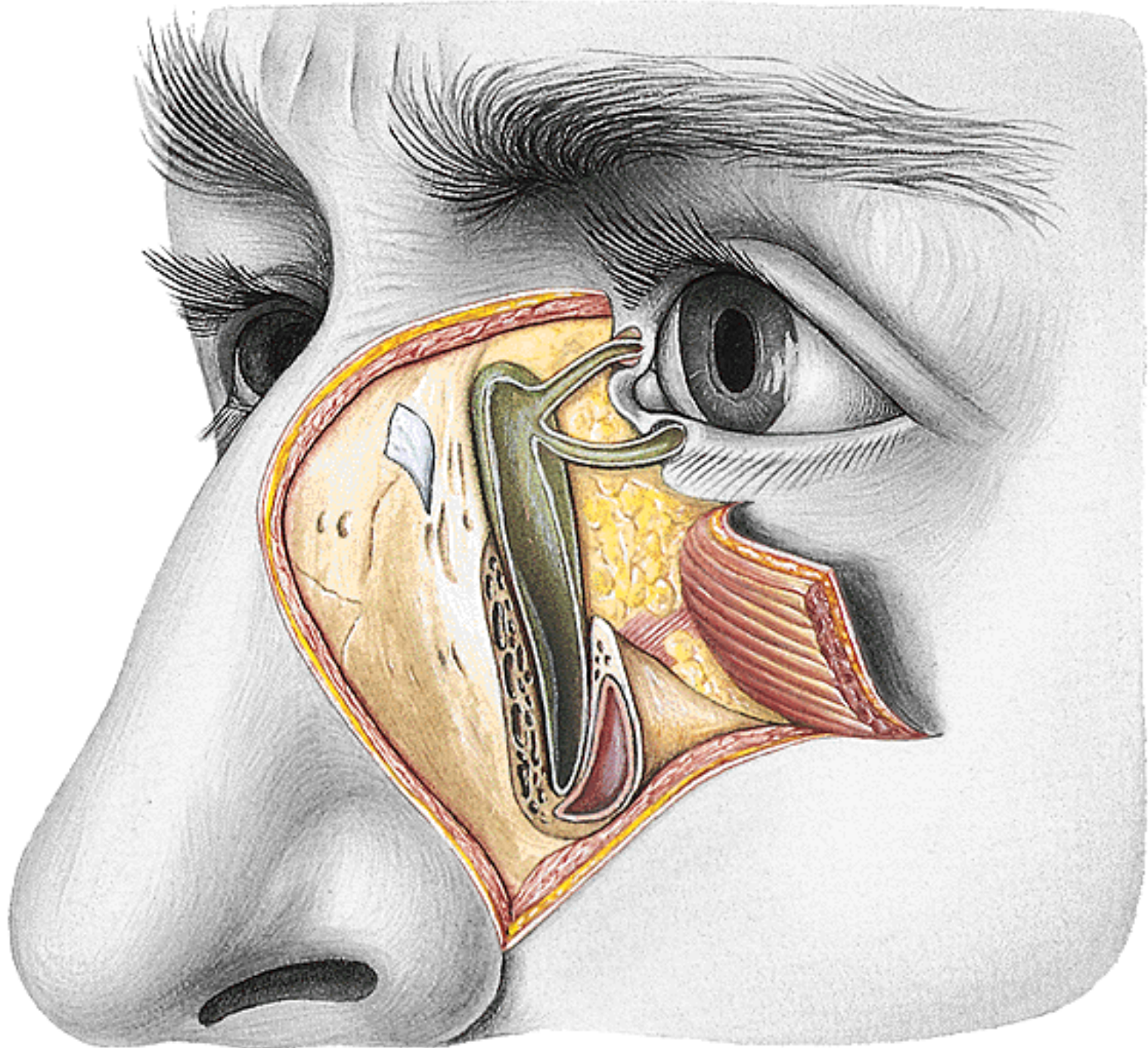
Odvodný slzný systém:

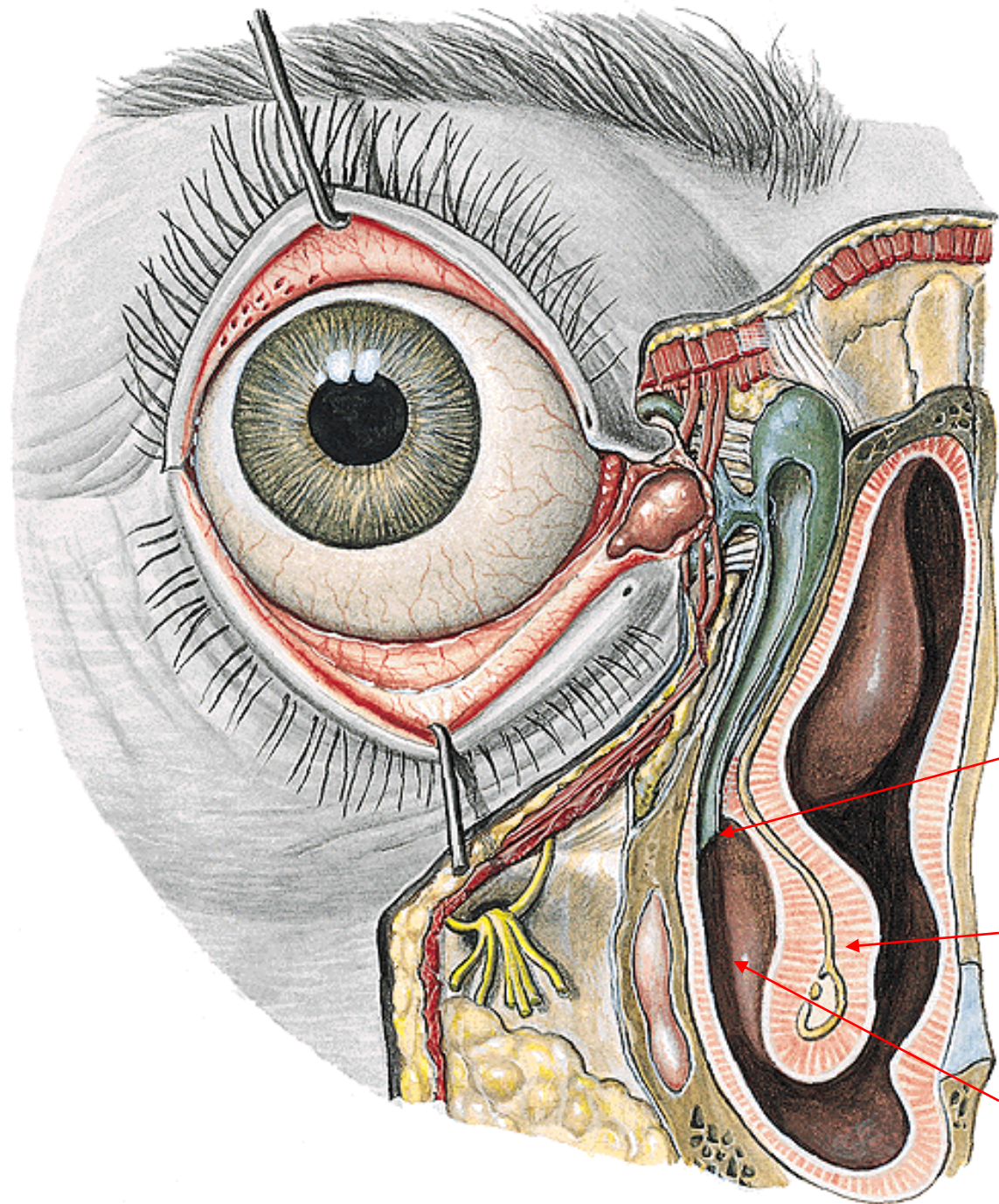

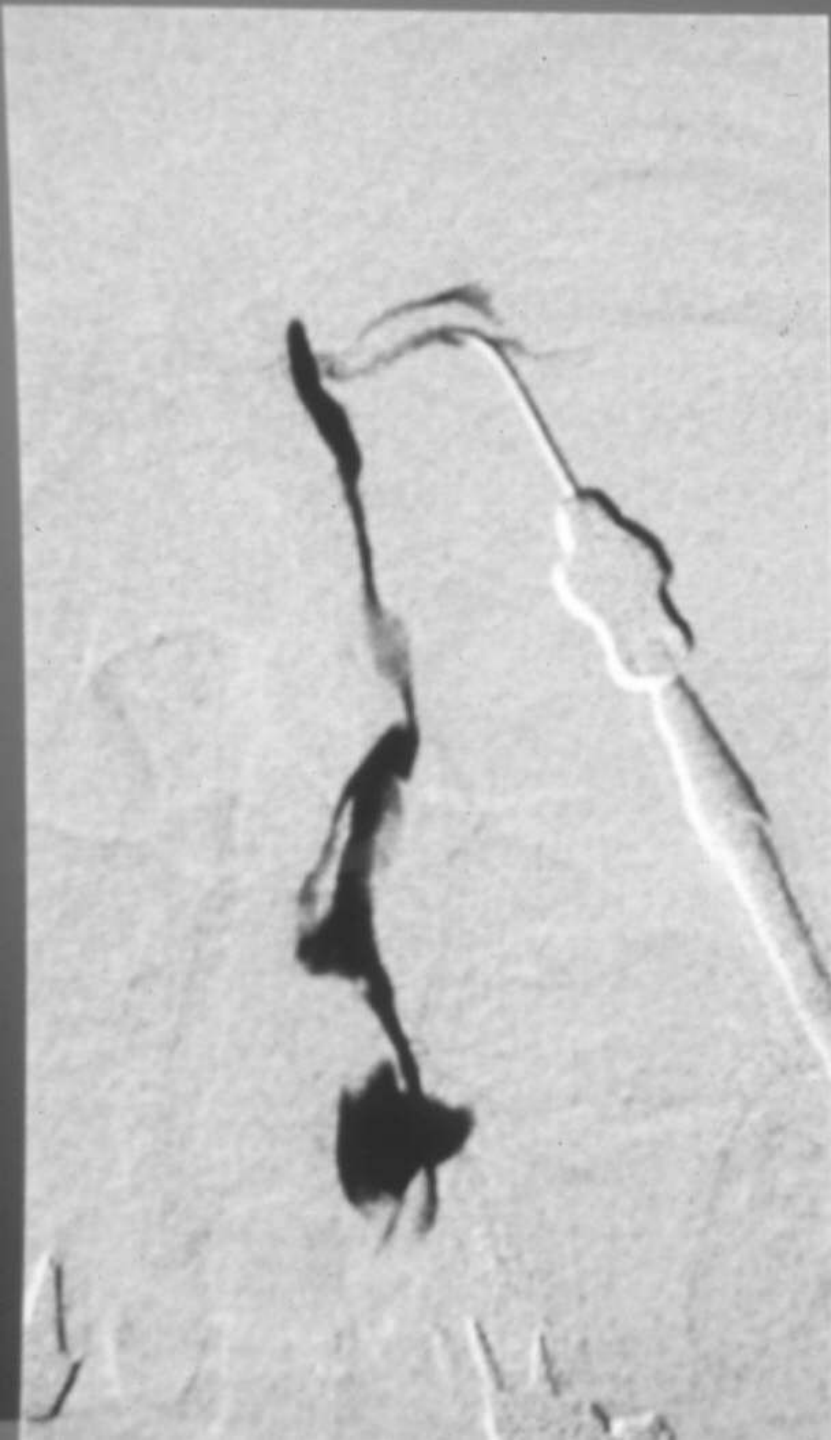

**Plica
lacrimalis**

**Concha nasi
inferior**

**Meatus
inferior**

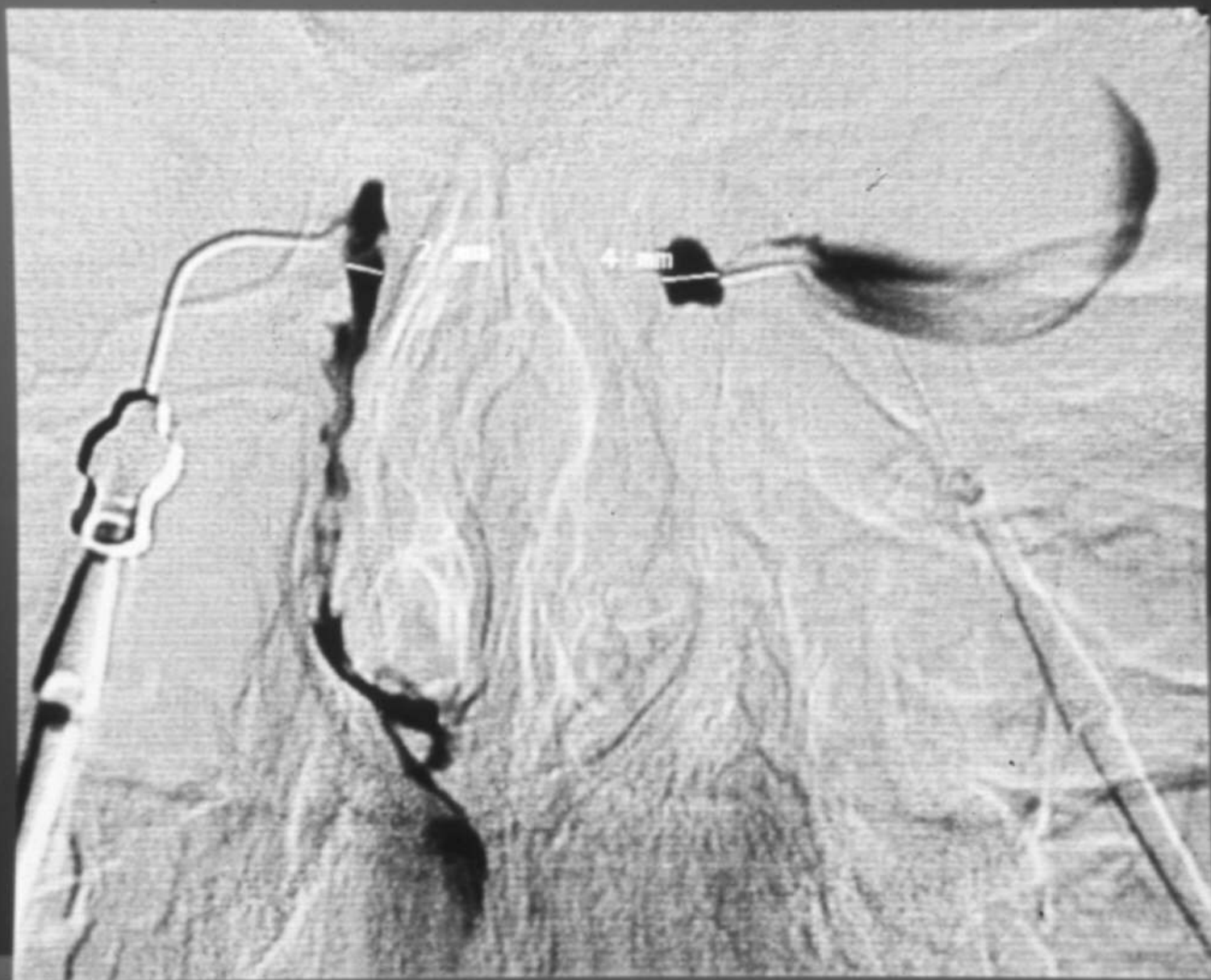

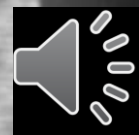
DCG
- normální nález:

Sakální obstrukce - posttraumatická:

Subsakální obstrukce - pozánětlivá:

Stenóza slzovodu

